

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleisestä asumistuesta ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi laki yleisestä asumistuesta, jolla korvattaisiin nykyinen asumistukilaki. Esitys perustuu hallitusohjelmaan ja kehyspäätyksessä vuosille 2014—2017 sovittuihin uudistuksiin.

Uudistuksella yksinkertaistettaisiin asumistuessa hyväksyttävien enimmäisasumismenojen määrittelyä kokonaisvuokramallin mukaiseksi niin, että hyväksyttävien asumismenojen enimmäismäärään vaikuttavat ainoastaan asunnon sijainti ja ruokakunnan koko. Tulojen mukaan määräytyvän omavastuusuuden määrittely selkiytyisi ja yksinkertaistuisi. Omavastuu kasvaisi kaikissa kuntaryhmissä ja kaikilla tulotasoilla aina 40 prosenttia bruttotulojen noususta. Tuki-prosentti olisi edelleen 80 prosenttia asumistuessa hyväksyttävien asumismenojen ja perusomavastuun erotuksesta. Omavastuu porrastuisi ruokakunnan koon ja alaikäisten lasten lukumäärän mukaan niin, että samalla tulotasolla omavastuu pienenesi ruokakunnan koon ja alaikäisten lasten lukumäärän kasvessa.

Lisäksi laissa uudistettaisiin omistusasuntoon tukea myönnettäessä huomioon otettavien asumismenojen määrittely sekä tehtäisiin pieniä muutoksia tuen myöntämisen ja tarkistamismenettelyyn. Ruokakunnan omaisuudella ei olisi enää vaikutusta asumistuen määrään.

Tuen myöntämisperusteista säädettäisiin kokonaisuudessaan lailla. Niitä tarkistettaisiin vuosittain kansaneläkeindeksillä ja enimmäisasumismenojen osalta vuokrien muutosta mittaavalla tilastokeskuksen vuokraindeksillä. Asumistukiasetuksessa aikaisemmin ollut etuoikeutettujen tulojen luettelo sekä niin ikään asetuksessa olleet säännökset asumistuen suunnittelussa, budjetoinnissa ja seurannassa sekä tilastoinnissa tarvittavien tietojen hankkimisesta nostettaisiin lakiin.

Asumistukimäärärahan tarve ei merkittävästi kasvaisi ehdotettujen tukijärjestelmän rakenteellisten uudistusten johdosta nykytasostaan, koska tukea myönnettäessä hyväksyttävien enimmäisasumismenojen tasoa alennettaisiin nykyisestä maksimitasosta. Tukea voitaisiin myöntää enimmäisasumismenojen määrään asti myös niissä isommissa ja neliövuokraltaan korkeammassa asunnoissa, joissa hyväksyttäviä asumismenoja on nykyisen lain perusteella leikattu neliövuokra- ja pinta-alanormin ylittymisen vuoksi.

Perumavastuuosuuksien määrittely uudistettaisiin niin, että asumistuet eivät juuri alenisi. Tämä turvattaisiin lapsiperheillä siten, että omavastuuosuuksien määrittelyssä tuloista vähennettävä erä on lasten osalta suurempi verrattuna ruokakunnan aikuisjäsenten lukumäärän perusteella tehtävään vähennykseen.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös eläkkeensaajan asumistuesta annettua lakia siten, että asumistukien välinen valintaoikeus poistuisi. Lisäksi ehdotetaan, että eläkkeensaajan asumistuki sidottaisiin selkeämmin eläkkeen saamiseen, jolloin myös 65 vuotta täyttänyt henkilö jatkaisi yleisen asumistuen piirissä silloin, kun hän ei saisi eläkkeensaajan asumistukeen oikeuttavaa eläkettä tai muuta etuutta.

Asumistuen uudistamisen vuoksi lähes kaikkien yleistä asumistukea saavien tuensaajien tuet muuttuvat. Vuoden 2013 tietojen perusteella asumistuen arvioidaan lain voimaan tullessa nousevan tai pysyvän ennallaan noin 73 prosentilla tuensaajista ja alentuvan arviolta noin 27 prosentilla tuensaajista. Tuen muutokset olisivat kuitenkin suurimmalla osalla tuensaajia verraten vähäisiä. Asumistukeen hallitusohjelmassa ja kehyspäätyksessä sovittujen parannusten kanssa uudistuksen sekä SATA-komitean esitykseen

tehtyjen pienten korjausten ja tuensaajien lukumääräkehityksen arvioidaan lisäävän asumiskimenojen tasoa noin 68 miljoonaa euroa vuositasolla. Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	3
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 JOHDANTO.....	4
2 NYKYTILA.....	4
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
2.2 Nykytilan arviointi.....	6
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEINEN SISÄLTÖ.....	7
3.1 Laki yleisestä asumistuesta.....	7
Tukea ruokakunnalle asumiseen.....	8
Tukea myönnettäessä hyväksyttävät asumismenot.....	8
Enimmäisasumismenojen taso perustuu kokonaisvuokraan.....	9
Omavastuuosuuksien lineaarinen määrittely.....	11
Muut muutokset nykyjärjestelmään.....	12
3.2 Laki eläkkeensaajan asumistuesta.....	13
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	14
4.1 Julkistaloudelliset vaikutukset.....	14
4.2 Vaikutukset tuensaajien kannalta.....	15
4.3 Sukupuolivaikutusten arviointi.....	16
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	16
5 ASIAN VALMISTELU.....	16
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	17
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	17
1.1 Laki yleisestä asumistuesta.....	17
1 luku Yleiset säännökset ja määritelmät.....	17
2 luku Asumistuen saamisen edellytykset.....	19
3 luku Toimeenpanoa koskevat säännökset.....	23
4 luku Tuen tarkistaminen ja lakkauttaminen.....	24
5 luku Takaisinperintä.....	25
6 luku Muutoksenhaku ja päätöksen oikaiseminen.....	27
7 luku Tietojen saaminen ja luovuttaminen.....	28
8 luku Erinäiset säännökset.....	29
9 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset.....	30
1.2 Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain muuttamisesta.....	30
2 VOIMAANTULO.....	32
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYKSEEN.....	32
LAKIEHDOTUKSET.....	33
Laki yleisestä asumistuesta.....	33
Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain muuttamisesta.....	47
LIITE.....	51
RINNAKKAISTEKSTI.....	51
Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain muuttamisesta.....	51

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Nykyinen asumistukilaki (408/1975) tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1975. Sitä ennen asumistukea oli maksettu 1940-luvulta alkaen perheenasuntoavustuksena monilapsisille perheille ja vuodesta 1962 alkaen vuokra-asunnoissa asuville lapsiperheille lapsiperheiden asumistuesta annetun lain (586/1961) mukaisesti. Asumistukilain voimaan tullessa heinäkuussa 1975 asumistuki ulotettiin lapsiperheiden lisäksi nuoriin lapsettomiin aviopareihin, opiskelijoihin ja uusiin omistusasuntoihin. Asumistuki laajeni asteittain 1980-luvulla koskemaan kaikkia asunnon hallintamuotoja ja ruokakuntatyyppejä, kun tuki ulotettiin kaiken ikäisiin omistusasuntoihin ja alivuokra-asuntoihin sekä yksinasuviin, avopareihin ja muihin lapsettomiin ruokakuntiin. Eläkettä saavat yksin asuvat ja puoliset olivat tulleet jo vuodesta 1972 alkaen eläkkeensaajien asumistuen piiriin ja yksin asuvat opiskelijat ja puoliset aluksi asumistuen piiriin vuodesta 1975 alkaen ja sittemmin opiskelijoiden asumislisän piiriin vuonna 1976.

Asumistukilakiin on tehty sen voimassaolon aikana lukuisia muutoksia lähes vuosittain, mutta tuen tasoa on säädelty ensisijaisesti vuosittain annetulla valtioneuvoston päätöksellä ja myöhemmin valtioneuvoston asetuksella asumistuen määräytymisperusteista. Tukiperusteita jouduttiin säästösyyistä tiukentamaan ja tuensaajien määrän kasvua rajoittamaan 1990-luvun alussa olleen laman vuoksi. Osittain tästä syystä nykyiset tuen tarkkaan kohdentamiseen pyrkivät rajoitukset on koettu asukkaan valinnan vapautta rajoittaviksi ja tukijärjestelmää perusteettomasti mutkistaviksi.

Asumistukilain mukaista asumistukea maksettiin 670 miljoonaa euroa vuonna 2013 ja tukea sai vuoden lopussa 192 274 ruokakuntaa. Keskimääräinen tuki oli 286 euroa kuukaudessa. Tuensaajista 58 prosenttia oli yksinasuvia ja 33 prosenttia lapsiperheitä. Lapsiperheistä puolestaan 44 030 eli 68 prosenttia oli yksinhuoltajaruokakuntia. Tuensaajista 116 384 eli 61 prosenttia oli sellaisia ruokakuntia, joissa tuensaaja tai puolisoista

ainakin toinen oli työtön. Tuensaajista valtaosa eli 95 prosenttia asui vuokra-asunnoissa. Tuensaajien keskimääräiset asumismenot olivat vuokra-asunnoissa asuvilla 572 euroa kuukaudessa ja vuokra-asunnoissa asuvien tuensaajien asumismenojen osuus asumistukituloista oli ilman asumistukea 63 prosenttia ja asumistuen jälkeen 31 prosenttia. Alun pitäen pienituloisille työssä käyville ja ensisijaisesti lapsiperheille tarkoitetusta asumistukijärjestelmästä on tullut pitkälle yksin asuvien työttömien ja yksinhuoltajien avustusmuoto. Asumistuki on kuitenkin edelleen huomattava lapsiperheiden tuki, koska tuen kokonaismäärästä maksetaan edelleenkin lähes puolet eli 46 prosenttia lapsiperheille. Näistä yli 40 prosenttia on ruokakuntia, joissa ainakin toinen puolisoista on työtön.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Yleisen asumistuen tarkoituksena on alentaa pienituloisten asumismenoja niin, että kohtuullisen asumistason mukainen asumismenorasitus ei muodostuisi kohtuuttoman suureksi eikä ruokakunnan perustoimeentulo vaarantuisi asumismenojen vuoksi. Tavoitteena on ollut lisäksi tasoittaa erisuuruisia asumismenoja sekä turvata kohtuullinen asumistaso myös pienituloisille.

Asumistukea on alun pitäen myönnetty lapsiperheille ja tuen perusteiden mitoittamiseen ovat keskeisesti vaikuttaneet lapsiperheiden tuen tarpeet. Tämän mukaisesti muun muassa lapsiperheiden asumisväljyyden parantamista koskevat tavoitteet on kytketty valtion tukemassa tuotannossa sovellettuihin väljyydsnormeihin. Asumistuen laajentuessa koskemaan myös yksin asuvia henkilöitä valtion tukemasta tuotannosta ei ole ollut saatavissa samanlaista perustetta tuettavan asumisen tasolle.

Nykyisessä vuoden 1975 asumistukilakiin perustuvassa asumistuessa ei asumisväljyydelle ole asetettu minimiedellytyksiä kuten sitä edeltäneessä lapsiperheiden asumistukijärjestelmässä. Neliövuokraan ja enimmäis-

pinta-alaan perustuva kohtuullisten asumismenojen määrittely on kuitenkin merkinnyt sitä, että tuki on enimmillään kohtuullisen enimmäispinta-alan mukaisessa asunnossa. Kun hyväksyttävää neliövuokraa koskeva normi on leikannut pienissä asunnoissa asumistuessa hyväksyttävää vuokraa, asumistuki on osaltaan tukenut kohtuullista asumisväljyyttä ja asumistason parantamista.

Asumistuessa hyväksyttävien neliövuokrien määrittely ja sen ikä- ja pinta-alaluokittelut ovat perustuneet 1990-luvun puoliväliin asti vuokrasääntelyn aikana voimassa olleeseen lailliseen vuokratason. Tuolloin asumistuessa hyväksyttävä vuokrataso asunon ikä- ja pinta-alaluokituksineen perustui niin sanottujen tasoyleisohjeiden taulukoihin. Näiden perustana puolestaan olivat tilastolliset keskivuokrat. Vuokrasääntelyn purkamisen jälkeen asumistuessa hyväksyttävien vuokrien määrittely on pidetty rakenteellisesti ennallaan. Vuonna 2002 voimaan tulleessa uudistuksessa enimmäisvuokrataulukon ikäluokkia vähennettiin kuitenkin kuudesta kolmeen ja kaikkien pienimmille asunnoille vahvistettiin omat neliövuokranorminsa.

Asumistuen perusomavastuuosuuksien määrittely on perustunut asunnon sijainnin, ruokakunnan koon ja tulotason mukaan määntyviin kohtuullisiin asumismeno-osuuksiin ruokakunnan bruttotuloista. Niiden määrittelyssä on ollut lähtökohtana, että samankokoisella ruokakunnalla asumismenojen osuus tuloista kasvaa tulojen noustessa ja samalla tulotasolla asumismeno-osuus alenee perheen koon kasvaessa. Valtioneuvosto on vahvistanut vuosittain näiden periaatteiden mukaiset perusomavastuuosustaulukot, joiden perusteella tukea on myönnetty.

Omavastuuosuuksien laskennassa on käytetty niin sanottuja perustevuokria, joiden mitoituksessa käytetty asunnon pinta-ala on ollut hieman pienempi kuin tuen myöntämisesä sovellettu enimmäispinta-ala.

Perusomavastuuosuuksien vuosittaisessa määrittelyssä on ollut lähtökohtana, että tuen perusteena olevat asumismeno-osuudet on säilytetty ennallaan samalla reaalitytulotasolla. Tulorajoja vuosittain tarkistettaessa on otettu huomioon aluksi ansiotason nousu ja vuodesta 1991 lukien elinkustannusindeksin muutos sekä tuensaajien vuokrakehitys. Omavastuu-

osuustaulukoiden tarkistaminen oli säännöllistä 1990-luvun alkuun saakka. Tuolloin jouduttiin työttömyyden nousun vuoksi säästöyistä rajoittamaan asumistuen kasvua. Tämä johti siihen, että omavastuuosustaulukoihin ei enää tehty inflaatiotarkistusta 1990-luvun loppupuoliskolla.

Omavastuuosustaulukoiden ennallaan pitäminen ja 1990-luvun puolivälissä tehdyt asumistuen leikkaukset käynnistivät kehityssuunnan, joka johti siihen, että asumistuen omavastuuta alkoi kehittyä jo toimeentulotukeen oikeuttavalla bruttotulojen tasolla. Kun perusomavastuuosustaulukot pidettiin ennallaan ja tukea myönnettäessä hyväksyttävää vuokratasoa kuitenkin korotettiin useimpina vuosina tuensaajien vuokrakehitystä vastaavasti, asumistuki ei enää ulottunutkaan asumistukilaissa säädettyä pienintä maksettavaa tukea vastaavalle tulotasolle asti. Asumistuki päättyi, kun perusomavastuuosuus oli vielä huomattavan suuri, mikä aiheutti tuloasteikon yläpään merkittävän tuloloukun. Tämä epäkohta korjattiin vasta vuoden 2009 tukiperusteissa, minkä jälkeen asumistuen tulorajoja on korotettu hyväksyttävien asumismenojen noustessa siten, että asumistuki päättyy tuloasteikolla laissa määriteltäviä pienintä maksettavaa tukea vastaavalla tulotasolla.

Tukiperusteiden jäädyttämisen ja tiukentamisen lisäksi omavastuuosuuksien määrittely irtantui tuen perusteena olleista asumismeno-osuuksista taulukoihin tehtyjen erillisratkaisujen vuoksi. Asumistuen perusteita lievennettiin toimeentulotuen ja asumistuen yhteensovittamista parannettaessa vuonna 1998 selvitysmies Arajärven esityksen mukaisesti. Kun haluttiin varmistua siitä, että asumistuen tuloprogressio ei kasvaisi hallitsemattomasti, tukiperusteiden tarkistaminen tehtiin aikaisemmin sovelletusta poikkeavasti. Tällöin ei puututtu lainkaan tukiperusteiden määrittelyssä käytettyihin asumismeno-osuuksiin, vaan perusomavastuuosustaulukoissa nostettiin täysimääräiseen tukeen oikeuttavia tulotasoja ja voimassa olevat perusomavastuuosuuudet sijoitettiin uuden tuloasteikon mukaiseen taulukkoon. Tässä ratkaisussa perusomavastuuosuuudet lievenivät myös täysimääräiseen tukeen oikeuttavan tulotason yläpuolella ja asumistuen ulottuvuus tuloasteikolla

kasvoi täysimääräiseen tukeen oikeuttavan taulukon tulo rajojen nousua vastaavasti.

Vuonna 1998 toteutetun uudistuksen tavoitteena oli asumistuen parantamisen ohella ensisijaisesti asumismenojen tukemiseen tarvittavan toimeentulotuen vähentäminen. Yhden hengen ruokakunnilla täysimääräiseen tukeen oikeuttava tuloraja ulotettiin työmarkkinatukea vastaavalle bruttotulojen tasolle. Tämä turvasi tuolloin sen, että työmarkkinatukea saava ei asumistuessa hyväksyttävällä vuokratasolla tarvinnut enää asumismenoihinsa toimeentulotukea.

Uudistukseen käytettävissä olleella määrärahalta lapsiperheillä ei voitu saavuttaa samaa tavoitetta, vaan perheellä tuloista johtuvaa omavastuusuutta jäi edelleenkin maksettavaksi jo toimeentulotukeen oikeuttavalla bruttotulojen tasolla. Sittemmin asumistuessa hyväksyttävien asumismenojen määrän kasvu ja toimeentulotuen nousu ovat johtaneet siihen, että työmarkkinatuen tulosaso ei enää täysin poista toimeentulotuen tarvetta yksin asuvalla asumistuessa hyväksyttävälläkään vuokratasolla, vaan täysimääräisen tuen tulisi ulottua työmarkkinatuen tasoa korkeammalle tulosasolle. Tämän lisäksi käytännössä toimeentulotuen tarvetta on lisännyt se, että asumistuessa hyväksyttävä vuokrataso on jäänyt yhä enemmän siitä vuokratasosta, joka toimeentulotukea myönnettäessä on katsottu tarpeellisen suuriseksi.

Nykyisiä perusomavastuusuuksia jouduttiin vielä korjaamaan yksittäisissä tuloluokissa vuonna 2002 kun siirryttäessä euromääräisiin perusomavastuusuuksiin haluttiin mahdollisimman pienellä määrärahan lisäyksellä turvata se, että kenenkään tuki ei laskisi euronuunnoksen vuoksi.

Edellä mainitut perusomavastuusuuksiin tehdyt muutokset ovat johtaneet siihen, että asumismeno-osuuksista lähtevä omavastuusuustaulukon laskennan jäljittäminen on varsin työlästä eikä kaikilta yksityiskohdiltaan onnistu lainkaan ilman perusteiden määrittelyn ja sen historian tarkkaa tuntemusta. Palaaminen asumismeno-osuuksien avulla määriteltäviin perusomavastuusuuksiin olisi mahdollista vain lievennettäessä tai tiukennettaessa omavastuusuuksia kauttaaltaan.

Vuodesta 1975 voimassa olleeseen asumistukilakiin on tehty useita muutoksia, minkä

vuoksi myös lainsäädäntöä on tarpeen selkiinnyttää ja nostaa asetuksessa olevat etuoi- keudet tulot perustuslain edellyttämällä tavalla lakiin.

Tämä esitys perustuu SATA-komitean ehdotukseen (Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:62), jossa lähtökohtana ovat olleet ensisijaisesti hallinnon toimivuuden parantamiseen tähtäävät tavoitteet. Tässä yhteydessä kansainvälinen vertailu ei ole ollut tarpeen. Asumistuen uudistamisen perusteena olevassa asumistukiraportissa on pieni pohjoismainen asumistukien vertailu (SATA-komitealle tehtyjä selvityksiä: Yleisen asumistuen uudistaminen, Asumistukityöryhmän raportti (16.6.2009). Tämän lisäksi esityksessä on otettu huomioon hallitusohjelmassa esitetty enimmäisasumismenojen korottaminen 50 eurolla kuukaudessa ja omavastuusuusien alentaminen 8 prosentilla. Tämän lisäksi esitykseen sisältyy vuosien 2014–2017 kehyspäätöksessä sovittu ja vuoden 2014 tukiperusteissa toteutettu enimmäisasumismenojen korottaminen kustannusvaikutukseltaan 10 miljoonalla eurolla. Tässä yhteydessä erityisesti Helsingissä mutta myös muulla pääkaupunkiseudulla enimmäisasumismenoja on korotettu enemmän kuin muissa kunnissa.

Esitykseen sisältyy hallituksen rakennepoliittisen päätöksen (25.3.2014) mukainen asumistuessa huomioon otettava ansiotulojen suojaosa.

2.2 Nykytilan arviointi

Asumistuessa hyväksyttävien enimmäisasumismenojen määrittely on jokseenkin mutkikasta. Hyväksyttävään vuokratasoon vaikuttavat asunnon neliövuokra ja pinta-ala. Hyväksyttävä neliövuokra on porrastettu paitsi asunnon sijainnin, myös asunnon ominaisuuksien mukaan. Siihen vaikuttavat asunnon koko, valmistumis- tai perusparantamisvuosi ja asunnon varustetaso. Käytännössä, erityisesti vapaarahotteisissa asunnoissa, asunnon vuokraan vaikuttaa kuitenkin enemmän asunnon sijainti kuin asunnon ominaisuudet.

Alun pitäen aravavuokrien tasoon perustuneessa kohtuullisten asumismenojen normin tason määrittelyssä ovat vaikuttaneet uudemmissa asunnoissa lainoista maksettavat

pääomamenot. Tämän vuoksi on ollut perusteltua hyväksyä korkeampi vuokra uusissa tai perusparannetuissa asunnoissa. Tältä osin vuokranmäärityksessä käytettävä vuokrien taseus on vähentänyt eri-ikäisten asuntojen vuokraeroja. Asunnon valmistumisvuoteen rinnastettavan peruskorjaus- tai perusparantamisvuoden selvittäminen on hallinnollisesti työlästä, kun sitä ei saada suoraan rekisteritietona. Asuinrakennusten järjestyksessä kunnossapito edellyttää jatkuvia kunnossapitotoimenpiteitä tai niihin varautumista, josta aiheutuvat menot peritään vähitellen vuokrissa eikä vuokratasoa nosteta vasta korjaustoimenpiteiden valmistuttua. Tämän vuoksi on tärkeää, että tukea myönnettäessä hyväksyttävä vuokrataso vastaa eri-ikäisten asuntojen keskimääräisiä vuokria.

Asumistukijärjestelmässä sovelletut enimmäispinta-alat ovat alkuperäisen asumisväljyyden parantamiseen ja parempaan asumisen tasoon pyrkimistä tukevan tarkoituksensa vastaisesti muodostuneet erityisesti pienissä asunnoissa asumisvaihtoehtoja tarpeettomasti karsivaksi esteeksi. Erityisen ongelman pinta-alanormit ovat muodostaneet erikokoisia asuntoja tarjoaville vuokranantajille. Samankaanhintainen isompi asunto ei ole käynyt kaupaksi, kun pienempään asuntoon on voinut saada tukea koko vuokrasta.

Kohtuullisten asumismenojen määrittely on koettu tarpeettoman mutkikkaaksi. Käytännössä se on myös epätarkoituksenmukaisella tavalla vaikuttanut asuntojen valintaan. Vanhoihin ja pinta-ala- tai neliövuokranormin ylittäviin asuntoihin on saanut vähemmän tukea kuin uudempiin asuntoihin.

Asumistuensaajien vuokrat ovat yhä useammin ylittäneet asumistuessa hyväksyttävän neliövuokran. Vuoden 2013 lopussa neliövuokranormin ylittävien tapausten osuus vuokra-asunnoissa asuvista tuensaajista oli kuntaryhmästä riippuen valtion tukemissa asunnoissa 27—51 prosenttia ja vastaavasti vapaarahoitteisissa asunnoissa 45—80 prosenttia. Keskimääräinen vuokranormin ylitys oli valtion lainoittamissa asunnoissa 1—2,7 €/m²/kk ja vapaarahoitteisissa asunnoissa 1,7—6,5 €/m²/kk. Korkeimmat ylitysosuudet olivat pääkaupunkiseudulla vapaarahoitteisissa asunnoissa.

Pinta-alanormien ylitysten osuus oli vuokra-asunnoissa kuntaryhmästä riippuen 42—54 prosenttia ja keskimääräinen ylitys 11—14 m². Omistusasunnoissa asuvilla pinta-alanormin ylitysten osuus oli 53—75 prosenttia ja keskimääräinen ylitys 16—32 m². Pinta-alanormien ylityksiä on eniten pienillä ruokakunnilla. Yhden lapsen yksinhuoltajaruokakunnilla normi ylittyy 67 prosentilla tuensaajista. Syynä on usein se, että asunto on käynyt asumistukinormien mukaan liian isoksi, kun yksinhuoltaja on jäänyt lapsensa kanssa asumaan perheasuntoon, josta toinen puoliso on muuttanut pois. Näissä tapauksissa ylityksen suuruus on keskimäärin runsaat 12 m².

Asumistuen perusomavastuuosuustaulukoiden määrittely on koettu ongelmalliseksi myös sen vuoksi, että tukiperusteita ei ole pystytty laskemaan erilaisiin suunnittelu- ja seurantamalleihin suoraan parametreista, vaan taulukoiden arvot on jouduttu lukemaan eri laskentaohjelmiin. Tukiperusteiden laadintaa on toivottu selkeämmäksi ja läpinäkyväksi.

Myöskään yksittäisen asumistuen laskeminen ei ole ollut mahdollista ilman laajoja perusomavastuuosuustaulukoita tai asumistuen laskentaohjelmaa. Asumistuen omavastuun kasvu, tuloprognoosi, vaihtelee nykyjärjestelmässä ruokakunnan koon ja tulotason mukaan. Yli puolet tuensaajista saa täysimääräistä tukea, joten heidän osaltaan tuloista johtuvan omavastuun laskentatavan uudistaminen ei tuo muutosta tuen määrään.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeinen sisältö

3.1 Laki yleisestä asumistuesta

Asumistukijärjestelmä esitetään yksinkertaistettavaksi ja uudistettavaksi antamalla uusi asumistukilaki, jonka nimeksi esitetään laki yleisestä asumistuesta. Uudistus perustuu Sosiaaliturvan uudistamiskomitean (SATA) ehdotuksiin sosiaaliturvan uudistamiseksi (Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:62). Uudistuksen tarkempi sisältö on määritelty komitean asumistukiraportissa

(Yleisen asumistuen uudistaminen, Asumistukityöryhmän raportti 16.6.2009).

Tukea myönnettäessä hyväksyttävät asumismenot

Tukea ruokakunnalle asumiseen

Asumistuella alennetaan pienituloisten perheiden ja muiden ruokakuntien asumismenoja. Samalla pyritään edistämään myös pienituloisten mahdollisuuksia kohtuulliseen asumistasoon.

Asumistukea myönnetään Suomessa sijaitsevan vuokra- omistus- tai asumisoikeusasunnon asumismenoista. Asumisoikeusasunnoista annetun lain (650/1990) mukaiseen asumisoikeusasuntoon tukea myönnetään kuten vuokra-asuntoon lukemalla asumismenoiksi vuokran sijasta käyttövastike.

Vuokra-asunnon tukea myönnetään myös osaomistusasuntoihin silloin, kun asunnon hallinta perustuu vuokrasuhteeseen. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi muutoinkin, että vuokra-asunnon hallinta perustuu asuinhuoneistojen vuokrauksesta annetun lain (481/1995) mukaiseen vuokrasuhteeseen. Asunnon tulee olla tarkoitettu pysyvään asuinkäyttöön. Asumistukea ei myönnettäisi vapaa-ajan asumiseen, majoitustoimintaan eikä hoitosuhteisiin.

Asumistukea myönnetään 80 prosenttia hyväksyttävien enimmäisasumismenojen ja tulojen sekä ruokakunnan koon mukaan määräytyvän perusomavastuun erotuksesta. Tuensaajan itsensä maksettavaksi jää asumistukijärjestelmässä näin ollen aina vähintään 20 prosenttia asumismenoista. Tällä pyritään vaikuttamaan siihen, että tuensaajalla olisi omaa mielenkiintoa vuokran suuruuteen ja sen tason kehitykseen.

Asumistukea myönnettäisiin edelleenkin ruokakunnalle, jonka muodostavat asunnossa asuvat henkilöt. Asunnossa asuva henkilö voi kuitenkin muodostaa oman ruokakuntansa, jos hänellä on hallinnassaan osa asuntoa erillisen vuokrasopimuksen tai vastaavan hallintasopimuksen perusteella. Avio- ja avopuolisot sekä suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa olevat sukulaiset kuuluvat kuitenkin aina samaan ruokakuntaan asunnon hallintasopimuksesta riippumatta. Perheenjäsenen tilapäinen poissaolo asunnosta ei estäisi pitämistä häntä ruokakunnan jäsenenä.

Vuokra-asunnossa asumismenoiksi luetaan kuten aikaisemminkin vuokra ja mahdolliset erilliset vesimaksut ja lämmityskustannukset. Aikaisemmasta poiketen vesimaksuina käytettäisiin myös vuokra- ja osakeasunnoissa todellisten menojen asemesta ruokakunnan koon mukaan määräytyviä keskimääriisiin lukuihin perustuvia arvoja. Lämmityskustannusnormi porrastuisi aikaisemmasta poiketen maakuntien mukaan kolmeen ryhmään. Lämmitysnormi määräytyisi ruokakunnan jäsenmäärän mukaan niin, että yhden hengen ruokakunnan normia korotettaisiin ruokakunnan koon kasvua vastaavasti. Asumisoikeusasunnoissa asumismenot määräytyisivät kuten vuokra-asunnoissa. Asumismenoiksi hyväksyttäisiin myös osa asumisoikeusmaksun maksamiseksi otetun henkilökohtaisen lainan korosta kuten omistusasunnossakin. Tällöin myös yleisessä asumistuessa sovellettaisiin eläkkeensaajan asumistuessa ja verotuksessa hyväksyttyä käytäntöä.

Omistusasunnoissa hyväksyttävien asumismenojen määrittely uudistettaisiin. Osakeasunnoissa, jotka vastaisivat asumistukilain tarkoittamia yhtiömuotoisia osake- ja osuuskunta-asuntoja, erikseen maksettavat vesimaksut ja lämmityskustannuserät otettaisiin huomioon kuten vuokra-asunnoissakin. Muissa omistusasunnoissa hoitomenoina otettaisiin huomioon asunnon sijainnin ja ruokakunnan koon mukaan määräytyvät hoitomenoerät. Lisäksi omistusasunnoissa otettaisiin huomioon aikaisempaan tapaan asunnon hankkimista tai perusparantamista varten otettujen lainojen koroista 73 prosenttia. Korkomenojen osuutta on korotettu verotuksessa tapahtuvaa muutosta vastaavasti, korkovähennyksen alentuessa 75 prosenttiin vuonna 2014. Asumistuella tuettavan korkosuuden perusteena on, että asumistukena ja verovähennyksenä annettavan tuen määrä olisi yhteensä yhtä suuri kuin asumistuki vastaavan suuruudesta vuokrasta.

Osakeasunnossa maksettavaan vastikkeeseen voi sisältyä sekä hoito- että rahoitusvastiketta. Kun asuntolainojen lyhentämisen tukemista ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, hoito- ja rahoitusmenojen määrää on tar-

peen vielä säännellä erikseen. Osakeasunnossa hoitomenoina hyväksyttävä vastike ja muut hoitomenot olisivat enintään 30 prosenttia enimmäisasumismenoista (*enimmäishoitomenot*). Jos hoitomenot ylittävät enimmäishoitomenot, ne otettaisiin ylityksen osalta huomioon rahoitusmenoina. Hyväksyttävät rahoitusmenot, siis 73 prosenttia enimmäishoitomenot ylittävästä vastikkeesta ja 73 prosenttia henkilökohtaisten lainojen koroista, olisivat korkeintaan 70 prosenttia enimmäisasumismenoista (*enimmäisrahoitusmenot*). Omakotitaloissa ei erillistä hoitomenoleikkuria tarvittaisi, koska hoitomenot otettaisiin huomioon laissa vahvistetun suuruisina.

Omakotitalojen hoitomenojen tasoa esitetään hieman korotettavaksi verrattuna SATA-komitean esittämään tasoon. Hoitomenojen taso määriteltäisiin siten, että tuen taso vastaisi nykyjärjestelmässä pinta-ala ja neliövuokranormin soveltamisen jälkeen muodostunutta tasoa.

Omakotitalon hoitomenoja esitettäisiin korotettavaksi 4 prosentilla Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnissa ja 8 prosentilla Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnissa. Korotuksen porrastus vastaisi nykyistä lämmitysryhmissä olevaa eroa hoitomenojen tasossa. Tällöin voitaisiin luopua nykyisestä, ongelmalliseksi muodostuneesta, kuntakohtaisesta lämmitysryhmäluokittelusta. Hoitomenoeriä ja erillisiä lämmityskustannuksia sekä vesimaksuja esitettäisiin tarkistettavaksi vuosittain kansaneläkeindeksin muutosta vastaavasti.

Enimmäisasumismenojen taso perustuu kokonaisvuokraan

Asumistuessa huomioon otettavien enimmäisasumismenojen määrittelyä yksinkertaistettaisiin huomattavasti aikaisemmasta menettelystä. Asunnon ominaisuuksilla, koolla, iällä ja varustetasolla tai lämmitysjärjestelmällä ei olisi enää vaikutusta hyväksyttävien asumismenojen määrään. Asumistuessa hyväksyttävien enimmäismääräisten asumismenojen tasoon vaikuttaisivat ainoastaan asunnon sijainti ja ruokakunnan koko. Tämä yksinkertaistaisi ja helpottaisi tuen myöntämistä ja lisäisi asukkaiden mahdollisuuksia valita

asuntonsa tarjolla olevasta asuntokannasta ilman, että tarvitsisi pohtia sitä, rajoittavatko asunnon ominaisuudet tuen määrää.

SATA-komitean ehdotuksessa enimmäisasumismenojen määrittelyssä lähtökohtana ovat vapaarahoitteisissa asunnoissa asuvien tuensaajien keskivuokrat. Näiden arvioidaan asumistukiraportin mukaan parhaiten edustavan erikokoisten ruokakuntien keskimääräistä vuokratasoa eri kuntaryhmissä. Ne olivat kuntaryhmittäin ja ruokakunnan koon mukaan maaliskuussa 2009 seuraavat:

Ruokakunnan koko henkeä	I kunta-ryhmä	II kunta-ryhmä	III kunta-ryhmä	IV kunta-ryhmä
1	482	481	395	336
2	857	657	541	472
3	780	763	645	569
4	863	853	711	637
5	944	951	774	687
6	947	1005	825	755
7	1040	1176	873	787
8	1024	1024	937	906

Edellä mainittuja keskivuokria ei ole kuitenkaan voitu käyttää sellaisenaan hyväksyttävien kokonaisvuokrien enimmäismäärinä. Uudistuksen lähtökohtana on ollut se, että hyväksyttäviä enimmäisvuokria koskeva uudistus tehtäisiin suurin piirtein kustannusneutraalisti. Tällöin hyväksyttävät enimmäisasumismenot on ollut tarpeen rajata tasolle, jolle ne ovat jääneet keskimäärin, kun asunnon ikä sekä neliövuokra- ja pinta-alanormit ovat määrittelleet kussakin tapauksessa hyväksytyn vuokratason.

Tämän mukaisesti asumistuessa hyväksyttävä vuokrataso olisi kuntaryhmittäin 1–4 hengen ruokakunnilla vuoden 2010 tasossa seuraava:

Ruokakunnan koko henkeä	I kunta-ryhmä	II kunta-ryhmä	III kunta-ryhmä	IV kunta-ryhmä
1	370	365	300	260
2	555	545	460	400
3	720	700	595	528
4	850	825	715	635

Jos ruokakuntaan kuuluu enemmän kuin neljä henkilöä, edellä mainittuja 4 hengen enimmäisasumismenoja korotetaan I kuntaryhmässä 115 euroa, II kuntaryhmässä 110 euroa, III kuntaryhmässä 105 euroa ja IV kuntaryhmissä 100 euroa jokaista neljä henkilöä ylittävää ruokakunnan jäsentä kohden.

Edellä esitettyjen enimmäisasumismenojen katsottaisiin vastaavan vuonna 2009 vahvistettua vuokraindeksiä, jota sovellettaisiin enimmäisasumismenojen tasoa määritettäessä vuoden 2010 tasolle. Tarkoituksena on, että indeksitarkistukset tehtäisiin tulemaan voimaan aina kalenterivuoden alusta. Voimassa oleviin tukiin tarkistettuja enimmäisasumismenoja ja hoitomenoja sovellettaisiin vuosi- tai välitarkistuksessa.

Asumistuessa sovellettavien enimmäisasumismenojen taso esitetään kytkettäväksi vuokratason kehitykseen. Sitä mitattaisiin Tilastokeskuksen vuositilaston vuokraindeksin kehityksellä. Vuositilaston aineisto on laajempi kuin neljännesvuositilastossa, minkä vuoksi ehdotetaan käytettäväksi vuosindeksin muutosta vaikkakin sen tiedot ovat neljännesvuositilaston lukuja vanhemmat.

Vuoden 2014 tasolla SATA-komitean esittämä asumistuessa hyväksyttävä enimmäisvuokrataso korjattuna asumismenojen vuositilaston vuokrien muutoksella ja lisättyä siihen hallitusohjelmassa sovittu, kansaneläkeindeksin muutoksella korjattu, 54 euron korotus olisi kuntaryhmittäin 1–4 hengen ruokakunnilla seuraava. Tämän lisäksi enimmäisvuokriin on vielä tehty vuoden 2014 asumistuen määräytymisperusteissa kuntaryhmittäin porrastettu tasokorotus:

Ruokakunnan koko henkeä	I kuntaryhmä	II kuntaryhmä	III kuntaryhmä	IV kuntaryhmä
1	489	474	396	349
2	708	681	578	508
3	903	858	733	650
4	1055	1000	868	775

Jos ruokakuntaan kuuluu enemmän kuin neljä henkilöä, 4 hengen enimmäisasumismenoja korotettaisiin I kuntaryhmässä 132 euroa, II kuntaryhmässä 125 euroa, III kuntaryhmässä 119 euroa ja IV kuntaryhmissä 113

euroa jokaista neljä henkilöä ylittävää ruokakunnan jäsentä kohden.

Ehdotetut enimmäisasumismenot ovat pääosin hieman korkeammat kuin nykyisessä asumistuessa vuoden 2014 tukiperusteiden (839/2013) mukaiset, vanhimmissa ikäluokassa ennen vuotta 1986 valmistuneissa tai perusparannetuissa asunnoissa, hyväksytyt maksimivuokrat.

Asumistuen enimmäisvuokrat esitettäisiin kirjattavaksi lakiin vuoden 2013 vuokraindeksin mukaisesti vuoden 2015 tasossa.

Tämän mukaisesti enimmäisvuokratasot olisivat vuonna 2015 seuraavat:

Ruokakunnan koko henkeä	I kuntaryhmä	II kuntaryhmä	III kuntaryhmä	IV kuntaryhmä
1	508	492	411	362
2	735	706	600	527
3	937	890	761	675
4	1095	1038	901	804

Jos ruokakuntaan kuuluu enemmän kuin neljä henkilöä, 4 hengen enimmäisasumismenoja korotettaisiin I kuntaryhmässä 137 euroa, II kuntaryhmässä 130 euroa, III kuntaryhmässä 123 euroa ja IV kuntaryhmissä 118 euroa jokaista neljä henkilöä ylittävää ruokakunnan jäsentä kohden.

Laissa vahvistetut enimmäisasumismenot vastaavat vuoden 2013 vuokraindeksin pistelukua ja niitä sovelletaan vuodesta 2015 alkaen. Tämän jälkeen enimmäisasumismenoja tarkistetaan vuosittain seuraamaan vuokraindeksin kehitystä. Indeksitarkistus tehdään ensimmäistä kertaa vuoden 2016 alusta lukien. Vuoden alussa voimaan tulevia uusia enimmäisasumismenoja sovelletaan uusiin tuensaajiin vuoden alusta lukien ja tukea jo saaviin vuositarkistuksesta tai välitarkistuksesta alkaen.

Tukea myönnettäessä enimmäisasumismenojen määrässä otetaan aikaisempaan tapaan huomioon tilanteet, joissa vammaisen henkilön tilantarve on hänen tarvitsemiensa apuvälineiden tai häntä hoitavan henkilön tilantarpeen vuoksi erityisen suuri. Tällaisessa tapauksessa hyväksyttävät enimmäisasumismenot määräytyvät yhtä henkilöä suuremman ruo-

kakunnan enimmäisasumismenojen mukaisesti.

Omavastuuosuuksien lineaarinen määrittely

Asumistukilaissa sovellettu omavastuuosuuksien määrittely on perustunut määräytymisperusteiden laskennassa käytettyihin perustevuokriin, joiden taustalla ovat olleet tavoitteelliset asumismeno-osuudet. Omavastuut ovat porrastuneet ruokakunnan koon ja asunnon sijainnin mukaan niin, että samalla tulotasolla omavastuu on ollut pienempi suuremmalla ruokakunnalla. Vastaavasti korkeampien asumismenojen kuntatyhmässä omavastuu on ollut pienempi kuin alhaisempien kustannusten alueella. Viimeksi mainitulla määrittelyllä on pyritty turvaamaan se, että asumismenojen osuus tuloista olisi sama riippumatta asumismenojen tasosta. Kuten edellä on todettu omavastuuosuustaulukot ovat käytännössä hankalat ja niiden laskennan jäljittäminen on varsin vaikeaa.

Omavastuiden määrittelyä esitetään yksinkertaistettavaksi siten, että tuloista johtuva omavastuu voitaisiin laskea yhdellä laskukaavalla samaan tapaan kuin eläkkeensaajan asumistuessa. Erikokoisten ruokakuntien omavastuussa otettaisiin huomioon ruokakunnan koko ja rakenne. Omavastuiden alueellisesta porrastuksesta luovuttaisiin.

Omavastuu kasvaisi tulotasosta riippumatta aina 40 prosenttia niistä tuloista, jotka ylittävät täysimääräiseen tukeen oikeuttavan tulorajan vähennettynä ruokakunnan aikuisten ja lasten lukumäärän perusteella määräytyvällä sekä kiinteällä parametrialvolla. Yleisessä muodossaan omavastuun laskukaava oli SA-TA-komitean esittämässä muodossa:

$$POV=0,4*(T-(445+85*A+190*L)), \text{ jossa}$$

POV= perusomavastuu

T= asumistukitulo

A= aikuisten lukumäärä

L= lasten lukumäärä

Vakiomäärä (445 euroa) on täysimääräiseen tukeen oikeuttava tuloraja. Esitettävällä lasten lukumäärän huomioon ottavalla määrittelyllä turvataan se, että nykyiset ruokakunnan koon mukaan porrastuvat omavastuuosuudet eivät nouse ja tuet pääosin hie-

man kasvavat. Vuoden 2010 kansaneläkeindeksin tasossa, joka on lähtötasona laissa vahvistettaville omavastuun arvoille, omavastuun laskukaava olisi muodossa

$$POV=0,4*(T-(555+92*A+205*L)).$$

Tällöin kaavassa on otettu huomioon kansaneläkeindeksin arvo vuonna 2010 ja tulorajoihin tehty vuonna 2012 toteutettu tasokorotus. Parametriarvoissa on lisäksi otettu huomioon hallitusohjelmassa sovittu omavastuuosuuksien alentaminen 8 prosentilla vuoden 2015 alusta lukien. Omavastuuosuuskaavan parametrejä korotettaisiin vuosittain kansaneläkeindeksin muutoksella.

Vuonna 2014 sovellettavassa kansaneläkeindeksin tasossa kaava olisi muodossa:

$$POV=0,4*(T-(602+100A+222*L)).$$

Tällä kaavalla laskettuja omavastuuosuuksia on mahdollista verrata vuoden 2014 asumistukiperusteisiin.

Lain voimaan tullessa vuonna 2015 kansaneläkeindeksin kehitystä koskevan arvion mukaan omavastuuosuuksien kiinteä erä olisi 615 euroa ja aikuisen kerroin 102 euroa sekä lapsen kerroin 227 euroa. Omavastuun laskukaava ja sen kansaneläkeindeksiin sidottu vuosittainen tarkistaminen turvaisi sen, että yksin asuva työmarkkinatukea saava henkilö saisi täysimääräistä asumistukea, jolloin hänellä ei olisi vielä tuloista johtuvaa omavastuuosuutta.

Kun uusien enimmäisasumismenojen ja omavastuiden tasoa ei enää erikseen vahvistettaisi vuosittain, on tärkeää, että Kansaneläkelaitos esittää tiedotteissaan ajan tasalla olevat normit ja että ne olisivat muutoinkin tukea hakevien kansalaisten ja muiden tietoa tarvitsevien saatavilla.

Lapsilla tarkoitetaan alle 18-vuotiaita ruokakuntaan kuuluvia henkilöitä. Ruokakunnan jäsenen täyttäessä 18 vuotta, omavastuu laskettaisiin uudestaan vasta siinä vaiheessa, kun tukea muutoin tarkistettaisiin tai myönnettäisiin uudella hakemuksella.

Omavastuun määrittely olisi nykyiseen tilanteeseen nähden selkeämpi ja sen määrä helposti laskettavissa. Vuoden 2014 tasossa esimerkiksi neljän hengen, kahden aikuisen

ja kahden lapsen muodostamalla ruokakunnalla, tulotasolla 1 500 euroa, omavastuu olisi 101,60 euroa kuukaudessa ($=0,4*((1500-(602+100*2+222*2)))$). Omavastuu olisi kuntaryhmästä riippuen tyypillisimmillään muutamasta eurosta 50 euroon, lapsiperheillä enemminkin, pienempi kuin nykyisessä järjestelmässä. Yksittäisen ruokakunnan tuen muutos lain voimaan tullessa riippuu siitä, millä tasolla ruokakunnan nykyinen tuki on vuonna 2014.

Muut muutokset nykyjärjestelmään

Uudessa asumistukilaissa ehdotetaan tehtäväksi eräitä muita tukijärjestelmää selkiinnyttäviä ja yksinkertaistavia muutoksia verrattuna nykyjärjestelmään.

Vuodesta 1975 voimassa olleeseen asumistukilakiin on tehty lukuisia muutoksia. Muutoinkin on tarpeen selkiinnyttää lainsäädäntöä. Tämän vuoksi esitetään, että asumistukilaki kirjoitetaan kokonaan uudestaan, vaikkakin se monelta osin säilyy entisellään. Samalla tuen myöntämisen perusteista voidaan kokonaisuudessaan säätää lailla. Asumistukiasetuksessa oleva etuoikeutettujen tulojen luettelo nostettaisiin perustuslain vaatimalla tavalla lakiin ja muutoinkin laki rakennettaisiin siten, että alemmanasteisia säännöksiä ei enää tarvittaisi. Samalla lain sisältöä ja käsitteitä yhdenmukaistettaisiin eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) kanssa.

Asumistuessa sovellettavaa tulokäsitettä yksinkertaistettaisiin ja selkiinnytetäisiin sekä yhdenmukaistettaisiin muiden vastaavien etuuksien kuten työmarkkinatuen ja kotihoidon tuen kanssa.

Asumistukea myönnettäisiin ruokakunnan jäsenten yhteenlaskettujen jatkuvien kuukausitulojen perusteella. Alaikäisten lasten tuloja ei enää otettaisi huomioon lukuun ottamatta harvinaista tilannetta, jossa tuen hakijoina olisivat alaikäinen tai hänen puolisonsa. Lasten tuloilla ei ole ollut käytännössä merkitystä, koska ainoastaan noin 400 ruokakunnalla lasten tulot ovat vaikuttaneet asumistuen määrään.

Asumistuen myöntämisessä sovellettua pyyvän kuukausitulon käsitettä esitetään sel-

kiinnyttäväksi siten, että tukea myönnettäisiin ensisijaisesti jatkuvien tulojen perusteella. Jatkuvana pidettäisiin vähintään kolme kuukautta kestävää yhdenjaksoista kuukausituloa. Jos tällaista tuloa ei löydy, käytettäisiin tuen myöntämisaikakohdasta eteenpäin laskettavaa arvioitua kahdentoista kuukauden keskimääräistä tuloa.

Asumistukiasetuksen etuoikeutettuja tuloja koskeva luettelo nostettaisiin lakiin. Luetteloon esitettäisiin lisättäväksi omaishoidon tuesta annetun lain mukainen hoitopalkkio, joka on etuoikeutettua tuloa myös eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa. Yleisen asumistuen saajissa omaishoidon tukea saavia on varsin vähän, joten muutoksella ei ole mainittavaa kustannusvaikutusta. Omaisuudesta ei enää laskettaisi tuloa. Omaisuuden huomioon ottaminen on tarpeettomasti mutkistanut tuen hakemis- ja myöntämismenettelyä, koska asumistuensaajilla on ollut vain harvoin tuloksi luettavaa omaisuutta. Korkotulojen laskennassa sovellettua käyttövarojen vähennystä ei enää tehtäisi, mutta samalla pienin huomioon otettava korkotulo nostettaisiin 5 eurosta 10 euroon kuukaudessa. Muutoksilla ei olisi mainittavaa kustannusvaikutusta, mutta ne yksinkertaistaisivat ja helpottaisivat tuen myöntämisen ja hakemismenettelyä.

Asumistuen tulotarkistusta edellyttäviä tulo-rajajoja esitetään korotettavaksi, mikä osaltaan vähentää tarkistusten määrää ja kannustaa työn vastaanottamiseen. Tulojen noustessa uusi tarkistusraja olisi 100 euroa nykyistä korkeampi eli 400 euroa ja tulojen laskiessa 40 euroa korkeampi eli 200 euroa. Tuen myöntämisen ja tarkistamisajankohtia yhdenmukaistettaisiin siten, että tulojen muutokseen perustuva tarkistus tehtäisiin aina sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, josta alkaen tulojen muutos on voimassa kuukauden 1. päivästä lukien. Näin ollen tuensaaja voisi ansaita aina vähintään yhden kuukauden muuttunutta tuloa, joka ei vielä aiheuttaisi tuen tarkistamista. Muutos kannustaisi ottamaan työtä vastaan ja parantaisi tuensaajan selviytymistä silloin, kun työn aloittanut henkilö ei ole vielä saanut ensimmäistä palkkaa. Muutos vähentäisi myös takaisinperittävien tukien määriä.

Pitkäaikaistyöttömän tuki on tarkistettu vasta kuuden kuukauden kuluttua hänen työllistymisestään. Tämä menettely on osoittautunut ongelmalliseksi varsinkin sen vuoksi, että pitkäaikaistyöttömyydeltä on edellytetty 12 kuukauden työttömyysjaksoa ja siksi että mainitun kuuden kuukauden jaksolle osunut tuen vuosi- tai välitarkistus on usein estänyt käytännössä tämän tarkistuslykkäyksen. Tämän vuoksi tästä menettelystä esitetään nyt luovuttavaksi ja korvattavaksi se edellä mainitulla yhden kuukauden määräajalla, jolloin kaikki työtä vastaanottavat olisivat samassa asemassa.

Nykyisessä asumistukiasetuksessa on säädetty etuoikeutettujen tulojen ohella myös niistä tiedoista, jotka ovat tuen myöntämisen ohella tarpeen asumistukijärjestelmän kehittämistä ja seurantaan varten. Kansaneläkelaitos vahvistaa asumistuen hakemisessa ja myöntämisessä käytettävät lomakkeet. Sen tulee varmistaa, että asumistuen kehittämistä, seurantaan ja suunnittelua koskevat tiedot ovat edelleen ministeriön käytettävissä. Tätä varten tulee varautua siihen, että vuokratason kehityksen vertailussa tarvittava neliövuokratieto erikseen valtion tukemissa ja vapaarahoitteisissa asunnoissa on edelleen saatavissa ja tuensaajien asumisolaja ja asumisväljyyttä voidaan seurata sillä tarkkuudella, jota muun muassa kotimaiset ja kansainväliset asumistasoa kuvaavat mittarit edellyttävät.

3.2 Laki eläkkeensaajan asumistuesta

Eläkkeensaajan asumistuki on henkilökohmainen etuus, jonka tavoitteena on alentaa eläkkeensaajan asumismenoja.

Avio- tai avopuolisolle lasketaan yhteinen eläkkeensaajan asumistuki puolisoitten tulojen ja yhden asunnon asumismenojen perusteella. Tuki maksetaan sille puolisolle, jolla on oikeus eläkkeensaajan asumistukeen. Jos molemmilla puolisoilla on oikeus tukeen, tuki maksetaan puoliksi kummallekin. Eläkkeensaajan asumistuessa otetaan huomioon vain eläkkeensaajan ja hänen puolisonsa tulot.

Oikeutta eläkkeensaajan asumistukeen esitetään selkeytettäväksi siten, että oikeus

eläkkeensaajan asumistukeen olisi kaikilla eläkkeensaajilla, lukuun ottamatta osatyökyvyttömyyseläkettä, osa-aikaeläkettä ja vapaaehtoista eläkettä saavaa henkilöä. Nykyinen tilanne muuttuisi siten, että myös vanhuuseläkettä tai muuta kuin maahanmuuttajalle työkyvyttömyyden perusteella maksettua takuueläkettä saavat henkilöt siirtyisivät eläkkeensaajan asumistuen piiriin. Lisäksi eläkkeensaajan asumistuesta ehdotetaan poistettavaksi 65 vuoden ikäraja, joten ne yli 65-vuotiaat henkilöt, jotka eivät ole eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) perusteella oikeutettuja eläkkeensaajan asumistukeen, olisivat oikeutettuja yleiseen asumistukeen. Oikeus eläkkeensaajan asumistukeen perustuisi henkilön saamaan eläkkeeseen eikä hänen ikäänsä.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yleisen asumistuen ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain mukaisen asumistuen yhteensovittamista.

Nykyisin yhden hengen eläkkeensaajaruokakunta tai ruokakunta, joka muodostuu puolisoista, joista toisella tai molemmilla on oikeus eläkkeensaajan asumistukeen, on voinut saada vain eläkkeensaajan asumistukea. Sen sijaan muut eläkkeensaajan asumistukeen oikeutetut ruokakunnat ovat voineet valita yleisen asumistuen ja eläkkeensaajan tuen välillä edullisemmän vaihtoehdon.

Tämä valintaoikeus esitetään poistettavaksi, minkä seurauksena muun muassa kaikki eläkkeensaajan asumistukea saaneet lapsiperheet ja sellaiset muiden kuin puolisoitten muodostamat ruokakunnat, jonka jäsenistä joku ei ole oikeutettu eläkkeensaajan asumistukeen, voisivat hakea vain yleistä asumistukea. Sen sijaan, jos kaikki ruokakunnan jäsenet ovat oikeutettuja eläkkeensaajan tukeen, heille myönnettäisiin edelleenkin eläkkeensaajan asumistukea. Muutoksen seurauksena noin 2 500 eläkkeensaajan asumistukea saaneen lapsiperheen arvioidaan siirtyvän eläkkeensaajan asumistuesta yleisen asumistuen piiriin.

Lisäksi eläkkeensaajan asumistuesta annetusta laista esitetään poistettavaksi lapsia koskevat viittaukset ja siihen liittyvät asumistuen saamisen edellytykset. Esimerkiksi säännös, joka koskee tukea myönnettäessä huomioon otettavien asumismenojen enim-

määsmäärien korottamista lasten lukumäärän perusteella, esitetään poistettavaksi tarpeettomana.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Julkistaloudelliset vaikutukset

Ehdotus asumistukijärjestelmän uudistamiseksi on pyritty tekemään valtiontaloudellisilta vaikutuksiltaan mahdollisimman kustannusneutraalisti. SATA-komitean arvion mukaan asumistuen rakenteellinen uudistaminen lisäisi kokonaisuudessaan asumistukimenoja vuoden 2009 tasossa 12 miljoonaa euroa. Kokonaisvuokraan siirtymisen enimmäisasumismenojen määrittelyssä arvioitiin vähentävän asumistukimenoja 5 milj. euroa vuositasolla, kun taas lineaarinen omavastuun määrittely lisäisi menoja 17 miljoonaa euroa vuositasolla laskettuna maaliskuun 2009 tuensaajakannasta. Tämänhetkisen arvion mukaan SATA-komitean esittämä enimmäisasumismenojen ja omavastuun määrittelyn rakenteellinen uudistaminen ei lisäisi asumistukimenoja.

Asumistukimäärärahan tarvetta lisää kuitenkin 62 miljoonalla eurolla vuoden 2015 tasossa hallitusohjelmassa sovittu 50 euron suuruinen enimmäisvuokran korottaminen arvioidussa vuoden 2015 tasossa 56 eurolla kuukaudessa sekä omavastuuosuuksien alentaminen 8 prosentilla. Vähäisiä lisäkustannuksia aiheutuu myös hoitomenojen tarkistamisesta sekä asuntolainojen korko-osuuden korottamisesta korkovähennyksen pienentymisen vuoksi. Lakiehdotuksen pienet tarkistukset huomioon ottaen asumistukimenojen arvioidaan kasvavan 68 miljoonalla eurolla. Omaisuus-kriteerin poistaminen lisää asumistukimenoja noin miljoona euroa vuodessa. Muiden uudistusten kustannusvaikutukset ovat vähäiset.

Kehyspäätöksessä vuosille 2014–2017 on lisäksi sovittu asumistuessa hyväksyttävien enimmäisasumismenojen korottamisesta vuonna 2014 vuositason kustannusvaikutukseltaan 10 miljoonalla eurolla. Muutos on toteutettu vuoden 2014 tukiperusteissa ja se sisältyy näihin laskelmiin.

Eläkkeensaajan asumistukea saaneiden lapsiperheiden siirtyminen yleisen asumistuen piiriin lisäisi tämän järjestelmän asumistuki-

menoja noin 9,7 miljoonaa euroa vähentäen samalla eläkkeensaajan asumistuen menoja 9,3 milj. euroa.

Alle 65-vuotiaitten vanhuuseläkkeen saajien siirtyminen eläkkeensaajan asumistuen piiriin puolestaan säästäisi yleisen asumistuen menoja 1,8 miljoonalla eurolla. Tällaisia henkilöitä on noin 1 000 ja heidän siirtymisestäään aiheutuva kustannusvaikutus on eläkkeensaajan asumistuen kannalta noin 2 miljoonaa euroa.

Mikäli henkilö 65 vuotta täytettyään ei saa eläkettä ja jatkaa esimerkiksi edelleen työelämässä, hän kuuluisi yleisen asumistuen piiriin. Eläkkeensaajan asumistukea saavia ja nyt yleisen asumistuen piiriin siirtyviä henkilöitä, jotka 65 vuotta täytettyään eivät eriyistä saa eläkettä, arvioidaan olevan alle 100. Tähän joukkoon kuuluvat olisivat lain voimaantulon jälkeen yleisen asumistuen piirissä. Jos henkilö saa vanhuuseläkettä alle 65 vuoden iässä ja jo eläkkeellä ollessaan aloittaa työnteon, häntä pidettäisiin eläkkeensaajana ja hänellä olisi oikeus eläkkeensaajan asumistukeen.

Eläkkeensaajan asumistukea saavat lapsiperheet siirtyisivät asteittain asumistukilain piiriin, viimeiset lain voimaantulosta kahden vuoden kuluttua tehtävässä eläkkeensaajan asumistuen määräaikaistarkistuksessa.

Asumistuen enimmäisasumismenojen tarkistaminen vuosittain kansaneläkeindeksin muutoksen sijasta vuokrien keskimääräisellä muutoksella ei lisää kehyslaskelmissa arvioituja asumistukimenoja. Määrärahan tarvetta arvioitaessa kehyslaskelmassa keskimääräisen tuen nousuarviossa on aikaisempaan tapaan otettu huomioon tuensaajien vuokrien nousu.

Enimmäisasumismenojen määrittelyssä sovellettavia kuntaryhmiä esitetään tarkistettavaksi niin, että kolme kuntaa (Mikkeli, Nokia ja Siuntio) nostetaan vuokratasoeroissa tapahtunutta muutosta vastaavasti kolmanteen kuntaryhmään. Tämän muutoksen arvioidaan lisäävän asumistukimenoja 0,7 miljoonaa euroa vuodessa.

Uudistuksen vaikutusta toimeentulotukimeneihin on vaikea arvioida. Osalla toimeentulotukea saavista asumistuki nousee, mikä vähentää toimeentulotukimenoja ja osalla puolestaan tuki laskee, mikä lisää toimeentu-

lotukimenoja. Kokonaisuudessaan asumistuen uudistamisen ei arvioida vaikuttavan merkittävästi toimeentulotukimenojen tasoon. Hallitusohjelmassa erillisenä sovittujen enimmäisvuokrien korottamisen ja omavastuuosuuksien alentamisen on arvioitu vähentävän toimeentulotukimenoja 20 miljoonalla eurolla. Tämän vuoksi hallitusohjelmaan on kirjattu asumistukimenojen lisäyksenä nettovaikutus vuoden 2011 rahassa 48,5 miljoonaa euroa, josta 8,5 miljoonaa euroa on jo käytetty vuoden 2012 tukiperusteissa korottamalla asumistuen tuloarvoja.

4.2 Vaikutukset tuensaajien kannalta

Asumistukijärjestelmän keskeiset uudistukset muuttavat asumistuen määrää suurella osalla tuensaajia. Tehtävien uudistusten vaikutukset ovat erilaiset riippuen perheen koosta ja siitä, miten hyväksyttävien asumismenojen neliövuokra- ja pinta-alanormit ovat leikanneet tuettavia menoja sekä siitä kuinka hyvin asumismenot mahtuvat uusiin kokonaisvuokriin. Omavastuuosuuksien lineaarinen määrittely on pääosin tukea lisäävä, erityisesti lapsiperheillä.

Uudistusten kokonaisvaikutuksesta keskimääräisen tuen arvioidaan nousevan noin 24 eurolla lähinnä hallitusohjelmassa sovittujen vuonna 2015 toteutettavien tuen parannusten vuoksi. Lapsiperheillä, joilla omavastuun uusi määrittely lisää tukea, tuen nousu on tyypillisimmillään 36 euroa kuukaudessa. Tuensaajista noin 73 prosentilla tuki nousee tai pysyy ennallaan. Toisaalta 27 prosentilla tuki laskee sen vuoksi, että asumistukea on myönnetty nyt esitettäviä korkeammista enimmäismenoista. Näin yleensä tapahtuu silloin, kun tuensaajaruokakunnan asunto on vastannut enimmäisvuokrien määrittelyssä sovellettuja neliövuokra- ja pinta-alanormeja, erityisesti uudemmissa asunnoissa. Neliövuokramäärittelyn poistaminen mahdollistaa sen, että asumistukea voidaan myöntää nykyistä korkeammasta vuokrasta myös pienessä asunnossa, jossa neliövuokranormi on usein leikannut huomioon otettavaa vuokraa. Toisaalta tukea voidaan myöntää nykyistä enemmän myös tilavampaan asuntoon sil-

loin, kun vuokra kokonaisuudessaan on kohtuullinen ja mahtuu uusiin enimmäisasumismenoihin.

Uusien enimmäisasumismenojen vaikutuksesta keskimääräinen asumistuki nousee nykyisestä tasosta kuntaryhmästä riippuen tuensaajilla noin 10 euroa kuukaudessa. Kokonaisvuokramalliin perustuva nykyistä maksimitasoa alempi hyväksyttävien vuokrien taso vaikuttaa yksittäisten tukien määrään siitä riippuen, missä määrin pinta-ala- ja neliövuokranormit ovat leikanneet hyväksyttäviä asumismenoja.

Tuen muutokset kohdistuvat alueellisesti suhteellisen tasaisesti. Kokonaisuudessaan 36 prosentilla tuensaajista vuokra mahtuu uuteen kokonaisvuokraan joulukuun 2013 asumistukirekisterin aineiston mukaan.

Enimmäisasumismenot ylittävien tapausten osuus on suurimmillaan pienillä ruokakunnilla. Yhden ja kahden henkilön ruokakunnilla uuden kattovuokran ylittäviä tapauksia on yli 70 prosenttia, kolmen hengen ruokakunnilla 60 prosenttia, 4 hengen ruokakunnilla 43 prosenttia, 5 hengen sitä suuremmilla ruokakunnilla noin 30 prosenttia. Asumistuen enimmäisasumismenoihin mahtuvien tapausten osuus on kuitenkin jonkin verran suurempi kuin nykyjärjestelmässä, jossa neliövuokranormi tai pinta-alanormi taikka molemmat ovat leikanneet huomioon otettavia asumismenoja. Huomattavalla osalla tuensaajia osa asumismenoista jää näin ollen edelleen asumistukijärjestelmän ulkopuolelle, usein toimeentulotuella katettaviksi.

Omistusasuntoihin myönnettävässä tuessa erilliset lämmityskustannukset ja hoitomenot määräytyisivät laskennallisesti ja todellisilla menoilla ei olisi merkitystä. Muutokset tuen määrissä riippuisivat lähinnä asunnon koosta ja sijainnista. Omistusasunnoissa asumistuki nousisi keskimääräistasolla lähinnä verotuksen korkovähennyksen pienentymisestä johtuvan asumistuessa huomioon otettavan nykyistä suuremman korkomeno-osuuden vuoksi.

Ehdotettujen muutosten myötä noin 2 500 lapsiperhettä ja pieni joukko muita nyt eläkkeensaajan asumistukea saavia henkilöitä siirtyisi yleisen asumistuen piiriin. Lapsiperheiden osalta tämänhetkisten selvitysten perusteella arvioidaan, että noin 65 prosenttia

eläkkeensaajan asumistukea saavista perheistä saisi korkeampaa tukea uudistuksessa ja noin 35 prosentilla tuki pysyisi ennallaan tai pienenisi. Suurimman osan arvioidaan sijoituvan välille, jossa tuen vähennys tai lisäys on enintään 50 euroa kuukaudessa.

4.3 Sukupuolivaikutusten arviointi

Asumistukea myönnetään ruokakunnalle tai perheelle. Tuensaajaruokakunnissa tuenhakijana oli joulukuun 2013 lopussa 53 prosentissa nainen. Yksin asuvista tuensaajista vähemmistö, 37 prosenttia oli naisia. Kahden huoltajan lapsiperheistä tuenhakijana oli 55 prosentissa tapauksista nainen ja yksinhuoltajaruokakunnissa naisten osuus tuenhakijana oli 94 prosenttia. Nyt esitettävillä uudistuksilla ei ole merkittävää vaikutusta sukupuolten tasa-arvon kannalta. Uudistukset parantavat jonkin verran muita enemmän yksinhuoltajaperheiden asemaa joten tältä osin uudistus suosii hieman ruokakuntia, joiden päämiehenä on nainen.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksellä yksinkertaistetaan merkittävästi asumistukijärjestelmää, jolloin tuen hakeminen ja myöntämismenettely helpottuvat. Tuensaajien ja vuokra-asuntoa tarjoavien on helpompi arvioida asumistuen suuruus ja sen vaikutus tuensaajan itsensä maksettaviksi jääviin asumismenoihin, kun asunnon ominaisuudet eivät enää vaikuta tuen määrään.

Nykyisessä järjestelmässä ollut neliövuokranormi on osaltaan vaikuttanut vuokratason nousua estävästi. Siirtyminen kokonaisvuokraan saattaa jossakin määrin edistää erityisesti pienten asuntojen vuokrien nousua asumistuessa hyväksyttävälle enimmäistasolle. Sen vaikutusta on kuitenkin vaikea arvioida ja ilmiötä estää se, että todellinen vuokrataso on

jo nyt pienissä asunnoissa asumistuessa hyväksyttävää korkeammalla tasolla. Asumistuen ja toimeentulotuen yhteensovitus toimii nykyistä paremmin, kun toimeentulotuessaakin tarpeellisen suuruisena hyväksyttävien asumismenojen määrä perustuu jo nyt useimmiten kokonaisvuokraan.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu Sosiaaliturvan uudistamiskomitean esitysten pohjalta. Uuden asumistukijärjestelmän sisältö ja lainsäädäntöesitys perustuu komitean asumistukijärjestelmän yksinkertaistamista selvittäneeseen raporttiin. Lisäksi esityksessä on otettu huomioon hallitusohjelmassa ja kehyspäätöksessä sovitut enimmäisvuokrien korottaminen ja omavastuuosuuksien alentaminen. Lainvalmistelu on tehty yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa ja siinä on otettu huomioon tulokäsitteiden yhdenmukaistamista koskevat tavoitteet. Lainsäädännössä on myös pitkälle seurattu eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa sovellettuja periaatteita ja säännöksiä. Lakiehdotuksella ei ole suoraan kytkentää muuhun valmistelussa olevaan lainsäädäntöön.

Lakiesityksen johdosta on pyydetty lausuntoa ympäristöministeriöltä, oikeusministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, Suomen kuntaliitolta, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:ltä, Vuokralaiset ry:ltä (VKL), Asukasliitolta, Valtion asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukselta (ARA), Suomen kiinteistöliitolta, Asunto-, toimitila-, ja rakennuttajaliitto RAKLI ry:ltä, Tilasto-keskukselta, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselta, Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:ltä, Vammaisfoorumi ry:ltä ja Valtakunnalliset eläkeläisjärjestöt Venk ry:ltä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki yleisestä asumistuesta

1 luku Yleiset säännökset ja määritelmät

1 §. Lain tarkoitus. Pykälässä säädettäisiin asumistukilain tarkoituksesta. Ruokakunnan asumismenoja alennetaan maksamalla asumistukea valtion varoista.

2 §. Suomessa asuminen. Ruokakuntaan kuuluvaksi katsottaisiin vain Suomessa asuvat henkilöt. Suomessa asuminen määräytyisi asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) mukaan. Tilapäisesti ulkomailla asuva puoliso luettaisiin asumistukiruokakuntaan kuuluvaksi,

3 §. Lain toimeenpano. Asumistuki-toiminnan yleinen johto, ohjaus ja kehittäminen kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Kansaneläkelaitos hoitaa asumistuen myöntämisen ja maksamisen sekä muut tämän lain mukaiset tehtävät. Lain toimeenpanosta aiheutuvat menot luetaan Kansaneläkelaitoksen toimintamenoiksi.

4 §. Ruokakunta. Asumistukea myönnettäisiin ruokakunnalle. Ruokakuntakäsite vastaa pitkälle asuntotoimessa ja erityisesti asumisen tilastoinnissa käytettävää asuntokuntakäsitettä. Asuntokunnan muodostavat samassa asunnossa vakinaisesti asuvat henkilöt. Asuntokunnasta poikkeavasti samassa asunnossa asuva henkilö voi muodostaa oman ruokakuntansa tekemällä erillisen sopimuksen asunnon osan hallinnasta siten, että henkilö on vastuussa vain vuokraamansa asunnon osan vuokrasta. Näin esimerkiksi alivuokralaiselle voidaan myöntää tukea asunnon osaan omana ruokakuntanaan. Asumistukea voidaan edelleen myöntää vain asunnossa vakinaisesti asuville henkilöille. Myös tilapäisesti muualla asuvat henkilöt luetaan kuuluviksi ruokakuntaan. Koska asumistuella ei ole kuitenkaan tarkoitus tukea tyhjää asuntoa, asumistuki lakkautetaan neljännen kuukauden alusta, jos yksin asuva henkilö tai koko ruokakunta on poissa asunnosta, esimerkiksi ulkomailla.

Asumistuessa sovellettava ruokakuntakäsite lähtee asumistuen perustarkoituksesta, asunnossa asuvien asumismenojen alentamisesta. Lähtökohtana on, että asunnossa asuvat vastaavat asumistukilain tarkoittamalla tavalla koko asunnon asumismenoista ellei asunnon osan hallinnasta ole erikseen sovittu. Asunnon osan hallinnasta voidaan sopia vuokrasopimuksella taikka muulla esimerkiksi kodin hoitoa varten tarpeellisen henkilön työsuhteeseen liittyvällä sopimuksella. Oman ruokakuntansa muodostavat myös henkilöt, jotka on hoitosopimuksella sijoitettu ruokakunnan hoidettaviksi ja 4 momentissa tarkoitettu opiskelija.

Ruokakunnan kaikki jäsenet katsotaan asumistuen saajiksi, mikä merkitsee muun muassa sitä, että liikaa maksettu tuki voidaan periä takaisin keneltä tahansa ruokakunnan täysi-ikäiseltä jäseneltä. Tässä laissa asumistuen saajalla ja ruokakunnalla tarkoitetaan useimmiten samaa asiaa. Asioiden erilaisen painotustarpeen vuoksi käsitteitä on kuitenkin käytetty erikseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin henkilöistä, jotka kuuluvat aina asumistukiruokakuntaan, vaikka olisivatkin tehneet sopimuksen asunnon osan hallinnasta. Aviopuolisot tai avopuolisot sekä heidän alaikäiset lapsensa ja keskenään suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa olevat sukulaiset kuuluvat aina samaan ruokakuntaan. Alaikäiset lapset eivät voisi muodostaa omaa ruokakuntaansa, vaikka erillisen vuokrasopimuksen tehneet sisarukset voisivatkin muutoin muodostaa oman ruokakuntansa. Suoraan etenevässä ja takenevassa polvessa olevat sukulaiset eivät voisi muodostaa omaa ruokakuntaansa tekemällä sopimuksen asunnon osan hallinnasta joko ruokakuntaan kuuluvan tai ulkopuolisen henkilön kanssa. Tämän mukaisesti avio- ja avopuolisot ja heidän lapsensa ja isovanhemmat kuuluvat aina samaan ruokakuntaan.

Rekisteröidyssä parisuhteessa oleva henkilö rinnastetaan avioliitossa olevaan henkilöön rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain (950/2001) 8 §:n 3 ja 4 momentin perusteella.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin nykyisen soveltamiskäytännön mukaisesti, että

puolisoa joka asuu välien rikkoutumisen vuoksi erillään, ei luettaisi asumistukiruokakuntaan. Tällaisesta tilanteesta olisi kysymys silloin, kun perhe on hajoamassa, puolisoilla ei ole yhteistä taloutta ja puoliso on jo muuttanut asumaan erilleen uuteen asuntoon.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa joku asunnossa asuvista on oikeutettu opintotuen asumislisään. Tällöin hän ei samassa asunnossa asuessaan olisi oikeutettu asumistukeen, eikä hän kuulu asumistukiruokakuntaan. Tällaisesta tilanteesta olisi kysymys esimerkiksi silloin, kun asunnossa asuvista puolisoista toinen olisi opintotukeen oikeutettu opiskelija ja toinen työssä käyvä tai työtön.

Asumistukiruokakuntaan kuuluvan henkilön toisella paikkakunnalla olevaan opiskelija-asuntoon myönnettävä asumislisä ei estäisi asumistuen myöntämistä koko ruokakunnalle, jossa opiskelija voisi olla ruokakunnan jäsenenä. Asumistukea ei myönnettäisi opiskelijalle, joka saa vieraan valtion opintotukea tai vastaavaa etuutta.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että ruokakuntaa edustaa asunnon haltija tai hänen puolisonsa taikka muu henkilö, jonka nimissä vuokrasopimus tai muu hallintasopimus on. Käytännössä asukkaiden valitsema asunnon edustaja on yleensä tuen hakija ja päätökset tehdään hakijan nimellä, vaikka ne koskevatkin koko ruokakuntaa.

5 §. Avopuoliso. Pykälässä esitettäisiin avopuolison määrittely. Avopuolisolla tarkoitetaan miestä ja naista, jotka asuvat jatkuvasti yhteisessä taloudessa. Eri sukupuolta olevien ja samassa asunnossa asuvien, vuokrasopimuksen keskenään tai erikseen tehneiden henkilöiden, katsotaan elävän avoliitossa ellei henkilöiden iästä, asunnon koosta ja muista vastaavista seikoista ole pääteltävissä, että kysymyksessä ei ole avoliitto.

6 §. Lapsi. Pykälässä säädettäisiin siitä, että lapsella tarkoitetaan ruokakuntaan kuuluvaa alle 18-vuotiasta henkilöä. Lapsen asemalla on merkitystä omavastuuosuuden ja huomioiden otettavien tulojen määrittelyssä. Tuen hakijan ja muiden ruokakuntaan kuuluvien lapset ovat samassa asemassa. Samoin ruokakuntaan kuuluvat ottolapset ja lastensuojelulain (417/2007) 81 §:ssä tarkoitettut yksittäisesti sijoitetut lapset.

7 §. Asunto. Pykälässä määriteltäisiin, mitä asunnolla tarkoitetaan asumistukea myönnettäessä. Tukea myönnettäisiin Suomessa sijaitsevan vakinaiseksi katsottavan vuokra-asunnon, asumisoikeusasunnon tai omistusasunnon asumismenoista. Asunnon tulisi olla tarkoitettu pysyvään asuinkäyttöön. Tämä edellytys täyttyisi, jos asunto on rakennettu pysyvään asuinkäyttöön tai muuhun tarkoitukseen rakennettu tila on käyttötarkoituksen muutoksella tai muutoin tarkoitettu asuinkäyttöön. Viimeksi mainitusta voi olla kysymys eräissä asuntolatyyppeissä asunnoissa, joissa asukkaille on rakennettu omat erilliset ja itsenäiset keitto- ja peseytymismahdollisuuksilla varustetut asuintilat ja joita hallitaan vuokrasopimuksen perusteella. Asunnon katsottaisiin oleva kelvollinen asuntona käytettäväksi, jos viranomaiset ovat hyväksyneet sen pysyvään asuinkäyttöön eivätkä rakennus, palo- ja terveysturvalliset ole myöhemmin todenneet sen muodostuneen asuinkelvottomaksi. Asunnon koolle ja varustetasolle ei asetettaisi edellytyksiä. Asumistukea ei voida myöntää vapaa-ajan-asuntoihin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että vuokra-asunnon tukea voidaan myöntää ainoastaan asuntoon, jonka hallinta perustuu asuinhuoneistojen vuokrauksesta annetun lain (481/1995) mukaiseen vuokrasopimukseen. Yleensä edellytetään, että vuokrasopimus on tehty kirjallisena tai vuokrasopimukseen liittyvät asumistukeen vaikuttavat ehdot esitetään vuokranantajan vahvistamina. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että asukkaalla on käytössään oma asunto, jonka hallinnasta hän määrää ja josta hän maksaa vuokraa. Tukea ei voida myöntää, jos asuminen perustuu majoitustoimintaan tai kysymys on ensisijaisesti hoitosuhteesta. Hoitoyksiköissä hoidontuottaja yleensä määrää hoitopaikan ja sen sijainnin. Tällöin ei ole kysymyksessä vuokrasuhde. Tukea ei myöskään myönnetä, jos asunnon hallinta perustuu palkkaan sisältyvään asuntoetuun tai ruokakunnalla ei muutoin ole sen maksettavia asumismenoja.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että asumisoikeusasunnoista annetun lain (650/1990) tarkoittamat asumisoikeusasunnot rinnastetaan vuokra-asuntoihin. Tukea

myönnetään tällöin käyttövastikkeesta kuten vuokrastakin. Poikkeuksena vuokra-asunnon asumismenojen määrittelyyn olisivat 9 §:n 6 momentissa mainitut asumisoikeuden hankkimiseksi otettujen lainojen korot, joita tuetaisiin kuten omistusasunnossakin.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin omistusasunnoista, jotka asumismenojen erilaista määrittelyä varten jaettaisiin osakeasuntoihin ja muihin omistusasuntoihin. Osake-asunnolla tarkoitettaisiin asunto-osakeyhtiön tai asunto-osuuskunnan omistamassa talossa sijaitsevaa asuntoa ja muulla omistusasunnolla lähinnä omakotitalotyypistä asuntoa.

2 luku **Asumistuen saamisen edellytykset**

8 §. Oikeus asumistukeen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että ruokakunnalla on oikeus asumistukeen, jos sen asumistuksessa hyväksyttävät asumismenot ylittävät tulojen mukaan määräytyvän perusomavastuusuuden ellei kysymys ole 2 momentissa tarkoitettua opiskelijan asumislisään tai eläkkeensaajan asumistukeen oikeutetusta henkilöstä. Asumistuki olisi aina 80 prosenttia todellisten, enintään enimmäismääräisten, asumismenojen ja perusomavastuun erotuksesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä henkilöistä, jotka eivät ole oikeutettuja asumistukilain mukaiseen asumistukeen. Näitä ovat opintotukilain 14 §:n nojalla opiskelijan asumislisään oikeutetut opiskelijat ja eläkkeensaajat, jotka ovat eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 8 §:n mukaisesti oikeutettuja eläkkeensaajan asumistuen saamiseen.

Asumislisään oikeutettujen lisäksi tukea ei myönnettäisi opiskelijoille, jotka saavat vieraan valtion opintotukea tai vastaavaa tukea. Ruokakunnan jäsenen toisella paikkakunnalla sijaitsevaan opiskelija-asuntoon myönnettävä tuki ei estäisi yleisen asumistuen saamista. Tukea ei myönnettäisi opiskelijalle, jolla olisi oikeus maksuttomaan asuntoon oppilaitoksen puolesta. Tämän oikeuden katsottaisiin täyttyvän, jos opiskelijalla on mahdollisuus asua oppilaitoksen asunnossa myös viikonloppuisin. Opiskelijan, jonka opinnot jatkuvat kesäloman jälkeen, katsottaisiin ole-

van tässä laissa tarkoitettulla tavalla oikeutettu asumislisään myös loman aikana. Opiskelija ei näin ollen voisi siirtyä välillä kesäloman ajaksi asumistukilain mukaisen asumistuen piiriin.

Asumistukea ei myönnettäisi puolisoiden muodostaman kahden henkilön ruokakunnalle, jos ainakin toinen puolisoista täyttää eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 8 §:n mukaiset edellytykset eläkkeensaajan asumistuen saamiseen.

Asumistukea ei myönnettäisi yhden henkilön ruokakunnalle, jonka ainoalla jäsenellä olisi oikeus eläkkeensaajan asumistukeen, ei myöskään sellaiselle ruokakunnalle, jonka kaikki jäsenet olisivat oikeutettua eläkkeensaajan asumistukeen. Asumistukilain mukaisesti tukea myönnettäisiin näin ollen kaikille muille ruokakunnille kuten esimerkiksi lapsiperheille ja sisarusten muodostamille ruokakunnille.

Eläkkeensaajan asumistuen ja yleisen asumistuen välinen rajankäynti määriteltäisiin laissa ja aikaisemmin eläkkeensaajalapsiperheillä ja eräillä muilla ryhmillä ollut tukijärjestelmän valinta-oikeus poistuisi.

9 §. Hyväksyttävät asumismenot. Pykälässä säädettäisiin siitä, mitkä asumismenot otetaan huomioon asumistukea laskettaessa. Asumismenoina otetaan huomioon ruokakunnan vakinaisen asunnon asumismenot, jotka muodostuvat osittain laskennallisesti. Asumismenoja tuetaan enintään 10 §:ssä mainittujen enimmäisasumismenojen määrään asti.

Pykälän 1 momentin mukaan vuokra-asunnossa asumismenoina otettaisiin huomioon vuokra ja erikseen maksettavat vesimaksut ja lämmityskustannukset. Muita menoja kuten taloussähköstä aiheutuvia menoja ja sauna- ja autopaikkamaksuja ei luettaisi asumistuella tuettaviin menoihin. Vuokra otetaan huomioon vuokrasopimuksen tai siihen myöhemmin tehtyjen korotusten mukaisena. Vuokran määrästä tulee esittää vuokranantajan vahvistama selvitys, josta käy ilmi vuokran määrä ja se maksetaanko vuokran lisäksi erillisiä vesi- ja lämmitysmaksuja. Jos vesi- ja lämmitysmaksut eivät sisälly vuokran määrään, ne otetaan huomioon ruokakunnan koon mukaan laissa määritetyllä tavalla laskennallisina. Erilliset vesimaksut oli-

sivat samat koko maassa eikä niiden todellisella määrällä olisi merkitystä, ainoastaan tiedolla maksetaanko erillisiä maksuja vai ei. Asumisoikeusasuntoon tukea myönnettäessä hyväksyttävät asumismenot määriteltäisiin kuten vuokra-asunnossa. Vuokran sijasta tukea myönnettäisiin käyttövastikkeesta. Lisäksi tukea myönnettäisiin 6 momentissa mainitulla tavalla asumisoikeuden hankkimiseksi otettujen lainojen koroista.

Pykälän 2 momenteissa säädettäisiin omistusasunnossa hyväksyttävistä asumismenosta, joita ovat hoitomenot ja rahoitusmenot. Osakeasunnossa hoitomenoiksi hyväksyttäisiin vastike sekä erilliset vesimaksut ja lämmityskustannukset kuten vuokra-asunnosakin. Muussa asunnossa hoitomenoina otettaisiin huomioon ruokakunnan koon mukaan määräytyvät laissa vahvistetut hoitomenot. Todellisilla hoitomenoilla ei olisi merkitystä eikä niitä tarvitsisi selvittää

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin muussa omistusasunnossa hyväksyttävien hoitomenojen määrästä, jotka määräytyisivät ruokakunnan koon mukaan.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin hoitomenojen määräytymisestä silloin, kun ruokakuntaan kuuluu enemmän kuin neljä henkilöä.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin lämmityskustannusten ja hoitomenojen alueellisesta porrastuksesta. 1 ja 2 momentissa mainittuja lämmityskustannuksia sekä 3 ja 4 momentissa mainittuja hoitomenoja korotettaisiin 4 prosenttia Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnissa ja 8 prosenttia Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnissa.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin asunnon hankkimiseksi tai perusparantamiseksi taikka asumisoikeusasunnon asumisoikeuden hankkimiseksi asumismenoina huomioon otettavien henkilökohtaisten lainojen koroista. Korkomenoina otettaisiin aiemmasta poiketen huomioon 73 prosenttia korkomenoista. Muutoksessa on huomioitu korkojen verovähennyksen alentuminen. Hyväksyttävän lainan tulisi olla tarkoitettu asunnon hankkimiseen tai perusparantamiseen ja lainanantajana tulisi olla valtio, kunta tai julkisen valvonnan alainen luottotoimintaa harjoittava laitos. Tämän mukaisesti esimerkiksi yksi-

tyisten henkilöiden ja rakennusliikkeiden myöntämien lainojen korkoja ei tuettaisi asumistuella.

Pykälän 7 momentissa säädettäisiin hyväksyttävien hoitomenojen ja rahoitusmenojen enimmäismäärästä. Erityisesti vastikeasunnoissa vastikkeeseen voi sisältyä myös lainojen lyhentämisestä aiheutuvia menoja, joita ei ole tarkoituksenmukaista tukea asumistuella. Tämän vuoksi säädettäisiin, että hoitomenojen enimmäismäärä (*enimmäishoitomenot*) voisi olla korkeintaan 30 prosenttia asumistukea myönnettäessä hyväksyttävien asunnon sijainnin ja ruokakunnan koon mukaan määräytyvien 10 §:ssä vahvistettujen enimmäisasumismenojen määrästä. Jos 2 momentissa tarkoitettujen hoitomenot ylittäisivät nämä enimmäishoitomenot, 73 prosenttia ylityksestä lisättäisiin rahoitusmenoihin. Rahoitusmenoilta, joita olisivat 5 momentissa tarkoitettujen lainakorkojen lisäksi enimmäishoitomenon ylittävät hoitomenot, on puolestaan määritelty oma menojen enimmäismäärä (*enimmäisrahoitusmenot*). Enimmäisrahoitusmenot voisivat olla korkeintaan 70 prosenttia asumistukea myönnettäessä hyväksyttävien asunnon sijainnin ja ruokakunnan koon mukaan määräytyvien 10 §:ssä vahvistettujen enimmäisasumismenojen määrästä.

Pykälän 8 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa tukea hakevalla ruokakunnalla olisi alivuokralainen ja tästä johtuvaa vuokratuloa. Vuokratulo vähennettäisiin tukea hakevan ruokakunnan tukea myönnettäessä hyväksyttävistä asumismenosta. Omistusasunnoissa tulo vähennettäisiin ensin hoitomenoista ja mahdollinen jäljelle jäävä osa rahoitusmenoista. Asumismenoista tehtävän vähennyksen vuoksi alivuokralaiselta saatua vuokratuloa ei otettaisi tulona huomioon, vaan se säädettäisiin 15 §:ssä etuoikeutetuksi tuloksi.

Pykälän 9 momentissa säädettäisiin asumismenojen jakamisesta silloin, kun asunnossa asuu 4 §:n 4 momentissa tarkoitettu opiskelija, joka opintotuen asumislisään oikeutettuna ei kuulu asumistukiruokakuntaan. Asumistukea myönnettäessä ruokakunnan asumismenoina otettaisiin huomioon ruokakunnan jäsenten lukumäärää vastaava osuus koko asunnon asumismenoista, ellei erityisestä syystä hyväksytä muuta jakoperustetta.

Esimerkkinä viimeksi mainitusta voisi olla tilanne, jossa opiskelijan käytössä on todistettavasti huomattavasti pääluvun mukaista asuinpinta-alaa pienempi osuus koko huoneiston pinta-alasta.

10 §. *Enimmäisasumismenot.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin asumistukea laskettaessa huomioon otettavien, kokonaisvuokraan perustuvien, asumismenojen enimmäismääristä taulukkona. Enimmäisasumismenot porrastuisivat ruokakunnan koon ja asunnon sijainnin mukaan. Tukea ei myönnettäisi enimmäisasumismenojen ylittävistä asumismenoista. Enimmäisasumismenot perustuisivat SATA-komitean määrittelemään tasoon, jota on korjattu Tilastokeskuksen vuokraindexin muutoksella. Enimmäisasumismenot sidotaan vuokratason kehitystä kuvaavaan Tilastokeskuksen vahvistamaan koko maata ja kaikkia vuokra-asuntoja koskevaan vuositason vuokraindexiin (2010=100). Tämän lain 10 §:ssä mainitut euromäärät vastaavat vuoden 2013 vahvistettua vuokraindexin pistelukua. Enimmäisasumismenoja tarkistetaan vuoden 2016 alusta ja myöhemmin aina vuoden alussa indeksimuutoksella samassa suhteessa kuin viimeisin vahvistettu vuokraindexi pisteluku on muuttunut enimmäisasumismenoja vahvistettaessa voimassa olleesta pisteluvusta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin enimmäisasumismenojen korottamisesta viiden hengen ja sitä suuremmilla ruokakunnilla samalla, kuntaryhmän mukaan määräytyvällä kiinteällä erällä.

Pykälän 3 momentissa luetaan kuntaryhmät, joiden mukaisesti enimmäisasumismenojen alueellinen porrastus määräytyy. Luokittelu vastaa aikaisempaa porrastusta, joka on tuolloin perustunut asumistuen saajien keskivuokriin eri kunnissa.

11 §. *Vammaisen henkilön enimmäisasumismenot.* Pykälässä säädettäisiin tilanteesta, jossa ruokakuntaan kuuluu vammaisen henkilö, jonka tilantarve on tarvittavien apuvälineiden tai vammaisen hoidon tai häntä avustavan henkilön tilantarpeen vuoksi erityisen suuri. Tällöin enimmäisasumismenot otettaisiin huomioon yhtä henkilöä suuremman henkilöluvun mukaan kuin mitä ruokakunnan koko on. Tilantarve voi olla erityisen suuri esimerkiksi hengityslaittepotilaalla tai muulla

vammaisella, joka tarvitsee tilaa vieviä apuvälineitä. Tällaisesta tilanteesta on kysymys myös, kun lisätilaa tarvitaan vammaisen hoitoon osallistuvan henkilöstön tarpeita varten, sokealla on opaskoira taikka liikuntavammaisella avustajakoira.

12 §. *Asumistuessa huomioon otettavat tulot.* Pykälässä säädettäisiin tulojen huomioon ottamisesta asumistukea laskettaessa. Tulona otettaisiin 1 momentin mukaan huomioon ruokakunnan kaikkien jäsenten yhteen lasketut jatkuvat ja toistuvat kuukausitulot lukuun ottamatta 15 §:ssä mainittuja etuoikeutettuja tuloja. Satunnaisia tuloja kuten esimerkiksi perintöä tai lahjoituksia ei otettaisi huomioon. Myöskään lasten tuloja ei huomioitaisi. Lapsilla tarkoitettaisiin ruokakuntaan kuuluvia alle 18-vuotiaita henkilöitä. Kuitenkin kun tuen hakija ja hänen puolisonsa olisivat alaikäisiä lapsia, heidän tulonsa otettaisiin huomioon. Näin sen vuoksi, että lapsille ei ylipäättänsä myönnettäisi omaa asumistukea, ellei heillä ole omia ansio- tai vastaavia tuloja siinä määrin, että he pystyvät kattamaan tuloillaan perustoimeentulonsa lisäksi ainakin asumismenojen omavastuuosuuden.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että kuukausituloksi voitaisiin entiseen tapaan arvioida vähintään työmarkkinatuen suuruinen tulo, jollei voida osoittaa, että tämän suuruista tuloa ei ole mahdollista saada.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin niin ikään aikaisempaan tapaan, että jos tuloista ei saada luotettavaa selvitystä, voidaan tuloina ottaa huomioon viimeksi toimitetussa verotuksessa vahvistetut veronalaiset tulot. Tuloja korotettaisiin niillä prosenttimäärillä, jotka Verohallinto määrää vuosittain antamissaan päätöksissä ennakkoperinnän laskemisperusteista.

Pykälän 4 momentin mukaisesti aikaisempaan tapaan yrittäjän, maatalousyrittäjän sekä apurahansaajan tulona otettaisiin huomioon yrittäjän eläkelain (1272/2006) ja maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) perusteella vahvistettu työtulo. Metsätalouden tulona otettaisiin huomioon niin ikään aikaisempaan tapaan varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 7 §:n 3 momentin mukaan vahvistettu metsän keskimääräinen vuotuinen tuotto kerrottuna metsän pinta-alalla.

Pykälän 5 momentin mukaisesti korko- ja osinkotulot otettaisiin huomioon siltä osin kuin ne kullakin ruokakunnan jäsenellä ylittävät 10 euroa kuukaudessa.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin vuokratulosta tehtävistä vähennyksistä. Vuokratulosta vähennettäisiin vuokranantajan maksama vastike ja asunnosta aiheutuneet hoitomenot. Hoitomenot vähennettäisiin enintään sen suuruisina, mitä 9 §:n mukaan voidaan ottaa asumismenoina huomioon asumistukea myönnettäessä.

Pykälän 7 momentissa säädettäisiin siitä, että asumistukea ei myönnettäisi, jos ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden jatkuvien kuukausitulojen yhteismäärä ylittää korkeimmat tulorajat, joilla asumistukea voidaan myöntää ruokakunnalle asumismenojen suuruudesta riippumatta. Tällöin asumismenojen määrää ei tarvitsisi selvittää, vaan tukihakemus voitaisiin hylätä suoraan ruokakunnan tulojen perusteella.

13 §. Ansiotulovähennys. Pykälässä säädettäisiin hallituksen syksyllä 2013 tekemässä rakennepoliittisessa ohjelmassa sovitusta ja myöhemmin täsmennetyistä ansiotulovähennyksistä. Vähennys tehtäisiin jokaisen ruokakunnan jäsenen yhteenlasketuista ansio- ja yrittäjätuloista. Asumistuen määrää laskettaessa mainituista tuloista vähennettäisiin 300 euroa kuukaudessa.

14 §. Jatkuva tulo. Pykälässä säädettäisiin jatkuvan tulon käsitteestä ja siitä, miten tulot lasketaan tulojen vaihdellessa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että jatkuvana tulona pidetään vähintään kolmen kuukauden ajan tuen myöntämisen tai tarkistamisajankohdasta jatkuvaa tuloa. Jatkuva tulo olisi lyhyempi kuin aikaisemmin ohjetasolla sovellettu viiden kuukauden pysyvä tulo.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että tulojen vaihdellessa, kuukausitulo laskettaisiin keskiarvotulon perusteella. Keskiarvotuloa käytettäisiin, jos tulo ei kestä kolmea kuukautta asumistuen myöntö- tai tarkistushetkestä lukien. Keskiarvotulo laskettaisiin sen tulon perusteella, jota ruokakunnan arvioidaan saavan vuoden aikana.

15 §. Etuoikeutetut tulot. Pykälässä säädettäisiin siitä, mitä tuloja ei oteta tulona huomioon asumistuen määrää laskettaessa.

Etuoikeutettujen tulojen luettelo vastaa pieniä täsmennyksiä lukuun ottamatta aikaisemmin asumistukiasetuksessa ollutta luetteloa. Luettelossa on edelleen selkeyden vuoksi mainittu eräät lapsille tai lapsista maksettavat etuudet, vaikka alaikäisten lasten tulot on esitetty 12 §:ssä jätettäväksi pois asumistuessa huomioon otettavista jatkuvista tuloista. Tavoitteena on lisäksi ollut pyrkimys eri etuuksissa sovellettavien tulokäsitteiden yhdenmukaistamiseen. Luettelon 19 kohtaan esitettiin lisättäväksi maininta kustannusten korvauksista, jotka on aikaisemmin jätetty ottamatta huomioon ohjetasolla lakia sovellettaessa. Lähtökohtana on, että kustannusten korvauksiksi katsottaisiin enintään samat määrät kuin verotuksessakin. Omaishoidon tukena maksettava hoitopalkkio esitetään etuoikeutetuksi tuloksi yhdenmukaisesti eläkkeensaajan asumistuen kanssa, samoin etuoikeutettuja tuloja tai etuuksia vastaavat ulkomailta maksettavat etuudet tai tulot.

16 §. Perussomavastuuosuus. Pykälässä säädettäisiin ruokakunnan yhteenlaskettujen tulojen mukaan määräytyvän perussomavastuun laskemisesta. Pykälässä vahvistettaisiin kuukausitulon määrä, jonka ylittävältä osalta tuloista riippuvaa omavastuuosuutta laskettaisiin (*täysimääräisen tuen tuloraja*). Täysimääräiseen tukeen oikeuttavaa tulorajaa korotettaisiin 92 eurolla jokaista ruokakunnan aikuisjäsentä ja 205 eurolla alaikäistä lasta kohden. Ruokakunnan tuloista vähennettäisiin näin saatu ruokakunnan koon mukainen täysimääräiseen tukeen oikeuttava tuloraja ja erotuksesta laskettaisiin perussomavastuuosuutena 40 prosenttia. Tämän menettelyn mukainen omavastuu porrastuisi voimakkaasti ruokakunnan koon ja erityisesti alaikäisten lasten lukumäärän mukaan. Menettely ja tulorajat olisivat samat koko maassa ja ne korvaisivat aikaisemmin käytössä olleet laajat kuntaryhmittäiset perussomavastuuosuustaulukot.

Pykälässä mainittu täysimääräisen tuen raja sekä aikuisten ja lasten lukumäärän perusteella tehtävät vähennykset ovat tässä vuoden 2010 kansaneläkeindeksin tasossa ja niitä korotettaisiin vuosittain kansaneläkeindeksin (2010=100) muutosta vastaavasti. Näin ollen ne olisivat lain voimaan tullessa tosiasiallisesti tasoltaan hieman korkeammat.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin alaikäisten muodostaman ruokakunnan perusomavastuuosuuden määrittelyä varten, että ruokakuntaan katsottaisiin kuuluvan kuitenkin aina vähintään yksi aikuinen.

3 luku Toimeenpanoa koskevat säännökset

17 §. Asumistuen hakeminen. Pykälässä säädettäisiin siitä, että asumistukea haetaan Kansaneläkelaitokselta. Hakemuksen voisi jättää muuhunkin kuin omassa kunnassa sijaitsevaan toimistoon. Lisäksi säädettäisiin, että Kansaneläkelaitos vahvistaa lain toimeenpanossa tarvittavat lomakkeet sekä menettelyt. Menettelyillä tarkoitetaan esimerkiksi suullista hakemista tietyissä tilanteissa. Tuen myöntämisessä ja maksamisessa tarvittavien tietojen lisäksi lomakkeella kerättäisiin tukiperusteiden määrittelyssä ja tukijärjestelmän kehittämisessä ja seurannassa tarvittavia tietoja sikäli kuin niitä ei saataisi suoraan rekisteritiedoista.

18 §. Takautuva hakuaika. Pykälässä säädettäisiin tuen takautuvasta myöntämisestä ja korottamisesta. Tukea voitaisiin myöntää enintään tuen hakemista edeltävän kuukauden alusta lukien, jos tuen saamisen edellytykset ovat jo tuolloin täyttyneet. Samoin meneteltäisiin tukea korotettaessa.

19 §. Asumistuen hakijan ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin niistä tiedoista, joita hakijan on ilmoitettava asumistukihakemuksessaan. Näitä olisivat hakijan ja muiden ruokakuntaan kuuluvien henkilöllisyystiedot, asumismenot ja niiden määrittämiseksi tarpeelliset tiedot sekä tiedot ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden tuloista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuen hakijan velvollisuudesta antaa Kansaneläkelaitokselle muutkin hakemuksen ratkaisemiseksi tai maksamiseksi välttämättömät tiedot.

20 §. Asumistuen saajan ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin tiedoista, joista asumistuen saajan on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle.

Pykälän 1 momentissa olisi kysymys lähinnä tietojen ilmoittamisesta sellaisista olosuhteiden muutoksista, jotka voivat aiheuttaa tuen tarkistamisen. Lisäksi tulisi ilmoittaa

tiedot, joiden perusteella voidaan arvioida ovatko tuen saamisen edellytykset edelleen olemassa. Tällaisia olisivat avio- ja avoliiton alkamista ja päättymistä koskevat tiedot ja tieto ruokakuntaan kuuluvan henkilön ulkomaille muutosta tai ulkomailla oleskelusta.

21 §. Hakemuksen ratkaiseminen käytettävissä olevien tietojen perusteella. Pykälässä säädettäisiin asumistukihakemuksen ratkaisemisesta käytettävissä olevien tietojen perusteella silloin, kun asumistuen hakija tai saaja ei ole antanut tarvittavia tietoja asumistuen ratkaisemiseksi. Asumistuki voidaan näissä tilanteissa hylätä tai lakkauttaa. Ratkaisusta annettaisiin valituskelpoinen päätös. Säännös vastaa eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 23 §:ä.

22 §. Asumistukipäätös. Pykälässä säädettäisiin siitä, että asumistukipäätös annetaan hakijalle kirjallisena ja että asumistukipäätökset ovat maksuttomia. Säännös vastaa pääosin eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 24 §:ä.

23 §. Asumistukihakemuksen käsittely. Pykälässä säädettäisiin asumistukihakemuksen käsittelystä ja käsittelyajasta.

Pykälän 1 momentin mukaan asumistukihakemus olisi käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että asumistukea koskeva päätös olisi annettava viimeistään kolmantenakymmenentenä kalenteripäivänä hakemuksen saapumisesta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa päätöstä ei voida antaa hakemuksen puutteellisuuden vuoksi. Tuolloin Kansaneläkelaitoksen on ryhdyttävä toimenpiteisiin asian selvittämiseksi päätöksentekoon varatussa ajassa. Tässä tilanteessa Kansaneläkelaitoksen on annettava päätös viimeistään neljäntenätoista kalenteripäivänä sen jälkeen, kun Kansaneläkelaitoksella on saanut käyttöönsä hakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot.

24 §. Asumistuen myöntäminen ja maksaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin asumistuen maksamisesta. Kuukausittainen asumistuki maksettaisiin kunkin kuukauden ensimmäisenä tai toisena arkipäivänä. Takautuva tai muutoin poikkeuksellinen maksuerä voidaan maksaa heti päätöksen teon jälkeen. Tuki maksetaan Euroopan Unionissa sijaitse-

vaan rahalaitokseen ruokakunnan edustajan ilmoittamalle tilille. Yksittäinen tukierä voidaan maksaa muullakin tavalla, jos tilille maksaminen ei ole mahdollista ja asumistuen saaja esittää maksutavalle erityisen syyn.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin pienimmän maksettavan tuen määrästä. Se esitetäisiin pyöristettäväksi nykyisestä 16,81 eurosta 15 euroon.

25 §. Asumistuen maksaminen vuokranantajalle ja vuokranantajan ilmoitusvelvollisuus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin asumistuen maksamisesta vuokranantajalle tuensaajan valtuutuksen perusteella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuen maksamisesta Kansaneläkelaitoksen aloitteesta suoraan vuokranantajalle silloin, kun tuensaaja on toistuvasti laiminlyönyt vuokranmaksun. Maksun siirtämiseen riittäisi, kun vuokra on jätetty maksamatta kaksi kertaa. Tuen maksatuksen siirtämisestä ei tehtäisi erillistä valituskelpoista päätöstä, mutta ennen maksun siirtämistä tuensaajaa olisi kuultava.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vuokranantajan velvollisuudesta ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle, jos tuensaajan oikeus pitää asuntoa hallinnassaan päättyy tai hän muuttaa pois asunnosta, johon tukea on myönnetty. Ilmoituksessa tulee mainita vuokralaisen hallintaoikeuden päättymisajankohta tai asunnosta pois muuton ajankohta. Vuokranantajan ilmoitusvelvollisuus ei poista tuensaajan omaa ilmoitusvelvollisuutta.

26 §. Takautuvan asumistuen pidättäminen Kansaneläkelaitokselle. Pykälässä säädettäisiin tilanteesta, jossa asumistukea myönnetään takautuvasti ajalle, jona tuensaaja on saanut eläkkeensaajan asumistukilain mukaista asumistukea. Asumistuki voitaisiin vastaavalta osin pidättää Kansaneläkelaitokselle.

4 luku **Tuen tarkistaminen ja lakkauttaminen**

27 §. Asumistuen tarkistaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin säännöllisesti toistuvasta vuositarkistuksesta. Tuki tarkistettaisiin edelleenkin aina vuoden kuluttua asu-

mistuen alkamisesta tai edellisestä tarkistamisesta (*vuositarkistus*). Vuositarkistuksessa otettaisiin kaikki olosuhteet huomioon tarkistusajankohdan mukaisina, vaikka olosuhteen muuttuminen erikseen aiheuttaisikin tarkistamisen kyseistä ajankohtaa myöhäisemmästä ajankohdasta lukien.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kesken tukikauden tehtävästä tarkistamisesta, kun ruokakunnan olosuhteissa on tapahtunut tarkistukseen johtava muutos (*välitarkistus*). Tarkistuksessa otettaisiin huomioon kaikki tukeen vaikuttavat seikat muuttuneen tilanteen mukaisina.

Asumistuki tarkistettaisiin, kun ruokakunnan yhteenlasketut tulot ovat nousseet vähintään 400 euroa kuukaudessa tai alentuneet 200 euroa kuukaudessa. Tulojen muutoksen perusteella tehtävän tarkistuksen rajat ovat hieman korkeammat kuin asumistukilaissa. Muilta osin tarkistamisperusteet ovat ennallaan.

Tuki tarkistettaisiin edelleen asumismenojen muuttuessa vähintään 50 euroa kuukaudessa, ruokakunnan vaihtaessa asuntoa tai kun asunnon hallintamuoto muuttuisi, ruokakunnan jäsenten lukumäärän muuttuessa pysyvästi tai jos ruokakunta ottaa alivuokralaisen taikka luopuu alivuokralaisen pitämisestä. Samoin tuki tarkistettaisiin asumistuen ja asumislisän yhteensovitukseen liittyvissä tilanteissa, joissa ruokakuntaan kuuluva, samassa asunnossa asuva, henkilö aloittaa opinnot, joiden perusteella hän on oikeutettu asumislisään tai hän tulee muuten oikeutetuksi asumislisään taikka, jos samassa asunnossa asuvan henkilön oikeus asumislisään päättyy.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että asumismenojen muutoksen perusteella tehtävässä tarkistuksessa asumistukea ei kuitenkaan alenneta, ellei myös tuloissa ole tapahtunut muutosta, joka aiheuttaisi tuen tarkistamisen. Tällä vältetään se, että tuen korottamista edellyttävä asumismenojen muutos ei johtaisi tuen pienentymiseen tilanteessa, jossa tulojen kehitys ei edellyttäisi kesken vuoden tehtävää tarkistusta.

Uutena säännöksenä pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että tuki voitaisiin tarkistaa ilman tuensaajan hakemusta, jos kaikki tuen tarkistamiseksi tarvittavat tiedot olisivat

Kansaneläkelaitoksen käytettävissä. Tyypillisesti tällainen tilanne olisi yhden hengen ruokakunnan tuen tarkistaminen, kun henkilön tulot muodostuvat pelkästään Kansaneläkelaitoksen maksamasta etuudesta ja vuokrasuhdetta koskevat tiedot saadaan sähköisen vuokranantajatietokyselyn kautta. Jos tuen määrä pienenisi tarkistamisen johdosta, tuensaajaa kuultaisiin ennen tarkistuksen tekemistä.

28 §. Tarkistamisen ajankohta. Pykälässä säädettäisiin, mistä ajankohdista lukien 27 §:ssä tarkoitettu tarkistus tehtäisiin

1-kohdan mukaisesti 27 §:n 1 momentin 1-kohdassa tarkoitettua tulojen muutoksen perusteella tehtävän tarkistamisen ajankohtaa täsmennettäisiin ja yhdenmukaistettaisiin niin, että tuki tarkistettaisiin aina sitä kuukautta seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien, jonka 1 päivästä kohdassa tarkoitettu tulojen muutos on voimassa. Työsuhteen alkaessa uusien tulojen katsottaisiin olevan voimassa työsuhteen aloittamispäivästä lukien. Tällöin tuensaaja voisi nykyisestä poiketen saada aina muuttunutta tuloa vähintään yhden kuukauden ajan ennen kuin tuki tarkistettaisiin, ellei esimerkiksi vuositarkistuksesta muuta johdu.

2-kohdan mukaisesti 27 §:n 1 momentin 2- ja 3-kohdissa tarkoitettu asumismenojen muutoksen ja asunnon vaihdon tai hallintamuodon muutoksen perusteella tehtävä tarkistus tehtäisiin sen kuukauden alusta, josta muuttuneita asumismenoja maksetaan koko kuukaudelta.

3-kohdan mukaisesti 27 §:n 1 momentin 4-kohdassa tarkoitettu tarkistaminen ruokakunnan jäsenen lukumäärän muuttuessa tai otettaessa alivuokralainen taikka luovuttaessa alivuokralaisen pitämisestä tehtäisiin sen kuukauden alusta, josta olosuhteiden muutos on voimassa kuukauden 1 päivästä lukien.

4-kohdan mukaisesti 27 §:n 1 momentin 5-kohdassa tarkoitettu tarkistaminen ruokakunnan jäsenen tullessa oikeutetuksi asumislisään taikka oikeuden asumislisään päättyessä tehtäisiin sen kuukauden alusta lukien, josta oikeus asumislisään alkaa taikka sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jona oikeus asumislisään päättyy.

29 §. Asumistuen lakkauttaminen. Pykälässä säädettäisiin asumistuen lakkauttamispe-

rusteista ja lakkauttamisen ajankohdasta eri tilanteissa.

Jos ruokakunta muuttaa pois asunnosta, mutta ei hae välittömästi tukea uuteen asuntoon, asumistuki lakkautetaan muuttoa seuraava kuukauden alusta lukien.

Asumistuki lakkautettaisiin viimeistään 28 pykälässä tarkoitettua ajankohdasta siinäkin tapauksessa, että ruokakunta pyytäisi asumistuen lakkauttamista jostakin muusta ajankohdasta.

Jos ruokakunta tai henkilö siirtyy eläkkeensaajan asumistuen tai opiskelijan asumislisän piiriin, tuki lakkautettaisiin sen kuukauden alusta lukien, jona ruokakunnalle ei myönnettäisi enää asumistukea.

Jos ruokakunnan asumismenot lakkaavat kokonaan, tuki lakkautettaisiin sen kuukauden alusta lukien, josta lukien asumismenot lakkaavat.

Jos tuensaaja ei anna tuen tarkistamiseksi tietoja, asumistuki lakkautettaisiin sen kuukauden alusta lukien, josta tarkistus tulisi voimaan. Tämä kohta koskee lähinnä vuosittain tehtävää vuositarkistusta. Jos tuensaaja ei palauta hänelle vuositarkistusta varten lähetettyä vuositarkistushakemusta, tuki lakkautetaan vuositarkistuksen ajankohdasta.

30 §. Asumistuen väliaikainen keskeyttäminen tai sen määrän vähentäminen. Pykälässä säädettäisiin asumistuen väliaikaisesta keskeyttämisestä tai tuen määrän vähentämisestä kunnes asia on lopullisesti ratkaistu tilanteessa, jossa on perusteltua syytä epäillä, että asumistuki olisi lakkautettava tai sen määrää vähennettävä. Tällä menettelyllä vähennetään aiheettomia tuen takaisinperimisiä. Asumistukea koskeva lopullinen päätös on annettava viipymättä.

5 luku Takaisinperintä

31 §. Asumistuen takaisinperiminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin takaisinperinnän perusperiaate. Asumistuki peritään takaisin, jos sitä on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa liikaa maksettu tuki voidaan jättää perimättä takaisin joko kokonaan tai osittain. Takaisinperinnästä luopumisen edelly-

tyksenä on, että se voidaan katsoa kohtuulliseksi ja että aiheeton maksaminen ei ole johnutun etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Tuen perinnästä voidaan lisäksi luopua, jos aiheetta maksettu määrä on vähäinen.

Tuen takaisinperintä voitaisiin keskeyttää ja luopua takaisinperinnästä myös takaisinperintää koskevan päätöksen antamisen jälkeen, jos tuen perimistä ei ole enää tarkoituksenmukaista jatkaa ottaen huomioon tuensaajan taloudellinen tilanne tai jos perinnän jatkamisesta aiheutuu perittävän tuen määrään nähden kohtuuttomat kustannukset.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että liikaa maksettu tuki voidaan kuitata Kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Ilman hakijan suostumusta tuen kuittaaminen voisi kuitenkin kohdistua vain asumistukeen tai siihen rinnastettavaan etuuteen kuten muun lain perusteella maksettavaan asumistukeen.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siitä, että perusteettomasti maksettu tuki voidaan periä takaisin myös vuokranantajalta silloin, kun tuki on maksettu suoraan vuokranantajalle ja hän on nostanut asumistukea tietoisena siitä, että tuensaajalla ei olisi enää oikeutta asumistukeen. Tällaisesta tilanteesta on lähinnä kysymys silloin, kun tuensaaja on muuttanut pois asunnosta tai vuokranantajan oikeus periä asunnosta vuokraa on lakannut. Vuokranantajan ilmoitusvelvollisuus ei poista tuensaajan omaa ilmoitusvelvollisuutta. Liikaa maksettu tuki voidaan aina periä kokonaan tuensaajalta, vaikka se olisi maksettu vuokranantajalle.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

32 §. *Tuen takaisinperiminen ruokakunnan jäseniltä.* Pykälässä säädettäisiin siitä, että liikaa maksettu tuki peritään tämän lain 4 §:ssä tarkoitetun ruokakunnan jäseniltä. Ehdotettu säännös vastaa nykyistä perintäkäytäntöä.

Asumistuki on maksettu ruokakunnan jäsenten yhteisten asumismenojen alentamiseen. Lain 4 §:n mukaan tuensaajalla tarkoitetaan kaikkia ruokakunnan jäseniä. Ruokakunnan muodostavat asunnossa yhdessä asu-

vat, ellei osa muodosta omaa ruokakuntaansa asunnon hallintasopimuksella. Ruokakunnan jäsenet ovat tulleet osallisiksi alentuneesta vuokrasta, maksettiinpa asumistuki jollekin ruokakunnan jäsenelle tai vuokranantajalle.

Koska kaikki ruokakunnan jäsenet ovat osallisia alentuneesta vuokrasta, on perusteltua, että he ovat vastuussa myös mahdollisesta liikaa maksetun tuen takaisinperimisestä. Takaisinperinnästä annetaan aina erillinen, valituskelpoinen päätös. Lähtökohtana olisi, että päätös takaisinperinnästä annettaisiin tuenhakijalle ja tukea perittäisiin takaisin häneltä. Jos todettaisiin, että perintä hakijalta ei onnistu, perinnästä voitaisiin antaa uusi valituskelpoinen päätös ruokakunnan jäsenelle ja periä liikamaksua tältä.

Käytännössä tuki voitaisiin periä takaisin hakijalta, hänen avio- tai avopuolisoltaan taikka muultakin täysi-ikäiseltä ruokakunnan jäseneltä, joka on sitoutunut yhteisvastuuseen liikaa maksetun tuen takaisinmaksusta. Samassa yhteydessä, kun yhteisöruokakunnan jäsenet ovat valtuuttaneet jonkun ruokakunnan jäsenistä tuenhakijaksi, he ovat sitoutuneet myös maksamaan mahdollisen liikaa maksetun tuen takaisin. Tämä valtuutus (yhteisöruokakunnan valtuutus) on erillinen lomake, jonka allekirjoittavat yhteisöruokakunnan jäsenet yhteistä tukea haettaessa.

Asumistuen takaisinperintään liittyy kohtuullistamissäännöksiä, jolloin takaisinperintä voidaan kohdentaa oikeudenmukaisesti tai jättää kokonaan perimättä. Ei kuitenkaan olisi oikein, jos tuenhakijana olisi esimerkiksi pienempituloinen puoliso eikä liikaa maksettua tukea voitaisi periä parempituloiselta puolisoilta, vaikka molemmat ovat hyötynneet alentuneesta vuokrasta. Tämän vuoksi yhteisvastuu on perusteltua, kun kaikki ruokakunnan jäsenet ovat olleet tuensaajia. Yhteisvastuu toteutuu käytännössä usein siten, että liikamaksua kuitataan ruokakunnalle edelleen maksettavasta tuesta, jolloin koko ruokakunnan asumistuki pienenee kuittauksen määrällä.

33 §. *Takaisin perittävän saatavan vanhentuminen.* Pykälässä säädettäisiin takaisinperittävän saatavan vanhentumisesta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että päätös aiheuttomasti maksetun tuen perimisestä on tehtävä viiden vuoden kuluessa tuen

maksatuspäivästä lukien. Kullakin erikseen maksetulla maksuerällä olisi oma vanhentumisaikansa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että takaisinperittävä saatava vanhentuu, ellei vanhentumista ole katkaistu siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 ja 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

6 luku **Muutoksenhaku ja päätöksen oikaiseminen**

34 §. Muutoksenhakuoikeus. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen asumistukipäätökseen.

Pykälän 1 momentissa todettaisiin muutoksenhakuasteet, joita ovat sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhakumenettelystä. Kansaneläkelaitoksen antamaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalta kirjallisella valituksella. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan päätökseen tyytymätön saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että Kansaneläkelaitoksen päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että Kansaneläkelaitoksen antamaan väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

35 §. Muutoksenhakuajasta. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhakuajasta, joka on 30 päivää sen päivän jälkeen, jona asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon. Valituskirjelmä toimitettaisiin Kansaneläkelaitokselle. Asianosaisen katsottaisiin saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu hänen ilmoittamaansa osoitteeseen, jos muutoksenhaun yhteydessä ei muuta näytetä.

36 §. Itseoikaisu. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että Kansaneläkelaitos voi oikaista muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen, jos se hyväksyy kaikilta osin valituk-

sessä esitetyt vaatimukset. Oikaisupäätökseen saisi hakea muutosta samalla tavalla kuin varsinaiseen päätökseenkin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, siitä, että Kansaneläkelaitoksen tulee toimittaa valituskirjelmä 30 päivän kuluessa lausuntonsa kera valituselimerille, jos se ei hyväksy valituksessa esitettyjä vaatimuksia. Jos Kansaneläkelaitos hyväksyy joltakin osin valituksen, se voisi oikaista päätöksen siltä osin. Jos valitus olisi jo toimitettu muutoksenhakuelimerille, Kansaneläkelaitoksen olisi ilmoitettava väliaikaisesta päätöksestä muutoksenhakuelimerille.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, siitä, että valituskirjelmän muutoksenhakuelimerille toimittamiselle olisi enintään 60 päivän määräaika silloin, kun lisäselvitysten hankkiminen sitä edellyttää.

37 §. Muutoksenhakuajan jälkeen tullut valitus. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhakuelimen mahdollisuudesta ottaa valitus tutkittavakseen valituksen myöhästymisestä huolimatta silloin, kun valituksen myöhästymiseen on ollut painava syy.

38 §. Asiavirheen korjaaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen mahdollisuudesta poistaa virheellinen päätös ja ratkaista asia uudelleen. Edellytyksenä olisi, että päätös perustuu puutteelliseen selvitykseen, ilmeiseen lain vääriin soveltamiseen taikka että päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että päätöksen korjaaminen asianosaisen vahingoksi edellyttäisi asianosaisen suostumusta. Asianosaisen suostumusta ei kuitenkaan tarvittaisi, jos virhe on ilmeinen ja se on aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä. Asianosainen voi valittaa myös asiavirheen korjaamista koskevasta päätöksestä, mikä viime kädessä turvaa hänen oikeutensa myös silloin, kun päätös on korjattu häntä kuulematta. Säännös vastaa asiallisesti hallintolain 50 §:n säännöstä.

39 §. Lainvoimaisen päätöksen oikaisu. Pykälässä säädettäisiin evätyen asumistuen myöntämisestä tai myönnetyn asumistuen lisäämisestä uuden selvityksen perusteella. Kansaneläkelaitos ja muutoksenhakuelimet voisivat aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä ratkaista uudelleen evätyen tuen

myöntämistä tai tuen korottamista koskevan asian.

40 §. *Lainvoimaisen päätöksen poistaminen.* Pykälässä säädettäisiin lainvoimaisen päätöksen poistamisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta voisi Kansaneläkelaitoksen tai asianosaisten vaatimuksesta poistaa lainvoimaisen Kansaneläkelaitoksen päätöksen ja ratkaista asian silloin, kun se perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lainvastainen. Asianosaiselle tulisi varata oikeus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vakuutus oikeuden oikeudesta poistaa Kansaneläkelaitoksen tai asianosaisten vaatimuksesta sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan tai vakuutus oikeuden lainvoimainen päätös edellä mainituissa tilanteissa ja oikeudesta ratkaista asia uudelleen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen oikeudesta keskeyttää etuuden maksaminen tai jatkaa sen maksamista kunnes asia on ratkaistu uudelleen.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että päätöksen poistamista on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voitaisiin poistaa viiden vuoden jälkeenkin tehdystä hakemuksesta.

41 §. *Asian uudelleen ratkaiseminen etuuden myöntämisen johdosta.* Pykälässä säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen mahdollisuudesta käsitellä asia uudelleen ilman päätöksen poistamista tai asianosaisten suostumusta pelkästään asianosaista kuultuaan. Säännös koski tilanteita, joissa tuen saajalle tai ruokakunnan jäsenelle on takautuvasti myönnetty 8 §:n 2 momentissa mainittu asumistuen myöntämisen estävä etuus.

Pykälän nojalla Kansaneläkelaitos voisi asianosaista kuultuaan käsitellä asian uudelleen esimerkiksi, kun tuen saajalle myönnetään takautuvasti eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain mukainen eläkkeensaajan asumistuki.

Päätöksen muuttaminen edellyttää uuden valituskelpoisen päätöksen antamista. Sen sijaan asianosaisten suostumusta tai päätöksen poistamista ei edellytettäisi. Tämä lyhentää merkittävästi asian kokonaiskäsitelyaikaa.

7 luku

Tietojen saaminen ja luovuttaminen

42 §. *Tiedot asumistuen ratkaisemista varten.* Pykälässä säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen ja muutoksenhakuelimen oikeudesta saada maksutta käyttöönsä käsiteltävän asumistukiasian ratkaisemista varten tarvittavia tietoja salassapitosäännösten tai muiden rajoitusten estämättä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen ja muutoksenhakuelimen oikeudesta saada tietoja käsiteltävänä olevan asumistuen ratkaisemista varten eri viranomaisilta, julkisoikeudelliselta yhteisöltä, Eläketurvakeskukselta ja eläkkeiden maksajilta. Lisäksi tietoja saataisiin potilasvakuutus- ja liikennevakuutuskeskukselta, työnantajalta ja työttömyys- tai työpaikkakassalta, vuokranantajalta, asunto-osake- tai kiinteistöyhtiöltä ja potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 4 kohdassa tarkoitulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä sosiaalipalvelun tuottajalta ja muulta hoitotokselta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tiedonsaantioikeudesta rahalaitoksilta koskien asumistuen hakijaa tai saajaa sekä muita ruokakuntaan kuuluvia. Tiedon saamisen edellytyksenä olisi, että riittäviä tietoja ja selvityksiä ei saada muutoin ja on perusteltua syytä epäillä hakijan tai saajan antamien tietojen luotettavuutta. Pyyntö tietojen saamiseksi tulisi esittää kirjallisena ja ennen pyynnön esittämistä on annettava tieto pyynnöstä hakijalle tai saajalle.

Pykälä vastaa aiempaa asumistukilain 23 §:ä. Koko luvun säännökset vastaavat asumistukilain 9 luvun säännöksiä sekä muita Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemiin etuuksiin liittyviä tietojen saamista ja luovuttamista koskevia säännöksiä.

43 §. *Tiedot väestörekisteriviranomaisilta.* Pykälässä säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen oikeudesta saada maksutta väestörekisteriviranomaisilta tietoja asumistuen täytäntönpäytä ja asumistuen suunnittelua ja seurantaa varten. Asumistuen myöntämisessä tarvittaisiin lähinnä tietoja asunnossa asuvista henkilöistä ja tukijärjestelmän suunnittelussa ja seurannassa tarvittavia rakennus- ja huoneistotietoja.

44 §. Tiedot vankeusrangaistuksesta. Pykälässä säädettäisiin, että Kansaneläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä maksutta saada Rikosseuraamuslaitoksen yksiköltä asumistuen täytäntöönpanoa varten tiedot rangaistuksen alkamisesta, henkilön vapautumisesta sekä koevapauden alkamisesta ja keskeytymisestä.

45 §. Muuta etuutta varten saatujen tietojen käyttäminen. Kansaneläkelaitos tarvitsee eri etuuksien hoitamisessa usein samoja tietoja joko hakijalta itseltään tai muilta viranomaisilta ja laitoksilta. Jotta näitä tietoja ei tarvitsisi hankkia toistamiseen, säädettäisiin pykälässä, että Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus yksittäistapauksessa käyttää jonkin muun etuusasian käsittelyä varten saatuja tietoja käsitellessään tämän lain mukaista asumistukea.

46 §. Tekninen käyttöyhteys. Pykälässä säädettäisiin, että Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada teknisen käyttöyhteyden avulla tietoja muun muassa vuokranantajilta, työnantajilta ja väestörekisteriviranomaisilta sekä Rikosseuraamuslaitokselta.

47 §. Tietojen antaminen viranomaisille. Pykälässä säädettäisiin välttämättömien, salassa pidettävien, tietojen oma-aloitteisesta luovuttamisesta silloin, kun kyseessä on sosiaaliturvaan kohdistuvien väärinkäytösten tai rikoksen selvittäminen tai rikoksen syytteen pano.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä tahoista, joille tietoja voidaan antaa. Näitä olisivat ministeriöt, verohallinto sekä sellaiset lakisääteistä sosiaaliturvajärjestelmää hoitavat laitokset ja yhteisöt, joiden hoidettavaksi kuuluvaan sosiaaliturvaetuuteen asumistuki vaikuttaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin erikseen oikeudesta antaa tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja poliisi- ja syyttäjäviranomaisille.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin niistä tiedoista, joita voidaan antaa pykälän 1 momentissa mainituille tahoille.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että terveydentilaa koskevia tietoja tai tietoja, jotka on tarkoitettu kuvaamaan sosiaalihuollon tarpeen perusteita, ei saa kuitenkaan antaa.

48 §. Sosiaali- ja terveysministeriön oikeus saada tietoja. Pykälässä säädettäisiin sosiaali-

li- ja terveysministeriön oikeudesta saada tietoja Kansaneläkelaitoksen päätöksenteko- ja maksatusrekisteristä ministeriölle kuuluvien asumistuen suunnittelu- ja seurantatehtävien hoitamiseksi. Tietoihin ei saa sisällyttää tuensaajan tunnistamisen mahdollistavia tietoja. Tietoja käytetään tuen kohdentumista ja tukiperusteiden muutosten vaikutusta koskevissa laskelmissa eikä tässä yhteydessä käsitellä yksittäistä tuensaajaa koskevia tietoja.

49 §. Tiedot asumistuen hakijalle. Pykälässä säädettäisiin siitä, että Kansaneläkelaitoksen on annettava etukäteen sopivien tavoin tiedot siitä, mistä häntä koskevia tietoja voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan säännömukaisesti luovuttaa.

8 luku Erinäiset säännökset

50 §. Asumistuen ulosmittaus- ja siirtämiskielto. Pykälässä säädettäisiin siitä, että asumistukea ei voida ulosmitata eikä siirtää toiselle.

51 §. Indeksisidonnaisuus. Pykälässä säädettäisiin, että laissa mainitut rahamäärät sidottaisiin pääosin kansaneläkeindeksiin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että pienintä perusomavastuuosuutta, pienimmän maksettavan tuen määrää sekä tuen tarkistamista koskevia ilmoitusvelvollisuutta ja tuen tarkistamista koskevia tulojen ja asumismenojen muutoksen määriä ei kuitenkaan tarkistettaisi vuosittain. Tämä poikkeus olisi tarpeen tukijärjestelmän selkeyden säilyttämiseksi. Hintatason muutokset otettaisiin huomioon siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kansaneläkeindeksiin sidottujen rahamäärien indeksitasosta lain voimaan tullessa. Laissa olevat rahamäärät vastaisivat sitä kansaneläkeindeksin pistelukua (KEL-indeksi=1502), jonka mukaan vuonna 2010 tammikuussa maksettujen kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin 1 momentista poiketen siitä, että 10 §:ssä mainittuja enimmäisasumismenoja korotettaisiin kuitenkin vuosittain yleisessä vuokratasossa tapahtunutta muutosta vastaavasti.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tarkemmin enimmäisasumismenojen tarkistami-

sesta vuosittain. Vuokrakehitystä seurattaisiin Tilastokeskuksen vuosittaisen vuokratuotteen muutoksella. Vuokratuotteen muutoksen laskentaperusteena olisi vuoden 2010 taso (2010=100). Laissa vahvistettava enimmäisvuokrataso vastaisi vuoden 2013 vuokratuotteen mukaisesti vuonna 2015 sovellettavaa enimmäisasumismenojen tasoa. Lain voimaan tullessa vahvistettuihin vuoden 2015 enimmäisasumismenoihin tehtäisiin näin ollen ensimmäinen vuokratuotteen muutosta vastaava tarkistus vuoden 2016 alusta lukien.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että tarkistettuja enimmäisasumismenoja ja muita rahamääriä sovelletaan seuraavan vuoden alusta tai sen jälkeen myönnettäviin tai tarkistettaviin tukiin.

52 §. Rahamäärien pyöristäminen. Pykälässä säädettäisiin, että asumistuen myöntämisessä sovellettavat rahamäärät pyöristettäisiin täysiin sentteihin lukuun ottamatta ruokakunnan yhteenlaskettuja tuloja, 9 §:ssä tarkoitettuja hoitomenoeriä ja perusomavastuun laskennassa käytettäviä arvoja sekä enimmäisasumismenoja, jotka pyöristettäisiin täysiin euroihin.

53 §. Rahoitus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että asumistuki maksetaan valtion varoista ja että valtio korvaa Kansaneläkelaitokselle maksettavista etuuksista aiheutuvat kustannukset.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin maksun määrää koskevan ilmoituksen käytännön menettelystä. Kansaneläkelaitos toimittaa valtiolle 5 päivää ennen tukien maksupäivää tiedon siitä, mikä on seuraavan kuukauden maksettavien asumistukien määrä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että valtion on toimitettava Kansaneläkelaitoksen ilmoittama rahamäärä Kansaneläkelaitokselle viimeistään yhtä pankkipäivää ennen asumistukien maksupäivää.

9 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

54 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lain voimaantulosta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2015 alusta lukien. Lain 13 §:ssä säädetty ansiotu-

lovähennys tulisi käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa kuitenkin voimaan 1 päivänä syyskuuta 2015 lukien ja sitä sovellettaisiin lain voimaantulosta ja sitä myöhäisemmästä ajankohdasta myönnettävään tai tarkistettavaan tukeen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että tällä lailla kumotaan asumistukilaki (408/1975).

55 §. Siirtymäsäännökset. Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että lain voimaan tullessa voimassa olevien asumistukien maksamista jatkettaisiin tämän lain mukaiseen tarkistamiseen saakka taikka siihen saakka, kun asumistuki muutoin lakkaa.

56 §. Viittaus aikaisempaan lakiin. Pykälässä säädettäisiin siitä, että jos jossakin laissa viitataan asumistukilakiin (408/1975), viittauksen katsottaisiin tarkoittavan tämän lain mukaisia säännöksiä

1.2 Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain muuttamisesta

6 §. Lapsi. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska lapsiperheet siirtyisivät valintaoikeuden poistumisen myötä yleisestä asumistuesta annetun lain (xx/20xx) mukaisen asumistuen piiriin.

8 §. Oikeus asumistukeen. Pykälä esitettäisiin muutettavaksi kokonaan, koska siitä kumottaisiin useampia momenteja ja alakohtia.

Pykälän 1 momentti ehdotetaan kumottavaksi.

Vanhuuseläkettä ja myös muuta kuin maahanmuuttajalle työkyvyttömyyden perusteella myönnettävää takuueläkettä saavat ehdotetaan siirrettäväksi eläkkeensaajan asumistuen piiriin, joten 65 ikävuoden rajalla ei olisi enää merkitystä asumistukioikeutta määrättäessä. Oikeudesta asumistukeen vanhuuseläkkeen perusteella säädettäisiin uusittavan pykälän 1 momentin 1, 3 ja 6 kohdissa. Vanhuuseläkkeenä pidetään myös varhennettua vanhuuseläkettä, lykätyä eläkettä ja kansaneläkelain 11 §:n mukaista varhennusvähentämätöntä vanhuuseläkettä. Samalla 1 kohdasta poistettaisiin maininnat yksilöllisestä varhaiseläkkeestä ja työttömyyseläkkeestä. Kansaneläkelain mukaista yksilöllistä varhaiseläkettä ei enää makseta ja viimeiset

työttömyyseläkkeet myönnetään vuoden 2014 aikana.

Nykyisen pykälän 2 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi, koska 65 vuoden ikärajan poistamisen myötä oikeus eläkkeensaajan asumistukeen tulisi syntyä aina kun henkilö saa takuueläkettä, riippumatta siinä millä perusteella takuueläkeoikeus on muodostunut.

Nykyisen pykälän 2 momentin nykyiset 3 ja 5 kohdat ehdotetaan kumottaviksi tarpeettomina. Momentin 3 kohdassa mainittua eräiden pitkäaikaisesti työttöminä olleiden henkilöiden eläketuesta annetun lain mukaisista eläketukea ei enää makseta. Myös momentin 5 kohdan mukaiset työttömyyseläkkeet ja yksilölliset varhaiseläkkeet ovat muuttuneet vanhuuseläkkeiksi.

Nykyisen pykälän 2 momentin 7 kohtaa ehdotetaan selvennettäväksi yhdenmukaistamalla sanamuotoa nykyisen pykälän 2 momentin 6 kohdan kanssa.

Myös nykyisen pykälän 3 ja 4 momentit kumottaisiin tarpeettomina, koska kaikilla vanhuuseläkettä saavilla olisi jatkossa oikeus eläkkeensaajan asumistukeen.

Pykälän 5 momentin sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi, koska asumistukilain uudistamisen yhteydessä aikaisemmin tietyillä tuensaajilla ollut valintaoikeus asumistukilain mukaisen asumistuen ja eläkkeensaajan asumistuen välillä poistetaan. Eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain mukaista tukea ei myönnettäisi henkilölle, jolla on oikeus yleiseen asumistukeen. Tämän mukaisesti eläkkeensaajan tukeen olisivat oikeutettuja kuten nykyisinkin yksin asuvat eläkkeensaajat, avio- tai avopuolisot, joista toisella tai molemmilla on oikeus eläkkeensaajan asumistukeen ja sellaiset esimerkiksi sisarusten muodostamat taloudet, joissa kaikki olisivat oikeutettuja eläkkeensaajan asumistukeen.

9 §. Huomioon otettavat asumismenot. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että siitä poistetaan yleisestä asumistuesta annetun lain mukaisen asumistuen piiriin siirtyvien talouksien asumismenojen huomioon ottamista koskevat kohdat. Momenttiin lisättäisiin myös aikaisemmassa 3 momentissa ollut maininta siitä, että huomioon otetaan vain asumismenot, joista hakija tai hänen puolisonsa tosiasiallisesti vastaavat. Tällöin ny-

kyinen 3 momentti kumottaisiin tarpeettomana.

10 §. Asumismenojen enimmäismäärä. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska enimmäismäärien korottamista lasten lukumäärän perusteella ei tarvita lapsiperheiden siirtyessä yleisestä asumistuesta annetun lain mukaisen asumistuen piiriin.

11 §. Asumismenojen omavastuuosuus. Pykälän 3 momentin 2 kohdasta poistettaisiin tarpeettomana maininta toisesta puolisoista, joka saa alle 65-vuotialle maksettavaa kansaneläkelain mukaista vanhuuseläkettä varhennettuna, koska tällaisella puolisoilla on jatkossa oikeus eläkkeensaajan asumistukeen.

12 §. Vuositulo. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin säännösten yhtenäisyyden ja selkeyttämisen vuoksi yleisestä asumistuesta annetun lain mukaisesti maininta bruttoloista.

17 §. Asumistuen tarkistaminen. Säännöksistä poistettaisiin maininnat lapsesta, koska lapsiperheet siirtyisivät yleisestä asumistuesta annetun lain mukaisen asumistuen piiriin. Pykälän 2 momentin 8 kohta poistettaisiin ja tästä johtuen 6 ja 7 kohtien sanamuotoja tarkistettaisiin. Pykälän 4 momentista poistettaisiin lasta koskeva maininta tarpeettomana. Pykälän 6 momentti poistettaisiin tarpeettomana, koska tuen määrää ei enää muutettaisi lapsen perusteella.

21 §. Takautuva hakuaika. Pykälässä oleva maininta 65 vuotta täyttäneen henkilön asumistukioikeuden syntymisestä ja tuen maksamisesta poistettaisiin tarpeettomana 65 vuoden ikärajan poistamisen vuoksi.

22 §. Asumistuen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus. Pykälän 1 momentista poistettaisiin maininta lapsista, koska lapsiperheet siirtyisivät yleisestä asumistuesta annetun lain mukaisen asumistuen piiriin. Samalla 2 momentin 6 kohdassa oleva viittaus asumistukilakiin muutettaisiin viittaukseksi yleisestä asumistuesta annettuun lakiin.

27 §. Keskeyttäminen vapausrangaistuksen vuoksi. Pykälän 3 momentista poistettaisiin maininta lapsista, koska lapsiperheet siirtyisivät yleisestä asumistuesta annetun lain mukaisen asumistuen piiriin.

28 §. Maksaminen kunnan toimielimelle. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin, koska

jatkossa eläkkeensaajan asumistukea ei voitaisi myöntää lapsiperheelle.

29 §. Takautuvan asumistuen pidättäminen Kansaneläkelaitokselle. Pykälässä oleva viittaus asumistukilakiin muutettaisiin viittaukseksi yleisestä asumistuesta annettuun lakiin.

32 §. Asumistuen lakkaaminen. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa oleva viittaus asumistukilakiin muutettaisiin viittaukseksi yleisestä asumistuesta annettuun lakiin.

41 §. Asian uudelleen ratkaiseminen muun etuuden tai korvauksen myöntämisen johdosta. Pykälän 1 momentissa oleva viittaus asumistukilakiin muutettaisiin viittaukseksi yleisestä asumistuesta annettuun lakiin.

51 §. Viivästysajalta maksettava korotus. Pykälän 2 momentissa oleva viittaus asumistukilakiin muutettaisiin viittaukseksi yleisestä asumistuesta annettuun lakiin.

53 §. Indeksisidonnaisuus. Pykälän 1 momentin virheellinen viittaus eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 12 § 3 momenttiin muutettaisiin viittaukseksi kyseisen pykälän 4 momenttiin.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Lainmuutokset esitettäisiin tulevaisuuteen voimaan samanaikaisesti yleisestä asumistuesta annetun lain kanssa. Tämän lain voimaantullessa maksussa olevien asumistukien maksamista jatkettaisiin entisin perustein tämän lain 17 §:n mukaiseen tarkistukseen saakka tai siihen saakka kunnes asumistuki lakkaa.

Tämän lain 17 §:ssä mainitut rahamäärät vastaavat kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

2 Voimaantulo

Ehdotettu uusi laki yleisestä asumistuesta ja eläkkeensaajan asumistuesta annettuun lakiin tehtävät muutokset esitetään tulevaisuuteen voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015. Muutettuja lakeja sovelletaan uusilla tuensaajilla

vuoden 2015 alusta tai sitä myöhäisemmästä ajankohdasta myönnettävään tukeen. Asumistukea jo saavilla uusia säännöksiä sovelletaan yleisen asumistuen vuosi- tai välitarkistuksissa ja eläkkeensaajan asumistuen kahden vuoden välein tehtävissä määräaikaistarkistuksissa tai sitä ennen tehtävissä tarkistuksissa. Näin ollen muutokset tulevat voimaan asumistukea jo saavilla yleisen asumistuen osalta vuoden 2015 aikana ja eläkkeensaajan asumistukea saavilla vuosien 2015—2016 aikana.

Yleisestä asumistuesta annetun lain 13 § ehdotetaan kuitenkin tulevaisuuteen voimaan syyskuun 2015 alusta lukien.

3 Suhde perustuslakiin ja säättämisyjärjestykseen

Asumistuki on osa perustuslain 19 §:ssä tarkoitettua perustoimeentulon turvaa, jolla asumismenoja alennetaan tuensaajien maksukykyä vastaavalle tasolle. Lakiehdotuksen mukaan asumistuki paranee huomattavalla osalla tuensaajia, mutta rakenteellinen muutos johtaa myös osalla tuensaajia tukien alenemiseen. Asumistuen perusteista on päätetty voimassa olevan lain perusteella vuosittain annettavalla valtioneuvoston asetuksella, jonka mukaisesti tuet on tarkistettu. Asumistuen määrää ei ole turvattu sillä tavalla, että tuet eivät voisi järjestelmää muutettaessa myös pienentyä. Esitys ei näin ollen vaaranna perustuslain 19 §:ssä turvattuja oikeuksia, minkä vuoksi hallitus katsoo, että ehdotetut lain muutokset voidaan käsitellä tavallisessa lain säätämisyjärjestyksessä. Asiasta on kuitenkin niin harkittaessa syytä pyytää perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**yleisestä asumistuesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset ja määritelmät

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on alentaa ruokakunnan asumismenoja maksamalla valtion varoista asumistukea.

2 §

Suomessa asuminen

Ruokakuntaan pysyvästi kuuluvaksi katsotaan vain Suomessa asuva henkilö. Tämän lain soveltaminen ratkaistaan asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) mukaan.

3 §

Lain toimeenpano

Asumistukitoiminnan yleinen johto, ohjaus ja kehittäminen kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Muut tämän lain mukaiset tehtävät hoitaa Kansaneläkelaitos. Tämän lain toimeenpanosta aiheutuvat toimintamenoit luetaan Kansaneläkelaitoksen toimintamenoiksi.

4 §

Ruokakunta

Samassa asunnossa pysyvästi asuvat henkilöt kuuluvat samaan ruokakuntaan. Eri ruokakuntaan kuuluvat henkilöt, jotka hallitsevat osaa asunnosta erillisen vuokrasopimuksen tai sitä vastaavan hallintasopimuksen perusteella tai heidät on hoitosopimuksella sairauden tai vamman perusteella sijoitettu ruokakunnan hoidettaviksi. Tässä laissa asumistuen saajalla tarkoitetaan kaikkia ruokakunnan jäseniä.

Samaan ruokakuntaan kuuluvat aina samassa asunnossa asuvat aviopuolisot tai avopuolisot, heidän alaikäiset lapsensa sekä keskenään suoraan etenevässä tai takenevässä polvessa olevat sukulaiset, jollei 4 momentista muuta johdu. Tässä momentissa tarkoitettuihin sukulaisiin rinnastetaan myös ottolapset ja lastensuojelulain (417/2007) 81 §:ssä tarkoitettut yksityisesti sijoitetut lapset.

Jos aviopuolisot asuvat välien rikkoutumisen vuoksi erillään eikä heillä ole yhteistä taloutta, heitä ei lueta samaan ruokakuntaan kuuluviksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun ruokakuntaan ei kuulu opiskelija, joka opintotukilain (65/1994) 14 §:n mukaan on oikeutettu asumislisään, paitsi jos asumislisä on myönnetty opiskelijan toisella paikkakunnalla olevaa asuntoa varten, eikä opiskelija, joka saa

vieraan valtion opintotukea tai vastaavaa etuutta.

Ruokakuntaa edustaa asunnonhaltija tai hänen puolisonsa taikka se, jonka nimissä erillinen vuokrasopimus tai sitä vastaava hallintasopimus on.

5 §

Avopuoliso

Tässä laissa avopuolisolla tarkoitetaan miestä ja naista, jotka elävät avoliitossa eli jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa.

6 §

Lapsi

Tässä laissa lapsella tarkoitetaan ruokakuntaan kuuluvaa alle 18-vuotiasta henkilöä.

7 §

Asunto

Asumistukea voidaan myöntää ruokakunnan Suomessa sijaitsevan vakinaiseksi asunnoksi katsottavan vuokra-asunnon, asumisoikeusasunnon tai omistusasunnon asumismenoista. Asunnon pitää olla kelvollinen asuntona käytettäväksi ja viralliselta käyttötarkoitukseltaan asunnoksi tai muutoin vakinaiseen asuinkäyttöön tarkoitettu.

Vuokra-asunnolla tarkoitetaan asuntoa, jonka hallinta perustuu asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain (481/1995) mukaiseen vuokrasopimukseen.

Mitä tässä laissa säädetään vuokra-asunnosta, sovelletaan myös asumisoikeusasunnoista annetussa laissa (650/1990) tarkoitettuun asumisoikeusasuntoon, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Omistusasunnot ovat osakeasunnot ja muut omistusasunnot. Osakeasunnoilla tarkoitetaan asunto-osakeyhtiön tai asunto-osuuskunnan omistamassa talossa sijaitsevaa omistusasuntoa.

2 luku

Asumistuen saamisen edellytykset

8 §

Oikeus asumistukeen

Ruokakunnalla on oikeus saada asumistukea 80 prosenttia siitä 9 §:ssä säädettyjen hyväksyttävien, mutta enintään 10 §:ssä tarkoitettujen enimmäismääristen asumismenojen määrästä, josta on vähennetty ruokakunnan tulojen mukaan määräytyvä 16 §:ssä tarkoitettu perusomavastuuosuus.

Tämän lain mukaista asumistukea ei myönnetä:

1) vuokralla asuvalle opiskelijalle, joka opintotukilain 14 §:n mukaan on oikeutettu asumislisään, paitsi jos opiskelija tämän lain 4 §:n 4 momentin mukaan luetaan asumistukea saavaan ruokakuntaan, taikka opiskelijalle, joka saa vieraan valtion opintotukea tai vastaavaa etuutta tai jolla on oikeus maksutomaan asuntoon oppilaitoksen puolesta;

2) kahden henkilön avio- tai avopuolisoista muodostuvalle ruokakunnalle, johon kuuluvalla on oikeus eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n perusteella eläkkeensaajan asumistuen saamiseen; eikä

3) ruokakunnalle, jonka ainoalla tai kaikilla jäsenillä on oikeus 2 kohdassa mainittuun eläkkeensaajan asumistukeen.

9 §

Hyväksyttävät asumismenot

Vuokra-asunnossa asuvan ruokakunnan asumismenoiksi hyväksytään vuokra ja erikseen maksettavat vesimaksut ja lämmityskustannukset. Erikseen maksettavina vesimaksuina otetaan huomioon 17 euroa henkilöä kohden kuukaudessa ja lämmityskustannuksina 38 euroa kuukaudessa yhden hengen ruokakunnassa. Jos ruokakuntaan kuuluu useampi kuin yksi henkilö, lämmityskustannuksiin lisätään 13 euroa jokaista lisähenkilöä kohden.

Omistusasunnossa asuvan ruokakunnan asumismenoiksi hyväksytään asunnon hoito- ja rahoitusmenot. Osakeasunnon hoito-

menoiksi hyväksytään vastike sekä erikseen maksettavat vesimaksut ja lämmityskustannukset. Vesimaksut ja lämmityskustannukset otetaan huomioon 1 momentin mukaisina.

Muun omistusasunnon hoitomenoiksi hyväksytään:

Ruokakunnan koko henkeä	Huomioon otettava hoitomeno €/kk
1	89
2	107
3	135
4	159

Jos ruokakuntaan kuuluu enemmän kuin neljä henkilöä, muun omistusasunnon hoitomenoja korotetaan 49 euroa jokaista neljä henkilöä ylittävää ruokakunnan jäsentä kohden.

Edellä 1 ja 2 momentissa mainittuja lämmityskustannuksia sekä 3 ja 4 momentissa mainittuja hoitomenoja korotetaan neljä prosenttia Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnissa ja kahdeksan prosenttia Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnissa.

Omistusasunnossa asuvan ruokakunnan rahoitusmenoiksi hyväksytään asunnon hankkimiseksi ja perusparantamiseksi otettujen henkilökohtaisten lainojen kuukausittaisista koroista 73 prosenttia. Asumisoikeusasunnon menoiksi hyväksytään 73 prosenttia asumisoikeuden hankkimiseksi otettujen henkilökohtaisten lainojen kuukausittaisista koroista. Edellä mainittujen lainojen on oltava valtion, kunnan, seurakunnan tai julkisen valvonnan alaisen luottotoimintaa harjoittavan laitoksen myöntämiä.

Osakeasunnossa asuvan ruokakunnan 2 momentissa tarkoitetuista asunnon hoitomenoista otetaan huomioon enimmäishoitomenoina enintään määrä, joka on 30 prosenttia 10 §:ssä tarkoitetuista ruokakunnan enimmäisrahoitusmenoista ja enimmäisrahoitusmenoista enintään määrä, joka on 70 prosenttia ruokakunnan enimmäisasumismenoista. Jos hoitomenot ylittävät enimmäishoitomenot, ylimenevästä osasta otetaan huomioon 73 prosenttia asunnon hyväksyttävänä rahoitusmenoista.

Jos vuokralla asuvalla ruokakunnalla on alivuokralainen, vähennetään ruokakunnan

tässä pykälässä tarkoitetuista asumismenoista alivuokralaisen maksaman vuokran määrä. Omistusasunnossa asuvalla ruokakunnalla vähennetään alivuokralaisen maksama vuokra hoitomenoista ja mahdollinen jäljelle jäävä määrä rahoitusmenoista.

Jos samassa asunnossa asuu 4 §:n 4 momentissa tarkoitettu opiskelija, luetaan asumistukea määrättäessä ruokakunnan asumismenoiksi ruokakunnan jäsenten lukumäärää vastaava osuus asunnon asumismenoista, jollei erityisestä syystä hyväksytä muuta jakoperustetta.

10 §

Enimmäisasumismenot

Ruokakunnan 9 §:n mukaan hyväksyttävistä asumismenoista otetaan huomioon enintään seuraavat euromäärät kuukaudessa:

Ruokakunnan koko henkeä	I kunta-ryhmä	II kunta-ryhmä	III kunta-ryhmä	IV kunta-ryhmä
1	508	492	411	362
2	735	706	600	527
3	937	890	761	675
4	1095	1038	901	804

Jos ruokakuntaan kuuluu enemmän kuin neljä henkilöä, 1 momentin mukaisia asunnon enimmäisasumismenoja korotetaan I kuntaryhmässä 137 euroa, II kuntaryhmässä 130 euroa, III kuntaryhmässä 123 euroa ja IV kuntaryhmissä 118 euroa jokaista neljä henkilöä ylittävää ruokakunnan jäsentä kohden.

Kunnat jaetaan kuntaryhmiin seuraavasti:

I kuntaryhmä: Helsinki

II kuntaryhmä: Espoo, Kauniainen ja Vantaa

III kuntaryhmä: Hyvinkää, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Järvenpää, Kajaani, Kerava, Kirkkonummi, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Lohja, Mikkeli, Nokia, Nurmijärvi, Oulu, Pori, Porvoo, Raisio, Riihimäki, Rovaniemi, Seinäjoki, Sipoo, Siuntio, Tampere, Turku, Tuusula, Vaasa ja Vihti

IV kuntaryhmä: Muut kunnat.

11 §

Vammaisen henkilön enimmäisasumismenot

Jos ruokakuntaan kuuluu vammaisen henkilö, jonka tilantarve tarvittavien apuvälineiden tai vammaisen henkilön avustamisen tai hoidon vuoksi on erityisen suuri, otetaan enimmäisasumismenot huomioon yhtä henkilöä suuremman henkilöluvun mukaan kuin mitä ruokakunnan koko on.

12 §

Asumistuessa huomioon otettavat tulot

Asumistukea laskettaessa kuukausitulona otetaan huomioon ruokakunnan jäsenen jatkuvat tai vuosittain toistuvasti saamat bruttotulot lukuun ottamatta 15 §:ssä tarkoitettuja etuoikeutettuja tuloja. Tuloina ei oteta huomioon perintöä, lahjaa, satunnaista myyntivoittoa ja niihin verrattavia satunnaisia tuloja eikä lasten tuloja, lukuun ottamatta tuen hakijan ja hänen puolisonsa tuloja.

Kuukausituloksi voidaan arvioida vähintään työmarkkinatuen suuruinen tulo, jollei voida osoittaa, että henkilöllä ei ole mahdollisuutta hankkia vastaavan suuruisia tuloja.

Jos tuloista ei saada luotettavaa selvitystä, voidaan tuloina ottaa huomioon viimeksi toimitetussa verotuksessa vahvistetut veronalaiset tulot korotettuna niillä prosentimäärillä, jotka Verohallinto vuosittain antamissaan päätöksissä ennakkoperinnän laske- misperusteista määrää.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään:

1) yrittäjänä, maatalousyrittäjänä sekä apurahan saajana saatu tulo otetaan huomioon yrittäjän eläkelain (1272/2006) ja maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) perusteella vahvistetun työtulon mukaisena; sekä

2) metsätalouden tulona otetaan huomioon varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 7 §:n 3 momentin mukaan vahvistettu metsän keskimääräinen vuotuinen tuotto kerrottuna metsän pinta-alalla.

Korko- ja osinkotulot otetaan tuloina huomioon, jos ruokakunnan jäsenen henkilökohtaiset korko- ja osinkotulot yhteensä ylittävät 10 euroa kuukaudessa.

Vuokratulosta vähennetään vuokranantajan maksamat vastike ja hoitomenot. Hoitomenot vähennetään kuitenkin enintään 9 §:ssä tarkoitettujen enimmäishoitomenojen suuruisina.

Asumistukea ei myönnetä, jos ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden jatkuvien kuukausitulujen yhteismäärää ylittää määrän, jolla asumistukea ei enää makseta ruokakunnalle riippumatta asumismenojen suuruudesta.

13 §

Ansiotulovähennys

Ruokakunnan jäsenen yhteenlasketuista palkkatuloista ja 12 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaisista tuloista vähennetään 300 euroa kuukaudessa asumistuen määrää laskettaessa.

14 §

Jatkuva tulo

Jatkuvana tulona pidetään vähintään kolmen kuukauden ajan tuen myöntämisen tai tarkistamisajankohdasta jatkuvaa tuloa.

Jos tulot vaihtelevat 1 momentissa tarkoitettujen kolmen kuukauden aikana, jatkuva kuukausitulo lasketaan keskiarvotulona sen tulon perusteella, jota ruokakunnan arvioidaan saavan vuoden aikana

15 §

Etuoikeutetut tulot

Tuloina ei asumistukea laskettaessa oteta huomioon:

1) lapsilisälain (796/1992) mukaista lapsilisää;

2) äitiysavustuslain (477/1993) mukaista äitiysavustusta;

3) vammaisetuksista annetun lain (570/2007) mukaisia etuuksia;

4) tapaturmavakuutuksen perusteella suoritettavia sairaanhoito- ja tutkimuskuluja;

5) sotilasavustuslain (781/1993) mukaista sotilasavustusta;

6) rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukaista rintamalisää ja ylimääräistä rintamalisää;

7) opintotukilain (65/1994) mukaista opintotukea;

8) toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista toimeentulotukea tai muuta etuutta;

9) Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaista ylläpitokorvausta;

10) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaista kulukorvausta tai muuta vastaavaa kulu- tai ylläpitokorvausta;

11) muita kuin toimeentulon turvaamiseksi maksettuja apurahoja ja muita vastaavia avustuksia;

12) perhehoitajalain (312/1992) mukaisen perhehoidon ja lasten päivähoidosta annetun lain (36/1973) mukaisen perhepäivähoidon kustannusten korvauksia;

13) sotilasvammalain (404/1948) mukaisia korvauksia;

14) perhe-eläkkeenä maksettavia lapseneläkkeitä;

15) vian, vamman tai haitan perusteella maksettavaa erityisten kustannusten korvausta;

16) kansaneläkelain (568/2007) lapsikototusta;

17) lapsen elatusapua, joka suoritetaan tuomioistuimen päätöksen tai vahvistetun kirjallisen sopimuksen perusteella ja elatus- tukilain (580/2008) mukaista elatustukea;

18) tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukaista haittarahaa;

19) matkapäivärahoja, matkakustannusten korvauksia ja sairaanhoitokustannusten korvauksia sekä niihin rinnastettavia erityisistä kustannuksista saatuja korvauksia;

20) omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettua hoitopalkkiota;

21) 9 §:n 8 momentissa tarkoitettua alivuokralaiselta saatuja vuokratuloja;

22) osuutta kuolinpesän tuotosta; eikä

23) 1—22 kohdassa mainittuja etuuksia tai tuloja vastaavia ulkomailta maksettavia etuuksia tai tuloja.

16 §

Perusomavastuuosuus

Perusomavastuuosuus on 40 prosenttia asumistuessa huomioon otettavista tuloista, joista on vähennetty täysimääräiseen tukeen oikeuttavan tulon määrä. Täysimääräiseen tukeen oikeuttava tulo on 555 euroa lisätynä 92 eurolla jokaista ruokakuntaan kuuluvaa aikuista ja 205 eurolla jokaista ruokakuntaan kuuluvaa lasta kohden. Jos perusomavastuuosuus on vähemmän kuin 10 euroa, sitä ei oteta huomioon.

Perusomavastuuosuutta määrittäessä ruokakuntaan katsotaan aina kuuluvan vähintään yksi aikuinen.

3 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

17 §

Asumistuen hakeminen

Asumistukea haetaan Kansaneläkelaitokselta. Kansaneläkelaitos vahvistaa tämän lain toimeenpanossa tarvittavat menettelyt ja lomakkeet.

18 §

Takautuva hakuaika

Asumistuki myönnetään takautuvasti enintään hakemista edeltävältä kuukaudelta, jos tuen saamisen edellytykset ovat jo tuolloin täyttyneet. Samoin menetellään korotettaessa asumistukea 27 §:n perusteella.

19 §

Asumistuen hakijan ilmoitusvelvollisuus

Asumistukihakemuksessa on ilmoitettava:

1) hakijan ja muiden ruokakuntaan kuuluvien henkilöllisyystiedot;

2) asumismenot ja niiden määrittämiseksi tarvittavat tiedot;

3) tiedot kaikkien ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden 12 §:ssä tarkoitetuista tuloista.

Asumistuen hakijan on annettava Kansaneläkelaitokselle myös muut hakemuksen ratkaisemiseksi ja asumistuen maksamiseksi välttämättömät tiedot.

20 §

Asumistuen saajan ilmoitusvelvollisuus

Asumistuen saajan on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle:

- 1) avioliiton solmimisesta ja avioliiton purkautumisesta;
- 2) avoliittoon menemisestä ja avoliiton päättymisestä;
- 3) ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden lukumäärän muuttumisesta;
- 4) ruokakunnan asunnosta pois muutosta tai asunnon vaihtumisesta;
- 5) ruokakunnan asumismenojen alentumisesta vähintään 50 euroa kuukaudessa;
- 6) ruokakunnan pysyvien kuukausitulojen nousemisesta vähintään 400 euroa kuukaudessa;
- 7) ruokakuntaan kuuluvalla henkilöllä syntyvästä oikeudesta eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain mukaiseen asumistukeen;
- 8) ruokakuntaan kuuluvalla henkilöllä syntyvästä oikeudesta opintotukilain mukaiseen asumislisään;
- 9) samassa asunnossa asuvan opiskelijan asumislisäoikeuden päättymisestä;
- 10) alivuokralaisen ottamisesta tai alivuokralaisen pitämisestä luopumisesta;
- 11) ruokakunnan käytössä olevan asunnon hallintamuodon muuttumisesta; ja
- 12) ruokakuntaan kuuluvan henkilön ulkomaille muutosta tai ulkomailta oleskelusta.

21 §

Hakemuksen ratkaiseminen käytettävissä olevien tietojen perusteella

Asumistukea koskeva hakemus voidaan ratkaista Kansaneläkelaitoksen käytettävissä olevien tietojen perusteella, jos hakija kieltäytyy antamasta hakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavia tietoja tai esittämästä selvitystä, joka häneltä voidaan kohtuudella vaatia.

22 §

Asumistukea koskeva päätös

Asumistuen hakijalle annetaan kirjallinen päätös asumistuen myöntämisestä, hylkäämisestä, tarkistamisesta, lakkauttamisesta ja takaisinperinnästä. Tämän lain mukaiset päätökset annetaan maksutta.

23 §

Asumistukihakemuksen käsittely

Hakemus on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Kansaneläkelaitoksen on annettava asumistukea koskeva päätös viimeistään kolmantenakymmenentenä kalenteripäivänä hakemuksen saapumisesta.

Jos päätöstä ei hakemuksen puutteellisuuden vuoksi voida antaa 2 momentin mukaisessa määräajassa, Kansaneläkelaitoksen on mainitun määräajan kuluessa ryhdyttävä toimiin asian selvittämiseksi. Päätös on tällöin annettava viimeistään neljäntenätoista kalenteripäivänä sen jälkeen, kun Kansaneläkelaitos on saanut käyttöönsä asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot.

24 §

Asumistuen myöntäminen ja maksaminen

Asumistuki myönnetään ruokakunnalle. Päätös annetaan tiedoksi hakijalle.

Asumistuki maksetaan kunkin kalenterikuukauden ensimmäisenä tai toisena arkipäivänä ruokakunnan edustajan tai hänen valtuuttamansa ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille. Yksittäinen tukierä voidaan kuitenkin maksaa muullakin tavalla, jos tilille maksaminen ei ole mahdollista tai jos asumistuen saaja esittää muulle maksutavalle erityisen syyn.

Jos maksettava asumistuen määrä olisi pienempi kuin 15 euroa, tukea ei makseta.

25 §

Asumistuen maksaminen vuokranantajalle ja vuokranantajan ilmoitusvelvollisuus

Asumistuki voidaan maksaa suoraan vuokranantajalle asumistuen saajan valtuutuksella.

Kansaneläkelaitos voi tuensaaajaa kuultuaan päättää, että asumistuki maksetaan suoraan vuokranantajalle ilman asumistuensaajan valtuutusta, jos vuokra-asunnossa asuva tuensaaaja toistuvasti laiminlyö vuokran maksamisen.

Kun asumistuki maksetaan vuokranantajalle, vuokranantaja on saatuaan asiasta tiedon velvollinen ilmoittamaan Kansaneläkelaitokselle, jos tuen saajan oikeus pitää huoneistoa hallinnassaan päättyy tai hän muuttaa pois asunnosta, jossa asumiseen tukea on myönnetty. Ilmoituksessa tulee mainita vuokralaisen hallintaoikeuden päättymisajankohta ja asunnosta pois muuttamisen ajankohta.

26 §

Takautuvan asumistuen pidättäminen Kansaneläkelaitokselle

Takautuvasti myönnetty asumistuki voidaan pidättää Kansaneläkelaitokselle sen maksamaa eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain mukaista asumistukea vastaavalta osin, jos Kansaneläkelaitos myöntää asumistuen takautuvasti ajalle, jona asumistuen saaja tai samaan ruokakuntaan kuuluva henkilö on saanut eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain mukaista asumistukea.

4 luku

Tuen tarkistaminen ja lakkauttaminen

27 §

Asumistuen tarkistamisen edellytykset

Asumistuen määrä tarkistetaan, kun tuen alkamisesta tai edellisestä tarkistamisesta on kulunut vuosi.

Asumistukea on tarkistettava myös, jos:

1) ruokakunnan pysyvät kuukausitulot ovat nousseet vähintään 400 euroa tai alentuneet vähintään 200 euroa;

2) 9 §:ssä tarkoitetut ruokakunnan maksamat asumismenot muuttuvat vähintään 50 euroa kuukaudessa;

3) ruokakunta vaihtaa asuntoa tai asunnon hallintamuoto muuttuu;

4) ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden lukumäärä muuttuu pysyvästi tai jos ruokakunta ottaa alivuokralaisen taikka luopuu alivuokralaisen pitämisestä; tai

5) jos ruokakuntaan kuuluva, samassa asunnossa asuva henkilö aloittaa opinnot, joiden perusteella hän on oikeutettu opintotukilain mukaiseen asumislisään tai hän muutoin tulee oikeutetuksi asumislisään taikka jos samassa asunnossa asuvan 4 §:n 4 momentissa tarkoitetun opiskelijan oikeus asumislisään päättyy.

Jos asumistuki alenisi, asumistuen määrää ei kuitenkaan 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa tarkisteta asumismenojen nousun perusteella, ellei myös jatkuvissa kuukausitulossa ole tapahtunut 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua nousua.

Asumistuki voidaan tarkistaa ilman hakeusta, jos kaikki tarkistamisen perusteet ovat Kansaneläkelaitoksen käytettävissä.

28 §

Tarkistamisen ajankohta

Asumistuki tarkistetaan 27 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa

1) 1-kohdan nojalla sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jonka 1 päivästä kohdassa tarkoitettu tulojen muutos on voimassa.

2) 2- ja 3-kohdan nojalla sen kuukauden alusta, josta muuttuneita tai uusia asumismenoja maksetaan koko kuukaudelta,

3) 4-kohdan nojalla sen kuukauden alusta, jonka 1 päivästä kohdassa tarkoitettu olosuhteiden muutos on voimassa; tai

4) 5-kohdan nojalla sen kuukauden alusta, josta oikeus asumislisään alkaa tai sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jona oikeus asumislisään päättyy.

29 §

Asumistuen lakkauttaminen

Asumistuki lakkautetaan:

- 1) sen kuukauden alusta, jolloin 27 §:ssä tarkoitettu tarkistus tulisi voimaan, jos ruokakunta pyytää asumistukensa lakkauttamista;
- 2) muuttoa seuraavan kuukauden alusta, jos ruokakunta muuttaa pois asunnosta, johon asumistukea on myönnetty, jollei asumistukea tarkisteta 27 §:n 2 momentin 3 kohdan perusteella;
- 3) sen kuukauden alusta, josta ruokakunnalla ei 8 §:n mukaan enää ole oikeutta asumistukeen;
- 4) sen kuukauden alusta, josta lukien ruokakunnan maksamat 9 §:ssä tarkoitettut asumismenot lakkaavat; tai
- 5) sen kuukauden alusta, josta 27 §:n 1 momentissa tarkoitettu tarkistus tulisi voimaan, jos ruokakunta ei Kansaneläkelaitoksen kehotuksesta kohtuullisessa ajassa anna asumistuen tarkistamiseksi tarvittavia tietoja.

30 §

Asumistuen väliaikainen keskeyttäminen tai sen määrän vähentäminen

Asumistuen maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää osittain tai kokonaan, jos on perusteltua syytä olettaa, että asumistuen saajalla ei olosuhteiden muuttumisen vuoksi tai muusta syystä ole oikeutta tukeen tai osaan siitä. Jos asumistuen saaja ei toimita pyydettyä lisäselvitystä, asia ratkaistaan lopullisella päätöksellä niiden selvitysten perusteella, jotka ovat Kansaneläkelaitoksen käytettävissä.

5 luku

Takaisinperintä

31 §

Asumistuen takaisinperiminen

Jos asumistukea on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu tuki on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos se katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen. Takaisinperinnästä voidaan luopua kokonaan takaisinperintää koskevan päätöksen antamisen jälkeen myös, jos takaisinperintää ei asumistuen saajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen ole enää tarkoituksenmukaista jatkaa tai jos perinnän jatkamisesta aiheutuisi perimättä olevaan asumistuen määrään nähden kohtuuttomat kustannukset.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata Kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta asumistuesta tai siihen rinnastettavasta muusta etuudesta. Ilman asumistuen saajan suostumusta kuittaaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

Perusteettomasti maksettu tuki voidaan periä takaisin myös vuokranantajalta, jos vuokranantajalle on maksettu asumistukea ajalta, jolta hänellä ei ole oikeutta enää periä vuokraa tai jos vuokranantaja on laiminlyönyt 25 §:ssä tarkoitettun ilmoitusvelvollisuutensa taikka jos hän on muutoin nostanut asumistukea tietoisena siitä, että tuensaajalla ei ole enää oikeutta asumistukeen.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

32 §

Tuen takaisinperiminen ruokakunnan jäseniltä

Liikaa maksettu tuki peritään takaisin ruokakunnan jäseniltä. Liikaa maksettua tukea

voidaan periä takaisin hakijalta, tämän aviotaivapuoლისolta taikka muulta ruokakuntaan liikamaksun aikana kuuluneelta täysikäiseltä henkilöltä, joka on sitoutunut yhteisvastuuseen liikaa maksetun tuen takaisinmaksusta. Takaisinperinnästä annetaan valituskelpoinen päätös. Kun liikaa maksetua tukea peritään muulta kuin hakijalta, tälle annetaan erikseen oma päätös takaisinperinnästä.

33 §

Takaisinperittävän saatavan vanhentuminen

Päätös aiheettomasti maksetun asumistuen takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa asumistuen maksupäivästä lukien.

Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentumisen katkeamiseen sovelletaan velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 ja 11 §:ää. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

6 luku

Muutoksenhaku ja päätöksen oikaisemien

34 §

Muutoksenhakuoikeus

Muutoksenhakua varten on sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosikeus. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta säädetään sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (1299/2006) ja vakuutusosikeudesta vakuutusosikeuslaissa (132/2003).

Kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalta kirjallisella valituksella. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Vakuutusosikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Kansaneläkelaitoksen antamaan väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

35 §

Muutoksenhaku aika

Valituskirjelmä on toimitettava Kansaneläkelaitokselle viimeistään 30 päivänä sen päivän jälkeen, jona asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu hänen ilmoittamaansa osoitteeseen, jos muutoksenhaun yhteydessä ei muuta näytetä.

36 §

Itseoikaisu

Jos Kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 34 §:ssä säädetään.

Jos Kansaneläkelaitos ei oikaise valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa säädetyin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu asianomaiselle muutoksenhakuelimelle, väliaikaisesta päätöksestä on ilmoitettava sille viipymättä.

Edellä 2 momentissa säädetyistä määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle viimeistään 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

37 §

Muutoksenhakuajan jälkeen tullut valitus

Jos sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle tai vakuutusosikeudelle annettava valitus on saapunut 35 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, valitus voidaan ottaa tutkittavaksi, jos myöhästymiseen on ollut painava syy.

38 §

Asiavirheen korjaaminen

Jos Kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai ilmeisen vääriin lain soveltamiseen taikka päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe, Kansaneläkelaitos voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Päätös voidaan korjata asianosaisen eduksi tai vahingoksi. Päätöksen korjaaminen asianosaisen vahingoksi edellyttää, että asianosainen suostuu päätöksen korjaamiseen. Asianosaisen suostumusta ei kuitenkaan tarvita, jos virhe on ilmeinen ja se on aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä.

39 §

Lainvoimaisen päätöksen oikaisu

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn asumistuen myöntämisestä tai myönnetyn asumistuen lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, Kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn asumistuen tai myöntää asumistuen aikaisempaa suurempana. Myös sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosikeus voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 34 §:ssä säädetään.

40 §

Lainvoimaisen päätöksen poistaminen

Jos Kansaneläkelaitoksen antama asumistukea koskeva lainvoimainen päätös perustuu vääriin tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta voi asianosaisen tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista. Muutoksenhakulautakunnan antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Jos sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan tai vakuutusosikeuden tämän lain perusteella antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai se on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosikeus voi asianosaisen tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Vakuutusosikeuden on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista.

Jos Kansaneläkelaitos tekee päätöksen poistamista koskevan vaatimuksen, se voi keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa vaatimuksensa mukaisena siihen asti, kunnes asia on uudelleen ratkaistu.

Päätöksen poistamista on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voidaan poistaa määräajan jälkeenkin tehdystä hakemuksesta.

41 §

Asian uudelleen ratkaiseminen etuuden myöntämisen johdosta

Jos asumistuen saajalle tai asumistukea saavaan ruokakuntaan kuuluvalla henkilöllä on takautuvasti myönnetty 8 §:n 2 momentin mukainen asumistuen maksamisen estävä etuus, Kansaneläkelaitos voi ilman asianosai-

sen suostumusta asianosaista kuultuaan ratkaista asian uudelleen.

7 luku

Tietojen saaminen ja luovuttaminen

42 §

Tiedot asumistuen ratkaisemista varten

Kansaneläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada pyynnöstä salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asumistuen ratkaisemista varten välttämättömät tiedot:

- 1) valtion ja kunnan viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä;
- 2) Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta sekä muulta eläkkeen tai muun korvauksen myöntäjältä tai maksajalta;
- 3) potilasvakuutus- ja liikennevakuutuskeskukselta;
- 4) työnantajalta, työttömyyskassalta tai työpaikkakassalta;
- 5) vuokranantajalta sekä asunto-osake- tai kiinteistöyhtiöltä; ja
- 6) potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä sosiaalipalvelun tuottajalta ja muulta hoitolaitokselta.

Kansaneläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on myös oikeus saada pyynnöstä salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asumistuen ratkaisemista varten välttämättömät tiedot rahalaitoksilta koskien asumistuenhakijaa tai -saajaa sekä muita ruokakuntaan kuuluvia, jollei riittäviä tietoja ja selvityksiä muutoin saada ja on perusteltua syytä epäillä asumistuen hakijan tai saajan antamien tietojen riittävyyttä tai luotettavuutta eikä hän ole antanut suostumustaan tietojen saamiseen. Pyyntö tietojen saamiseksi tulee esittää kirjallisena. Ennen pyynnön esittämistä hakijalle tai saajalle on annettava siitä tieto.

43 §

Tiedot väestörekisteriviranomaiselta

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta asumistuen täytäntöönpanoa ja tukijärjestelmän suunnittelua ja seurantaa varten väestörekisteriviranomaisilta tarpeelliset rakennus- ja huoneistotiedot ja niissä tapahtuneet muutokset.

44 §

Tiedot vankeusrangaistuksesta

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta asumistuen täytäntöönpanoa varten tiedot Rikosseuraamuslaitoksen yksiköltä rangaistuksen alkamisesta, henkilön vapautumisesta sekä koevapauden alkamisesta ja keskeyttämisestä.

45 §

Muuta etuutta varten saatujen tietojen käyttäminen

Kansaneläkelaitoksella on oikeus käyttää tämän lain mukaista asumistukea koskevaa yksittäistapausta käsitellessään muiden sille säädettyjen tehtävien hoitamista varten saamia tietoja, jos on ilmeistä, että ne vaikuttavat tämän lain mukaiseen asumistukeen ja tiedot on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa ja Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus saada tiedot muutoinkin erikseen.

46 §

Tekninen käyttöyhteys

Kansaneläkelaitoksella on sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus saada mainitussa momentissa säädettyin edellytyksin teknisen käyttöyhteyden avulla 42 §:n 1 momentissa ja

pienintä maksettavaa tukea sekä 20 ja 27 §:ssä säädettyjä tuensaajan ilmoitusvelvollisuutta ja tuen tarkistamista koskevia tulojen ja asumismenojen muutosten määriä sekä 10 §:ssä säädettyjä enimmäisasumismenoja, sidotaan hintatason muutoksiin siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Kansaneläkeindeksiin sidotut rahamäärät vastaavat kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 2010 tammikuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Edellä 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuja enimmäisasumismenoja tarkistetaan kuitenkin vuosittain yleisessä vuokratasossa tapahtunutta muutosta vastaavasti.

Enimmäisasumismenot sidotaan vuokratason kehitystä kuvaavaan Tilastokeskuksen vahvistamaan koko maata ja kaikkia vuokra-asuntoja koskevaan vuosittaisen vuokratuotaindeksin (2010=100) siten, että 10 §:ssä säädetty euromäärät vastaavat vuoden 2013 vuokratuotaindeksin pistelukua. Laissa vahvistettuja, vuonna 2015 sovellettavia, enimmäisasumismenoja tarkistetaan ensimmäisen kerran vuokratuotaindeksin muutosta vastaavasti vuoden 2016 alusta lukien.

Tarkistettuja enimmäisasumismenoja ja muita rahamääriä sovelletaan seuraavan vuoden alusta tai sen jälkeen myönnettäviin tai tarkistettaviin tukiin.

52 §

Rahamäärien pyöristäminen

Asumistukea määrättäessä otetaan asumismenot, ruokakunnan jäsenten tuloerät, perusomavastuuosuuden määrä ja maksettava asumistuki huomioon kuukausimääräisinä sentin tarkkuudella. Ruokakunnan yhteenlasketut tulot, 9 §:ssä tarkoitetut hoitomenoerät, 10 §:ssä säädetty asumismenojen enimmäismäärät ja 16 §:ssä tarkoitetut perusomavastuuosuuden laskennassa käytettävät arvot pyöristetään täysiksi euroiksi.

53 §

Rahoitus

Asumistuki maksetaan valtion varoista ja valtio korvaa Kansaneläkelaitokselle tämän lain nojalla suoritettavista etuuksista aiheutuvat kustannukset.

Kansaneläkelaitoksen on viisi arkipäivää ennen 24 §:ssä tarkoitettua asumistuen maksupäivää ilmoitettava valtiolle sinä kuukautena maksettavien asumistukien määrä.

Valtion on 2 momentissa tarkoitettua ilmoituksen perusteella maksettava Kansaneläkelaitokselle ilmoituksen mukainen rahamäärä viimeistään yhtä pankkipäivää ennen asumistukien maksupäivää.

9 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

54 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 13 § tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä syyskuuta 2015 ja sitä sovelletaan siitä ja myöhäisemmästä ajankohdasta myönnettävään tai tarkistettavaan tukeen.

Tällä lailla kumotaan asumistukilaki (408/1975).

55 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa maksussa olevien asumistukien maksamista jatketaan entisin perustein tämän lain 27 §:n mukaiseen tarkistukseen saakka tai siihen saakka kunnes asumistuki lakkaa.

56 §

Viittaus aikaisempaan lakiin

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetussa säännöksessä viitataan asumistukilakiin

(408/1975) tai sen nojalla myönnettävään tai maksettavaan asumistukeen taikka asumistukiasetukseen (949/1993), viittauksen katso- taan tarkoittavan viittausta tämän lain vastaaviin säännöksiin ja tämän lain mukaiseen asumistukeen, jollei tästä laista muuta johdu.

2.

Laki**eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 6 §, 9 §:n 3 momentti, 10 §:n 2 momentti sekä 17 §:n 2 momentin 8 kohta ja 6 momentti, sellaisena kuin niistä on 17 §:n 6 momentti laissa 1225/2009 ja *muutetaan* 8 §, 9 §:n 2 momentti, 11 §:n 3 momentin 2 kohta, 12 §:n 1 momentti, 17 §:n 2 momentin 6 ja 7 kohta sekä 4 momentti, 21 §, 22 §:n 1 momentin 1 kohta ja 2 momentin 6 kohta, 27 §:n 3 momentti, 28 §:n 1 momentti, 29 §, 32 §:n 1 momentin 2 kohta, 41 §, 51 §:n 2 momentti ja 53 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 8 § osaksi laeissa 705/2010 ja 153/2011, 12 §:n 1 momentti, 17 §:n 4 momentti ja 28 §:n 1 momentti laissa 1154/2007, 41 § laissa 684/2011 sekä 53 §:n 1 momentti laissa 1225/2009, seuraavasti:

8 §

Oikeus asumistukeen

Oikeus asumistukeen on henkilöllä, joka on täyttänyt 16 vuotta ja saa:

1) kansaneläkelain (568/2007) 10 tai 11 §:n mukaista vanhuuseläkettä, työkyvyttömyyseläkettä, leskeneläkettä taikka kansaneläkelain voimaannpanosta annetun lain (569/2007) 4 tai 5 §:ssä tarkoitettua leskeneläkettä;

2) takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) mukaista takuueläkettä;

3) työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittujen lakien mukaista tai muuta vastaavaa lakiin perustuvaa työ- tai virkasuhteen perusteella maksettavaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä, vanhuuseläkettä tai leskeneläkettä taikka työntekijän eläkelain voimaannpanolain (396/2006) 19 §:ssä tarkoitettua leskeneläkettä;

4) täyden työkyvyttömyyden perusteella myönnettyä lakisääteisen tapaturmavakuutuksen, sotilastapaturmalain (1211/1990), liikennevakuutusta koskevan lainsäädännön tai sotilasvammalain (404/1948) mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä, elinkorkoa, työkyvyttömyyseläkettä, leskeneläkettä, huoltoeläkettä tai sellaista ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi;

5) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain

(625/1991) mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä tai elinkorkoa sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista jatkuvaa työkyvyttömyyseläkettä tai sellaista ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi;

6) kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutusrahasta annetun lain (329/1967), kansanedustajan perhe-eläkkeestä annetun lain (107/1990) tai valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain (870/1977) mukaista vanhuuseläkettä, työkyvyttömyyseläkettä tai leskeneläkettä; tai

7) edellä tässä momentissa mainittua etuutta vastaavaa ulkomailta maksettavaa etuutta.

Tämän lain mukaista asumistukea ei myönnetä henkilölle, jolla on oikeus yleisestä asumistuesta annetun lain (xx/20xx) mukaiseen asumistukeen.

9 §

Huomioon otettavat asumismenot

Hakijan asumismenoina otetaan huomioon myös samassa asunnossa asuvan avio- tai avopuolison asumismenot. Hakijan asumis-

menoina otetaan huomioon vain asumismenot, joista hän tosiasiallisesti vastaa.

11 §

Asumismenojen omavastuuosuus

Lisäomavastuu on 40 prosenttia siitä vuositulon osasta, joka ylittää 6 986 euroa. Avio- tai avoliitossa olevan henkilön lisäomavastuu on 40 prosenttia siitä puolisoitten yhteenlasketun vuositulon osasta, joka:

2) ylittää 11 221 euroa, jos molemmilla puolisoilla on oikeus eläkkeensaajan asumistukeen.

12 §

Vuositulo

Asumistukea laskettaessa vuositulona otetaan huomioon hakijan ja hänen avio- tai avopuolisonsa jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saamat bruttotulot lukuun ottamatta 14 §:ssä tarkoitettuja etuoikeutettuja tuloja.

17 §

Asumistuen tarkistaminen

Asumistuki tarkistetaan myös, kun

6) huomioon otettavat vuosittaiset asumismenot ovat alentuneet tai nousseet vähintään 147 euroa (asumismenojen huomattava muutos); tai

7) asumistukeen vaikuttava vuositulo on noussut vähintään 734 euroa tai alentunut vähintään 367 euroa (vuositulon huomattava muutos) verrattuna 11 §:n 3 momentissa mainittuun lisäomavastuurajaan tai siihen kansaneläkeindeksillä korotettuun vuosituloon, jonka perusteella asumistuki on laskettu.

Jos muutos on tapahtunut kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, asumistuki

tarkistetaan sen kuukauden alusta. Muutoin asumistuki tarkistetaan muutosta seuraavan kuukauden alusta. Asumistuki tarkistetaan aina muutosta seuraavan kuukauden alusta, kun asumistuen saajan avioliitto purkautuu tai avioliitto päättyy puolison kuoleman johdosta.

21 §

Takautuva hakuaika

Asumistukea maksetaan sen kuukauden alusta, jona oikeus siihen on syntynyt. Asumistukea ei kuitenkaan makseta ilman erityistä syytä pitemmältä kuin kuuden kalenterikuukauden ajalta ennen asumistuen hakemista.

Mitä 1 momentissa säädetään asumistuen maksamisesta, sovelletaan myös asumistuen korottamiseen

22 §

Asumistuen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Asumistukihakemuksessa on ilmoitettava:
1) hakijan ja tämän avio- tai avopuolison henkilöllisyydetiedot.

Asumistuen saajan on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle:

6) yleisestä asumistuesta annetun lain mukaisen tuen myöntämisestä;

27 §

Keskeyttäminen vankeusrangaistuksen vuoksi

Siltä ajalta, jolta asumistuen maksaminen on keskeytettävä 1 momentissa mainitusta syystä, asumistuki voidaan maksaa toimeentulon turvaamiseksi asumistuen saajan samassa asunnossa asuvalle avio- tai avopuolisolle.

28 §

Maksaminen kunnan toimielimelle

Kansaneläkelaitos voi päättää, että asumistuki maksetaan saajan asuinkunnan sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle käytettäväksi asumistuensaajan ja hänen avio- tai avopuolionsa asumismenojen alentamiseen, jos asumistuen maksaminen saajalle itselleen vaarantaa asumistuen saajan tai hänen avio- tai avopuolionsa toimeentulon. Näin maksettua asumistukea ei saa vastoin asumistuensaajan nimenomaista suostumusta käyttää muuhun kuin sen kuukauden asumismenojen alentamiseen, jolta asumistuki on suoritettu.

29 §

Takautuvan asumistuen pidättäminen Kansaneläkelaitokselle

Takautuvasti myönnetty eläkkeensaajan asumistuki voidaan pidättää Kansaneläkelaitokselle sen maksamaa yleisestä asumistuesta annetun lain mukaista asumistukea vastaavalta osin, jos Kansaneläkelaitos myöntää eläkkeensaajan asumistuen takautuvasti ajalle, jolta asumistuen saaja on saanut yleisestä asumistuesta annetun lain mukaista asumistukea tai kuulunut tällaista asumistukea saavaan ruokakuntaan.

32 §

Asumistuen lakkaaminen

Asumistuki lakkautetaan:

2) sen kuukauden alusta, josta asumistuen saajalle aletaan maksaa yleisestä asumistuesta annetun lain mukaista asumistukea;

41 §

Asian uudelleen ratkaiseminen muun etuuden tai korvauksen myöntämisen johdosta

Jos asumistuen saajalle on päätöksen antamisen jälkeen takautuvasti myönnetty kansaneläke, leskeneläke, takuueläke tai kansaneläkelain 22 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu asumistuessa tulona huomioon otettava työeläke tai korvaus taikka yleisestä asumistuesta annetun lain mukainen asumistuki, Kansaneläkelaitos voi ilman päätöksen poistamista tai asianosaisen suostumusta ratkaista asian uudelleen.

51 §

Viivästysajalta maksettava korotus

Asumistukea ei kuitenkaan makseta korotettuna, jos se maksetaan Kansaneläkelaitokselle samalta ajalta maksetun yleisestä asumistuesta annetun lain mukaisen asumistuen suoritukseksi.

53 §

Indeksisidonnaisuus

Tässä laissa säädetyt rahamäärät lukuun ottamatta 12 §:n 4 momentissa ja 13 §:n 3 momentissa mainittuja rahamääriä sidotaan hintatason muutoksiin siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa maksussa olevien asumistukien maksamista jatketaan entisin perustein 17 §:n mukaiseen tarkistukseen saakka tai siihen saakka kunnes asumistuki lakkaa.

Tämän lain 17 §:n 2 momentin 6 ja 7 kohdassa säädettyt rahamäärät vastaavat sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettavina olleiden kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Helsingissä 24 päivänä huhtikuuta 2014

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Peruspalveluministeri *Susanna Huovinen*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

2.

Laki

eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 6 §, 9 §:n 3 momentti, 10 §:n 2 momentti sekä 17 §:n 2 momentin 8 kohta ja 6 momentti, sellaisena kuin niistä on 17§:n 6 momentti laissa 1225/2009 ja
muutetaan 8 §, 9 §:n 2 momentti, 11 §:n 3 momentin 2 kohta, 12 §:n 1 momentti, 17 §:n 2 momentin 6 ja 7 kohta sekä 4 momentti, 21 §, 22 §:n 1 momentin 1 kohta ja 2 momentin 6 kohta, 27 §:n 3 momentti, 28 §:n 1 momentti, 29 §, 32 §:n 1 momentin 2 kohta, 41 §, 51 §:n 2 momentti ja 53 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 8 § osaksi laeissa 705/2010 ja 153/2011, 12 §:n 1 momentti, 17 §:n 4 momentti ja 28 §:n 1 momentti laissa 1154/2007, 41 § laissa 684/2011 sekä 53 §:n 1 momentti laissa 1225/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Lapsi

Lapsi

Tässä laissa lapsella tarkoitetaan asumistuen hakijan kanssa samassa asunnossa asuva hakijan tai hänen avio- tai avopuolisonsa alle 18-vuotiasta lasta tai lastensuojelulain (417/2007) 81 §:ssä tarkoitettua kasvattilasta.

Kumotaan

8 §

8 §

Oikeus asumistukeen

Oikeus asumistukeen

Asumistukeen on oikeus henkilöllä, joka on täyttänyt 65 vuotta.

Kumotaan

Oikeus asumistukeen on henkilöllä, joka on täyttänyt 16 vuotta ja saa:

Oikeus asumistukeen on henkilöllä, joka on täyttänyt 16 vuotta ja saa:

1) kansaneläkelain (568/2007) mukaista työkyvyttömyyseläkettä, leskeneläkettä, kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (569/2007) 2 §:n mukaista työttömyyseläkettä, 3 §:n mukaista yksilöllistä varhaiseläkettä taikka 4 tai 5 §:ssä tarkoitettua leskeneläkettä; 2) takuueläkkeestä annetun lain (703/2010)

1) kansaneläkelain (568/2007) 10 tai 11 §:n mukaista vanhuuseläkettä, työkyvyttömyyseläkettä, leskeneläkettä taikka kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (569/2007) 4 tai 5 §:ssä tarkoitettua leskeneläkettä; 2) takuueläkkeestä annetun lain (703/2010)

7 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaista takuueläkettä;

3) eräiden pitkäaikaisesti työttöminä olleiden henkilöiden eläketuesta annetun lain (39/2005) mukaista eläketukea tai mainitun lain 2 §:ssä tarkoitettua kansaneläkelain mukaista vanhuuseläkettä;

4) työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittujen lakien mukaista tai muuta vastaavaa lakiin perustuvaa työ- tai virkasuhteen perusteella maksettavaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai leskeneläkettä;

5) merimieseläkelain (1290/2006), työntekijän eläkelain 3 §:n 2 momentin 1 ja 3—7 kohdassa mainittujen työeläkelakien, työntekijän eläkelain voimaantulolain (396/2006) 28 §:n, yrittäjän eläkelain voimaantulolain (1273/2006) 28 §:n, maatalousyrittäjän eläkelain voimaantulolain (1281/2006) 27 §:n tai valtion eläkelain voimaantulolain (1296/2006) 14 §:n mukaista työttömyyseläkettä taikka työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa yksilöllistä varhaiseläkettä;

6) täyden työkyvyttömyyden perusteella myönnettyä lakisääteisen tapaturmavakuutuksen, sotilastapaturmalain (1211/1990), liikennevakuutusta koskevan lainsäädännön tai sotilasvammalain (404/1948) mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä, elinkorkoa, työkyvyttömyyseläkettä, leskeneläkettä, huoltoeläkettä tai sellaista ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi;

7) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä tai elinkorkoa sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista jatkuvaa työkyvyttömyyseläkettä tai ansionmenetyksen korvausta; viimeksi mainittu kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahingon sattumisesta;

8) kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahaa annetun lain (329/1967), kansanedustajan perhe-eläkkeestä annetun lain (107/1990) tai valtioneuvoston jäsenen oi-

mukaista takuueläkettä;

Kumotaan

3) työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittujen lakien mukaista tai muuta vastaavaa lakiin perustuvaa työ- tai virkasuhteen perusteella maksettavaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä, vanhuuseläkettä tai leskeneläkettä taikka työntekijän eläkelain voimaantulolain (396/2006) 19 §:ssä tarkoitettua leskeneläkettä;

Kumotaan

4) täyden työkyvyttömyyden perusteella myönnettyä lakisääteisen tapaturmavakuutuksen, sotilastapaturmalain (1211/1990), liikennevakuutusta koskevan lainsäädännön tai sotilasvammalain (404/1948) mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä, elinkorkoa, työkyvyttömyyseläkettä, leskeneläkettä, huoltoeläkettä tai sellaista ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi;

5) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä tai elinkorkoa sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista jatkuvaa työkyvyttömyyseläkettä tai sellaista ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi;

6) kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahaa annetun lain (329/1967), kansanedustajan perhe-eläkkeestä annetun lain (107/1990) tai valtioneuvoston jäsenen oi-

keudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain (870/1977) mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai leskeneläkettä; sekä

9) edellä mainittua etuutta vastaavaa ulkomailta maksettavaa etuutta.

Kun 2 momentin 4, 5 tai 8 kohdassa tarkoitettu työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke muuttuu alle 65 vuoden iässä maksettavaksi vanhuuseläkkeeksi ja henkilö saa tämän lain mukaista asumistukea välittömästi ennen vanhuuseläkkeen alkamista, jatketaan asumistuen maksamista niin kauan kuin asumistuen saamisen edellytykset muutoin täyttyvät.

Tämän lain mukaiseen asumistukeen ei ole oikeutta ennen 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alkua, jos henkilö saa kansaneläkelain mukaista vanhuuseläkettä varhennettuna.

Tämän lain mukaista asumistukea ei myönnetä henkilölle, joka saa asumistukilain (408/1975) mukaista asumistukea.

9 §

Huomioon otettavat asumismenot

Hakijan asumismenoina otetaan huomioon myös samassa asunnossa asuvan:

Hakijan asumismenoina otetaan huomioon vain asumismenot, joista hän tosiasiallisesti vastaa eikä asumismenoista vastaaminen kuulu muulle henkilölle huoltovelvollisuuden vuoksi.

10 §

Asumismenojen enimmäismäärä

Asumismenojen enimmäismäärää korotetaan 20 prosentilla, jos asumistuen hakijan kanssa samassa asunnossa asuu vähintään yksi lapsi ja 40 prosentilla, jos hänen kanssaan asuu vähintään kolme lasta.

keudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain (870/1977) mukaista vanhuuseläkettä, työkyvyttömyyseläkettä tai leskeneläkettä; sekä

7) edellä mainittua etuutta vastaavaa ulkomailta maksettavaa etuutta.

Kumotaan

Kumotaan

Tämän lain mukaista asumistukea ei myönnetä henkilölle, jolla on oikeus yleisestä asumistuesta annetun lain (xx/20xx) mukaiseen asumistukeen.

9 §

Huomioon otettavat asumismenot

Hakijan asumismenoina otetaan huomioon myös samassa asunnossa asuvan avio- tai avopuolison asumismenot. Hakijan asumismenoina otetaan huomioon vain asumismenot, joista hän tosiasiallisesti vastaa.

Kumotaan

10 §

Asumismenojen enimmäismäärä

Kumotaan

11 §

Asumismenojen omavastuuosuus

Lisäomavastuu on 40 prosenttia siitä vuositulon osasta, joka ylittää 6 986 euroa. Avio- tai avoliitossa olevan henkilön lisäomavastuu on 40 prosenttia siitä puolisoiden yhteenlasketun vuositulon osasta, joka:

2) ylittää 11 221 euroa, jos molemmilla puolisoilla on oikeus eläkkeensaajan asumistukeen tai toinen puolisoista saa alle 65-vuotiaalle maksettavaa kansaneläkelain mukaista vanhuuseläkettä varhennettuna.

12 §

Vuositulo

Asumistukea laskettaessa vuositulona otetaan huomioon hakijan ja hänen avio- tai avopuolisonsa jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saamat tulot lukuun ottamatta 14 §:ssä tarkoitettuja etuoikeutettuja tuloja.

17 §

Asumistuen tarkistaminen

Asumistuki tarkistetaan myös, kun

6) huomioon otettavat vuosittaiset asumismenot ovat alentuneet tai nousseet vähintään 147 euroa (*asumismenojen huomattava muutos*);

7) asumistukeen vaikuttava vuositulo on noussut vähintään 734 euroa tai alentunut vähintään 367 euroa (*vuositulon huomattava muutos*) verrattuna 11 §:n 3 momentissa mainittuun lisäomavastuurajaan tai siihen kansaneläkeindeksillä korotettuun vuosituloon, jonka perusteella asumistuki on laskettu; *taikka*

8) *asumistukeen vaikuttava lapsi täyttää 18 vuotta.*

Jos muutos on tapahtunut kalenterikauden ensimmäisenä päivänä, asumistuki

11 §

Asumismenojen omavastuuosuus

Lisäomavastuu on 40 prosenttia siitä vuositulon osasta, joka ylittää 6 986 euroa. Avio- tai avoliitossa olevan henkilön lisäomavastuu on 40 prosenttia siitä puolisoiden yhteenlasketun vuositulon osasta, joka:

2) ylittää 11 221 euroa, jos molemmilla puolisoilla on oikeus eläkkeensaajan asumistukeen.

12 §

Vuositulo

Asumistukea laskettaessa vuositulona otetaan huomioon hakijan ja hänen avio- tai avopuolisonsa jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saamat *bruttotulot* lukuun ottamatta 14 §:ssä tarkoitettuja etuoikeutettuja tuloja.

17 §

Asumistuen tarkistaminen

Asumistuki tarkistetaan myös, kun

6) huomioon otettavat vuosittaiset asumismenot ovat alentuneet tai nousseet vähintään 147 euroa (*asumismenojen huomattava muutos*); *tai*

7) asumistukeen vaikuttava vuositulo on noussut vähintään 734 euroa tai alentunut vähintään 367 euroa (*vuositulon huomattava muutos*) verrattuna 11 §:n 3 momentissa mainittuun lisäomavastuurajaan tai siihen kansaneläkeindeksillä korotettuun vuosituloon, jonka perusteella asumistuki on laskettu.

8) *Kumotaan*

Jos muutos on tapahtunut kalenterikauden ensimmäisenä päivänä, asumistuki

tarkistetaan sen kuukauden alusta. Muutoin asumistuki tarkistetaan muutosta seuraavan kuukauden alusta. Asumistuki tarkistetaan aina muutosta seuraavan kuukauden alusta, kun asumistukeen vaikuttava lapsi täyttää 18 vuotta tai saajan avioliitto purkautuu tai avoliitto päättyy puolison kuoleman johdosta.

tarkistetaan sen kuukauden alusta. Muutoin asumistuki tarkistetaan muutosta seuraavan kuukauden alusta. Asumistuki tarkistetaan aina muutosta seuraavan kuukauden alusta, kun asumistuen saajan avioliitto purkautuu tai avoliitto päättyy puolison kuoleman johdosta.

Asumistuen määrä muutetaan sitä seuraavan kuukauden alusta, jona 10 §:ssä tarkoitettu enimmäismäärän korottamiseen oikeuttava lapsi muuttaa samaan asuntoon asumistuen saajan kanssa tai pois siitä. Määrä lasketaan edellisen päätöksen määräytymisperusteiden ja sen antamisajankohdan mukaisen enimmäismäärän perusteella. Ennen päätöksen antamista asumistuen saajaa on kuultava.

Kumotaan

21 §

Takautuva hakuaika

Asumistukea maksetaan sen kuukauden alusta, jona oikeus siihen on syntynyt. Jos oikeus asumistukeen syntyy sen perusteella, että henkilö on täyttänyt 65 vuotta, asumistukea maksetaan 65 ikävuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Asumistukea ei kuitenkaan makseta ilman erityistä syytä pitemmältä kuin kuuden kalenterikuukauden ajalta ennen asumistuen hakemista. Samoin menettellään asumistukea korotettaessa.

21 §

Takautuva hakuaika

Asumistukea maksetaan sen kuukauden alusta, jona oikeus siihen on syntynyt. Asumistukea ei kuitenkaan makseta ilman erityistä syytä pitemmältä kuin kuuden kalenterikuukauden ajalta ennen asumistuen hakemista.

Mitä 1 momentissa säädetään asumistuen maksamisesta, sovelletaan myös asumistuen korottamiseen.

22 §

Asumistuen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Asumistukihakemuksessa on ilmoitettava:
1) hakijan, tämän avio- tai avopuolison ja lasten henkilöllisyystiedot;

Asumistuen saajan on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle:

6) asumistukilain mukaisen tuen myöntämisestä;

22 §

Asumistuen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

Asumistukihakemuksessa on ilmoitettava:
1) hakijan ja tämän avio- tai avopuolison henkilöllisyystiedot.

Asumistuen saajan on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle:

6) yleisestä asumistuesta annetun lain mukaisen tuen myöntämisestä;

27 §

Keskeyttäminen vankeusrangaistuksen vuoksi

Siltä ajalta, jolta asumistuen maksaminen on keskeytettävä 1 momentissa mainitusta syystä, asumistuki voidaan maksaa toimeentulon turvaamiseksi asumistuen saajan samassa asunnossa asuvalle avio- tai avopuolisolle ja lapsille.

28 §

Maksaminen kunnan toimielimelle

Kansaneläkelaitos voi päättää, että asumistuki maksetaan saajan asuinkunnan sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitetulle toimielimelle käytettäväksi asumistuensaajan ja 9 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden asumismenojen alentamiseen, jos asumistuen maksaminen saajalle itselleen vaarantaa asumistuen saajan tai hänen *perheenjäsentensä* toimeentulon. Näin maksettua asumistukea ei saa vastoin asumistuensaajan nimenomaista suostumusta käyttää muuhun kuin sen kuukauden asumismenojen alentamiseen, jolta asumistuki on suoritettu.

29 §

Takautuvan asumistuen pidättäminen Kansaneläkelaitokselle

Takautuvasti myönnetty eläkkeensaajan asumistuki voidaan pidättää Kansaneläkelaitokselle sen maksamaa asumistukilain mukaista asumistukea vastaavalta osin, jos Kansaneläkelaitos myöntää eläkkeensaajan asumistuen takautuvasti ajalle, jolta asumistuen saaja on saanut asumistukilain mukaista asumistukea tai kuulunut tällaisia asumistukea saavaan ruokakuntaan.

27 §

Keskeyttäminen vankeusrangaistuksen vuoksi

Siltä ajalta, jolta asumistuen maksaminen on keskeytettävä 1 momentissa mainitusta syystä, asumistuki voidaan maksaa toimeentulon turvaamiseksi asumistuen saajan samassa asunnossa asuvalle avio- tai avopuolisolle.

28 §

Maksaminen kunnan toimielimelle

Kansaneläkelaitos voi päättää, että asumistuki maksetaan saajan asuinkunnan sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitetulle toimielimelle käytettäväksi asumistuensaajan ja hänen *avio- tai avopuolionsa* asumismenojen alentamiseen, jos asumistuen maksaminen saajalle itselleen vaarantaa asumistuen saajan tai hänen *avio- tai avopuolionsa* toimeentulon. Näin maksettua asumistukea ei saa vastoin asumistuensaajan nimenomaista suostumusta käyttää muuhun kuin sen kuukauden asumismenojen alentamiseen, jolta asumistuki on suoritettu.

29 §

Takautuvan asumistuen pidättäminen Kansaneläkelaitokselle

Takautuvasti myönnetty eläkkeensaajan asumistuki voidaan pidättää Kansaneläkelaitokselle sen maksamaa *yleisestä asumistuesta annetun lain* mukaista asumistukea vastaavalta osin, jos Kansaneläkelaitos myöntää eläkkeensaajan asumistuen takautuvasti ajalle, jolta asumistuen saaja on saanut *yleisestä asumistuesta annetun lain* mukaista asumistukea tai kuulunut tällaista asumistukea saavaan ruokakuntaan.

32 §

Asumistuen lakkaaminen

Asumistuki lakkautetaan:

2) sen kuukauden alusta, josta asumistuen saajalle aletaan maksaa asumistukilain mukaista asumistukea;

41 §

Asian uudelleen ratkaiseminen muun etuuden tai korvauksen myöntämisen johdosta

Jos asumistuen saajalle on päätöksen antamisen jälkeen takautuvasti myönnetty kansaneläke, leskeneläke, takuueläke tai kansaneläkelain 22 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu asumistuessa tulona huomioon otettava työeläke tai korvaus taikka asumistukilain mukainen asumistuki, Kansaneläkelaitos voi ilman päätöksen poistamista tai asianosaisen suostumusta ratkaista asian uudelleen.

51 §

Viivästysajalta maksettava korotus

Asumistukea ei kuitenkaan makseta korotettuna, jos se maksetaan Kansaneläkelaitokselle samalta ajalta maksetun asumistukilain mukaisen asumistuen suoritukseksi.

53 §

Indeksisidonnaisuus

Tässä laissa säädetyt rahamäärät lukuun ottamatta 12 §:n 3 momentissa ja 13 §:n 3 momentissa mainittuja rahamääriä sidotaan hintatason muutoksiin siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

32 §

Asumistuen lakkaaminen

Asumistuki lakkautetaan:

2) sen kuukauden alusta, josta asumistuen saajalle aletaan maksaa yleisestä asumistuesta annetun lain mukaista asumistukea;

41 §

Asian uudelleen ratkaiseminen muun etuuden tai korvauksen myöntämisen johdosta

Jos asumistuen saajalle on päätöksen antamisen jälkeen takautuvasti myönnetty kansaneläke, leskeneläke, takuueläke tai kansaneläkelain 22 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu asumistuessa tulona huomioon otettava työeläke tai korvaus taikka yleisestä asumistuesta annetun lain mukainen asumistuki, Kansaneläkelaitos voi ilman päätöksen poistamista tai asianosaisen suostumusta ratkaista asian uudelleen.

51 §

Viivästysajalta maksettava korotus

Asumistukea ei kuitenkaan makseta korotettuna, jos se maksetaan Kansaneläkelaitokselle samalta ajalta maksetun yleisestä asumistuesta annetun lain mukaisen asumistuen suoritukseksi.

53 §

Indeksisidonnaisuus

Tässä laissa säädetyt rahamäärät lukuun ottamatta 12 §:n 4 momentissa ja 13 §:n 3 momentissa mainittuja rahamääriä sidotaan hintatason muutoksiin siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.